

ပထမကြီးတန်း

ရူပသိဒ္ဓိနိကာယ်

အရှင်ကောဝိဒ
ဝိနယဓရ၊ ဝိနယကောဝိဒ
ကန်ဦးတောဝန်စာသင်တိုက်
ရွှေနှင်းဆီလမ်း၊ ရှစ်မိုင်ခွဲ
မရမ်းကုန်း။

ပထမကြီးတန်း

ရူပသိဒ္ဓိနိကာယ်

အရှင်ကောဝိဒ
ဝိနယဓရ၊ ဝိနယကောဝိဒ
ကန်ဦးတောဝန်စာသင်တိုက်
ရွှေနှင်းဆီလမ်း၊ ရှစ်မိုင်ခွဲ
မရမ်းကုန်း။

ပထမကြီးတန်း

ပြည်သူ့ကျောင်း

အရှင်ကောဝိဒ
ဝိနယဓရ၊ ဝိနယကောဝိဒ
ကန်ဦးတေတန်စာသင်တိုက်
ရွှေနှင်းဆီလမ်း၊ ရှစ်မိုင်ခွဲ
မရမ်းကုန်း။

ပထမကြီးတန်း

ပြည်သူ့ကျောင်း

အရှင်ကောဝိဒ
ဝိနယဓရ၊ ဝိနယကောဝိဒ
ကန်ဦးလေတဝန်စာသင်တိုက်
ရွှေနှင်းဆီလမ်း၊ ရှစ်မိုင်ခွဲ
မရမ်းကုန်း။

ပထမကြိတ်တန်း

ရူပသမုဒ္ဓါ

အရှင်ကောဝိဒ

ဝိနယဓရ၊ ဝိနယကောဝိဒ
ကန်ဦးလေတဝန်စာသင်တိုက်
ရွှေနှင်းဆီလမ်း၊ ရှစ်မိုင်ခွဲ
မရမ်းကုန်း။

နိခါန်

ဗုဒ္ဓါဒိရတနတ္ထယံ၊ သိရသာ ဝန္ဓိယာဒရံ။

ရူပံ အတ္တဉ္စ သိဇ္ဈိတုံ၊ ကရံ နိတိ ဟိတာယ မေ။

အဟံ-ကောဝိဒဟု နာမသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်၊ ဗုဒ္ဓါဒိရတနတ္ထယံ-ဘုရားစသော ရတနာမြတ်သုံးပါးတို့၏အပေါင်းကို၊ အာဒရံ-ဂုဏ်တော်အထု စိတ်မှာစု၍ ပွားမျှခါခါ ရိုသေစွာသာလျှင်၊ သိရသာ-အမြတ်တွင်လာ ဦးခေါင်းရတနာဖြင့်၊ ဝန္ဓိယ=ဝန္ဓာမိ- ဘယ၊ လာဘ၊ ကုလမတွယ် စိတ်ဝယ်အမြတ် လွန်သတ်မှတ်လျက် မပြတ်ခါခါ ရှိခိုးပါ၏။

ဝန္ဓိယ- ဘယ၊ လာဘ၊ ကုလမတွယ် စိတ်ဝယ်အမြတ် လွန်သတ်မှတ်လျက် အမြဲမပြတ် ရှိခိုးလတ်၍၊ (သောတူနံ-စာသင်ပျို့နု၊ အခြေပြုဟု ခေါ်မှုတိုင်ငြား ညီတော်၊ နောင်တော် စာသင်သား အပေါင်းတို့အား၊ ရူပဉ္စ-“သဂြိုဟ်မှာ သရုပ်၊ သဒ္ဓါမှာ ရုပ်”ဟု သမုတ်တွင်လာ ရုပ်အဖြာဖြာကို၎င်း၊ အတ္တဉ္စ- စာမေးဆင်ယင် ပွဲသဘင်၌ ဉာဏ်ယှဉ်ကွန်စား မေးလာငြားသည့် များပြားစုဆောင်း ရူပသိဒ္ဓိလာ အဓိပ္ပါယ်အပေါင်းကို၎င်း၊ သိဇ္ဈိတုံ- ရုပ်ကားဤနယ်၊ ဓိပ္ပါယ်ဤပုံ ခွဲဝေကုန်လျက် ကျနသေချာ အဖြေလွှာကို ဖြေဆိုသလောက် လိုအင်ပေါက်၍ ပြီးမြောက်နိုင်ခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း၊ မေ- အကျွန်ုပ်၏၊ ဟိတာယစ-ဘဝနောက်နှောင်း ကောင်းထက် ကောင်း၍ လောကုတ်လောကီ နှစ်လိစီးပွား အကျိုးများစေခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း၊ နိတိ- ရူပသိဒ္ဓိ နိတိခေါ်မှန်း စာတော်ကျမ်းကို၊ ကရံ

ကရိသာမိ- ဉာဏ်စွမ်းမှီသမျှ အားလှည့်ဖြင့် ရေးသားသမျှ ပြုစုပေတော့အံ့။

ဤအရှင်သည် မိမိတွေ့ကြုံခဲ့ရဘူးသော အခက်အခဲများ သောတုဇနအရှင်သူမြတ်တို့ မတွေ့ကြုံကြစေရန် ရည်သန်၍ “ဋီကာကျော်နိတိ၊ ကခါနိတိ” များကို ရေးသားခဲ့ပါသည်။

စာသင်သားအရှင်တို့၏ အားပေးမှုကို အထိုက်အလျောက် ရရှိ သဖြင့် များစွာကြည်နူးဝမ်းသာရပါသည်။ “ဂူပသိဒ္ဓိနိတိ ” ကိုလည်း တစ်ဆက်တည်း ရေးသားရန် ဆန္ဒရှိခဲ့သော်လည်း အကြောင်းမညီညွတ်သေး၍ မရေးနိုင်သေးဘဲ ရှိနေခဲ့ရာ သောတုဇနညီတော်၊ နောင်တော်များက ဂူပသိဒ္ဓိနိတိမထွက်သေး ဘူးလားဟု အကြိမ်ကြိမ်မေးမြန်းလာခဲ့ကြသဖြင့် စာသင်သား အရှင်မြတ်တို့၏ ဆန္ဒကို လေးစားသောအားဖြင့်၎င်း၊ မိမိရည်ရွယ် ချက် ပြီးမြောက်အောင်မြင်ရန်၎င်း၊ အတတ်နိုင်ဆုံး မြန်နိုင်သမျှ မြန်အောင်ရေးသားခဲ့ရာ ပြီးမြောက်ခဲ့ပါပြီ။

ဂူပသိဒ္ဓိနိတိကို ရေးသားရာမှာလည်း ဂူပသိဒ္ဓိကျမ်းရင်းလာ အဓိပ္ပါယ်များကိုသာ ဦးစားပေး၍ ရေးသားထားပါသည်။ ပထမကြီး အတန်းသို့ရောက်ရှိသော အရှင်မြတ်များ ဂူပသိဒ္ဓိ-အာချာတ်၊ ကိတ် ဉာဏ်၌ လာရှိသော ရုပ်ထူးစီရင်မှုများနှင့် ဓာတ်၊ ပစ္စည်း၊ ဝိဘတ် ခွဲခြားမှုများကို ကဏ္ဍတစ်ခုဖြင့် ရေးသားထားရာ အရှင်မြတ်တို့ အတွက် များစွာအထောက်အကူဖြစ်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ဤကျမ်းစာ၌ ချို့ယွင်းသော အားနည်းသော မပြည့်စုံသော အတွေးအခေါ် အရေးအသားများ အကယ်၍ ပါခဲ့လျှင် ပြည်စုံ

ကောင်းမွန်အောင် ပြည်စွက်က ကြည့်ရှုမှတ်သားကြပါရန် တိုက်
တွန်းအပ်ပါသည်။

အရှင်ကောဝိဒ

(ဝိနယဓရ၊ဝိနယကောဝိဒ)

ကန်ဦးတေဝန်စာသင်တိုက်

ရွှေနှင်းဆီလမ်း၊ရှစ်မိုင်ခွဲ

မရမ်းကုန်းမြို့နယ်

ပထမကြီးတန်း ရူပသိဒ္ဓိနိတိ
စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၈၅/၉၅(၉)
မျက်နှာပုံးခွင့်ပြုချက် ၃၇/၉၅(၁၀)

ထုတ်ဝေသူ

ဦးမြသန်း

(အသိုင်းအဝိုင်းစာပေ၊ မြို့.၀၁၀၅၀)

အမှတ် ၃၅၊ သမာဓိလမ်း၊ ဇွဲစုံရပ်၊

ကမ္ဘာအေး၊ ရန်ကုန်မြို့။

ပုံနှိပ်သူ

မျက်နှာပုံးနှင့် အတွင်းစာသား

ဦးဝင်းအောင်(၀၅၁၃၁)

သန်းထိုက်ရတနာပုံနှိပ်တိုက်

အမှတ် ၈၄၊ လမ်း၅၀၊ ပုဇွန်တောင်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ပထမကြိတ်တန်း

ဂူ ဝ သိန္နိ နိ တိ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

အာချာတ် ပထမကဏ္ဍ

မေး။ အာချာတ်ဝိဘတ်များကို နာမ်ဝိဘတ်များကဲ့သို့ နာမ်ပုဒ်၏အဆုံး၌ သက် ရပါသလော။

ဖြေ။ အာချာတ်ဝိဘတ်များကို ကြိယာကိုဟောသော ဓာတ်တို့မှနောက်၌ သက် ရပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် အာချာတ်ဟုခေါ်ပါသနည်း၊ အာချာတ်၏အရနှင့် တကွ ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကြိယာကိုဟောတတ်သောကြောင့် အာချာတ်ဟုခေါ်ပါသည်။ ၎င်း အာချာတ်အရ ကြိယာကိုဟောသောပုဒ်ကို ရပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကဲ့သို့သောပုဒ်မျိုးကို အာချာတ်ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ကာလသုံးပါး၊ ပရိသ်သုံးပါး၊ ကာရကသုံးပါးရှိပြီး ကြိယာကိုဟော တတ်သော လိင်သုံးပါးမရှိဘဲ ဝုဇ်နှစ်ပါးသာရှိသောပုဒ်မျိုးကို “အာချာတ် ဟု ခေါ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကြောင့် ဝိဘတ်ဟုခေါ်ပါသနည်း၊ ဝိဘတ်၏အရနှင့် အပြာ ကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။

၂

ဖြေ။ ကာလသေသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့် ဓာတ်နက်ကို ဝေဘန်တတ်
သောကြောင့် ဝိဘတ်ဟုခေါ်ပါသည်။
၎င်းဝိဘတ်အရ တိ၊ အန္တိ စသောဝိဘတ်တို့ကို ရပါသည်။ ထိုဝိဘတ်
တို့သည် ဝတ္တမာန်၊ ပဉ္စမိ စသည်အားဖြင့် ရှစ်မျိုးရှိပါသည်။

မေး။ ဓာတ်၏အဓိပ္ပါယ်နှင့် အရကို၎င်း၊ ဓာတ်၏အပြားကို၎င်း၊ ရေးခဲ့ပါ။
ဖြေ။ ကြိယာကိုဆောင်တတ်သောကြောင့် ဓာတ်ဟုခေါ်ပါသည်။
၎င်းဓာတ်အရ ဘူစသောသဒ္ဓါတို့ကို၎င်း၊ ခ-စသော ဓာတုပစ္စယန္တ သဒ္ဓါ
တို့ကို၎င်း၊ ယူရပါသည်။ ထိုဓာတ်တို့သည် သကမ္မကဓာတ်၊ အကမ္မက
ဓာတ် ဟူ၍ နှစ်မျိုး ရှိပါသည်။

မေး။ သကမ္မကဓာတ်၊ အကမ္မကဓာတ်နှစ်ပါးတို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ပုံစံနှင့်
တကွ ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကင်္ဂ ကရောတိ၊ ဂါမံ ဂစ္ဆတိ၊ သြဒနံ ပစတိ စသည်၌ ကရ၊ ဂမု၊ ပစ
စသောဓာတ်များသည် ကင်္ဂ၊ ဂါမံ၊ သြဒနံ စသောကံကို ငဲ့သောကြောင့်
“သကမ္မကဓာတ်”မည်၏။

သေတိ၊ တိဋ္ဌတိ စသည်၌ သိ၊ ဌာ စသောဓာတ်များသည် ကံကိုမငဲ့
သောကြောင့် “အကမ္မကဓာတ်”မည်၏။

မေး။ ဇိကရုဏပစ္စယဘောဒအားဖြင့် ဓာတ်တို့၏အပြားကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁)ဘူဝါဒိဓာတ် (၂)ရူဓာဒိဓာတ် (၃)ဒိဝါဒိဓာတ်
(၄)သ္မာဒိဓာတ် (၅)ကိယာဒိဓာတ် (၆)တနာဒိဓာတ်
(၇)ဓုရာဒိဓာတ်ဟု(၇)မျိုးရှိပါသည်။
(မှတ်ချက်)၅-၌ ဂဟာဒိဂိုဏ်းကို ချန်ထားသည်။

新華書店經售 郵政特准掛號認爲新聞紙類

ဝတ္ထုမာနာပစ္စုပ္ပန်

မေး။ ဤသုတ်၌ ကာလအရ ကြိယာဟူသောအနက်ကိုယူခြင်းဖြင့် အဘယ်သို့သော အဓိပ္ပါယ်ကို သိနိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဝတ္ထုမာနာ ပစ္စုပ္ပန်သုတ်၌ ကြိယာကို ကာလဟုခေါ်ရခြင်းကြောင့် ထိုကြိယာကို သိအပ်သောအရာ၌ တိ-စသောဝိဘတ်များ စီရင်ရကား တိ-စသောဝိဘတ်များသည် ဓာတ်တို့၏နောက်၌သာ ဖြစ်ကြရသကဲ့သို့ ကြရ၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိနိုင်ပါသည်။

မေး။ ဤသုတ်၌ ကာလသဒ္ဒါလိုက်လာပါလျက် “ပစ္စုပ္ပန်”ဟု အဘယ်ကြောင့် အထူးပြုရပါသနည်း။

ဖြေ။ ကာလ-ဟူသောကြိယာသည် အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အာဇာတ္တိ၊ ပရိကပ္ပ၊ ကာလာတိပတ္တိအားဖြင့် (၆)မျိုးပြားသောကြောင့် “ပစ္စုပ္ပန်” ဟု အထူးပြုရပါသည်။

မေး။ ပစ္စုပ္ပန်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ထိုထိုအကြောင်းကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကြိယာသည် ပစ္စုပ္ပန်မည်၏။

မေး။ ပစ္စုပ္ပန်အပြားနှင့် ပစ္စုပ္ပန်မည်နိုင်ပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ အတိတသမိပပစ္စုပ္ပန်၊ အနာဂတသမိပပစ္စုပ္ပန် ဟုနှစ်မျိုးရှိပါသည်။ ထိုပစ္စုပ္ပန်နှစ်မျိုးတို့သည် သမိပပဇာအားဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်မည်နိုင်ပါသည်။

မေး။ ဝတ္ထုမာနဝိဘတ်သက်နိုင်သော အနက်တို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ပစ္စုပ္ပန်၏အနီးဖြစ်သော အတိတ်အနက်၌၎င်း၊ အနာဂတ်အနက်၌၎င်း၊

ဥပစာနည်းအားဖြင့် ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်သက်နိုင်ပါသည်။
 ဝေးသောအတိတ်အနက်၌လည်း ထိုအတိတ်၌ဖြစ်ဆဲကာလကို ဆိုလို
 ခြင်းကြောင့် ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်သက်နိုင်ပါသည်။
 (မှတ်ချက်) အတိတသမိပဝတ္တမာန်၊ အနာဂတသမိပဝတ္တမာန်၊ တံ
 ကာလဝစနိစ္ဆာ ဝတ္တမာန်ဟု ဝတ္တမာန်သုံးမျိုးရှိ၏ဟု ဆိုလိုပါသည်။

အာဏတ္တာသိဋ္ဌေ နုတ္တကာလေ ပဉ္စမိ

မေး။ ကာလေသုတ်မှ လိုက်လာသော ကာလသဒ္ဓါရှိပါလျက် “အနုတ္တ
 ကာလေ”ဟု ကာလသဒ္ဓါထပ်ဆိုရခြင်း၏ အကျိုးကိုရေးပါ။

ဖြေ။ ကာလသဒ္ဓါပိုဖြင့် ဝိဝိ၊ နိမန္တန၊ အဇ္ဈေသန၊ အနုမတိ၊ ပတ္တနာ၊
 ပတ္တကာလ-ဝသောအနက်တို့၌လည်း ပဉ္စမိဝိဘတ်သက်ရခြင်းအကျိုး
 ရှိပါသည်။

မေး။ အနုတ္တကာလေ-၌ အနုတ္တကာလအဓိပ္ပါယ်ကို ရေးပါ။

ဖြေ။ အနီး၌ဆိုအပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ကာလကို အနုတ္တကာလဟုခေါ်ပါသည်
 (တနည်း) အတိတ်၊အနာဂတ်၊ပစ္စုပ္ပန်တို့တွင် မည်သည့်ကာလကိုမျှ
 မသုံးသပ်၊မသတ်မှတ်ခြင်းကို “အနုတ္တကာလ”ဟု ခေါ်ပါသည်။

မေး။ အာသိဋ္ဌ-ဟူသည် အဘယ်ကို ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အလိုရှိအပ်သော မရောက်သေးသောအကျိုးကို တောင်တခြင်း(ဆု
 တောင်းခြင်း)သည် အာသိဋ္ဌမည်၏။

+++++

အနုမတိပရိကပ္ပတ္ထေသု သတ္တမိ

မေး။ ဤသုတ်၌ အတ္တသဒ္ဓါ၏အကျိုးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ အတ္တသဒ္ဓါပိုဖြင့် ဝိဓိအနက်၊ နိမန္တနအနက်၊ စသည်တို့၌လည်း သတ္တမိဝိဘတ်သက်ရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

မေး။ အနုမတိပရိကပ္ပတ္ထေသု- ၌ အနုမတိ၊ ပရိကပ္ပတို့၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့် အပြားကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ တစ်စုံတစ်ခုပြုလုပ်လိုသူကို ခွင့်ပြုခြင်းသည် အနုမတိမည်၏။ ပရိကပ္ပသည် အကြောင်းကို ကြံဆခြင်း၊ အကျိုးကြိယာကို ကြံဆခြင်း ဟု နှစ်မျိုးရှိပါသည်။

ထိုတွင် “ယဒိ သော ပဌမဝယေ ပဗ္ဗဇေယျ၊ အရဟာ ဘဝေယျ” ဟူသော ပြယုဂ်၌ ပဗ္ဗဇေယျ-ဟူသောကြိယာသည် ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ကြံစည်ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် “ဟေတုပရိကပ္ပ” မည်၏။

“ဘဝေယျ” ဟူသောကြိယာသည် ရဟန္တာဖြစ်ခြင်းဟူသော အကျိုးကို ကြံဆခြင်းဖြစ်သောကြောင့် “ဖလပရိကပ္ပ” မည်၏။

မေး။ သတ္တမိဝိဘတ်၌ စီရင်နိုင်သော ရုပ်အထူးကို ပြယုဂ်နှင့်တကွ ရှင်းပြပါ။

ဖြေ။ ဘဝေ၊ အနုဘူယေ-စသောပြယုဂ်၌ ကွစိဓာဘုသုတ်ကြီးဖြင့် ဇေယျ၊ ယျောသိ၊ ယျောမိ၊ ယျှံ၊ ဟူသောဝိဘတ်လေးလုံးတို့ကို ဧ-ပြု၍ ပြီးနိုင်ပါသည်။

ဂဗ္ဘ-ဟူသောပြယုဂ်၌ ဇေယျ-ဝိဘတ်ကို ဥ-ပြု၍ ရုပ်ပြီးနိုင်ပါသည်။

အပစ္စက္ခ ပရောက္ခာတိတေ

မေး။ အပစ္စက္ခ-၏ သဘောအဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ပြောဆိုသူ၏ လူ့ဗြေဟ်တို့၏အရာမဟုတ်သော မျက်ကွယ်ဖြစ်သော သဘောသည် အပစ္စက္ခမည်၏။

မေး။ ပရောက္ခာတိတေ-၌ အတိတ-၏ သဘောကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ဖြစ်ပြီး၍ လွန်သွားခြင်းသည် အတိတ်မည်၏။

သမိပေဇ္ဇတနိ

မေး။ အဇ္ဇတ္တနိဝိဘတ်၌ ရုပ်အထူးစီရင်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အဘဝိ ,အဘဝိ-စသောပြယုဂ်တို့၌ ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် အဇ္ဇတ္တနိ ဤ, မှာ , -စသောဝိဘတ်တို့ကို ဝိကပ်အားဖြင့် ရသေ့ပြု၍၎င်း၊ ဩ, အာ, အ,ဝိဘတ်တို့ကို ဣ, ဣ ,အ-ပြု၍၎င်း၊ ရုပ်ထူးများစီရင်နိုင်ပါသည်။

အနာဂတေ ဘဝိဿန္တိ

မေး။ အနေကဓာတိသံသာရုံ သန္တာဝိဿ-ဟူသောပြယုဂ်၌ ကျင်လည်ခြင်းကြိယာသည် အတိတ်ကာလ၌ဖြစ်ခဲ့ရာ သန္တာဝိဿ-ဝယ် အနာဂတ်ဟော သံဝိဘတ်သည် အဘယ်နည်းဖြင့် သက်နိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အတိတ်ကာလကိုပင် အနာဂတ်ကာလအနေအားဖြင့် ဆိုလိုသောကြောင့် အတိတ်အနက်၌ အနာဂတ်ကာလဟော သံဝိဘတ်သက်နိုင်ပါသည်။

မေး။ အနာဂတ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

၈

ဖြေ။ အကြောင်းညီညွတ်လျှင် နောင်အခါ ဖြစ်ထိုက်သောကြိယာသည် အနာဂတ်မည်၏။

ကြိယာတိပဋ္ဌေတိတေ ကာလာတိပတ္တိ

မေး။ ကြိယာတိပဋ္ဌ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကြိယာကိုပြီးစေတတ်သောကာလက၏ သတ္တိကင်းသောကြောင့် ကြိယာ၏ လုံးဝမဖြစ်ခြင်းသည် “ကြိယာတိပဋ္ဌ”မည်၏။

မေး။ ကြိယာ၏မဖြစ်ခြင်းကို ကြိယာတိပဋ္ဌဟုခေါ်ရာ ထိုမဖြစ်သော ကြိယာကို အဘယ်သို့လျှင် အတိတ်ဟုခေါ်နိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ကြိယာဖြစ်မှုကို တားမြစ်တတ်သောကြိယာ၏ ကာလအပြားအား ဖြင့် မဖြစ်သောကြိယာကို အတိတ်ဟုခေါ်နိုင်ပါသည်။

မေး။ ကာလာတိပတ္တိဝိဘတ်၌ ရုပ်ထူးစီရင်မှုများကို ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် သာ၊ သာမာ-ဝိဘတ်တို့ကို ဝိကပ်အား ဖြင့် ရသသပြု၍၊ သေ-ဝိဘတ်ကို အ-ပြုနိုင်ပါသည်။
(ပြယုဂ်)= အဘဝိဿ၊ ဘဝိဿ

မေး။ အာချာတ်ဝိဘတ်ရှစ်သွယ်ကို ကာလအားဖြင့် ခွဲပြပါ။

ဖြေ။ ဝတ္တမာန်၊ ပဉ္စမီ၊ သတ္တမီဝိဘတ်တို့သည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ဖြစ်ကုန်၏၊ ဘဝိဿန္တိဝိဘတ်သည် အနာဂတ်ကာလ၌ ဖြစ်၏၊ ပရောက္ခာ၊ ဟိယုတ္တနီ၊ အနုတ္တနီ၊ ကာလာတိပတ္တိဝိဘတ်တို့သည် အတိတ်ကာလ၌ ဖြစ်ကုန်၏။

ကာလာတိပတ္တိ သာ(ပ)သီ သာမုသေ

မေး။ ကာလာတိပတ္တိ၌ ကာလအရ ကောက်ပြု၍၊ ကာလာတိပတ္တိအပြား
ကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကာလအရ ကြိယာကို ယူရပါသည်။
ကာလာတိပတ္တိသည် (၁)ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်း၏ ကျရောက်ခြင်း
ကြောင့် ကြိယာကိုလွန်သွားခြင်း၊ (၂)အကြောင်းချို့တဲ့သောကြောင့်
ကြိယာကိုလွန်သွားခြင်း၊ အားဖြင့် ကာလာတိပတ္တိနှစ်မျိုးရှိပါသည်။

အာချာတ် ဒုတိယကဏ္ဍ

တိရေပကိတမာနေဟိ ခဆသဝါ

မေး။ ဤသုတ်၌ပါသော ဝါသဒ္ဓါ၏ သတ်မှတ်ချက်များကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဝါသဒ္ဓါသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိသောကြောင့် တိဇာတ်
၏ သည်းခံခြင်းအနက်ကို ဟောရာ၌သာ “ခ”ပစ္စည်းသက်ရ၏။
ဂုပဇာတ်၏ ကဲ့ရဲ့ခြင်းအနက်ကို ဟောရာ၌သာ “ဆ”ပစ္စည်းသက်ရ၏။
ကိတဇာတ်နောင် “ဆ”ပစ္စည်းသာ သက်ရပြီး၊ မာနဇာတ်နောင်
“သ”ပစ္စည်းသာ သက်ရပါသည်။

ဘုယေသဟရသုပါဒီဟိ တုမိစ္ဆတ္ထေသု

မေး။ တုမိစ္ဆတ္ထေ-၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေး၍၊ ဤတုမိစ္ဆတ္ထေသုပုဒ်ကို ဆိုရ
ခြင်း၏ အကျိုးကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ တုံပစ္စည်း၊ ဣစ္ဆာသဒ္ဓါတို့၏ အနက်သည် “တုမိစ္ဆတ္ထ”မည်၏၊
(တနည်း) တုံပစ္စယန္တပုဒ်နှင့်ယှဉ်သော ဣစ္ဆာသဒ္ဓါတို့၏အနက်သည်
“တုမိစ္ဆတ္ထ”မည်၏၊
(အကျိုး) ဤတုမိစ္ဆတ္ထေသု-ဟူသောပုဒ်ကို ဆိုရခြင်းဖြင့် တုပစ္စယန္တပုဒ်မှ

ကင်းသော “ဘောနေမိစ္ဆတိ” စသော ပြယုဂ်တို့၌ ခ, ဆ, သ-စသော ပစ္စည်းတို့ မသက်ရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

ဤယူပမာနာစ

မေး။ အာယနာမတော-သုတ်မှ ဥပမာနသဒ္ဓါအလိုက်ခံလျှင် ပြီးနိုင်ပါလျက် ဥပမာနသဒ္ဓါထပ်ဆိုခြင်းအကျိုးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဥပမာနသဒ္ဓါထပ်ဆိုခြင်းသည် ရှေ့သုတ်မှ ကတ္တုသဒ္ဓါလိုက်လာခြင်းကို နှစ်စေခြင်းအကျိုးရှိသောကြောင့် ကံပုဒ်မှနောက်၌လည်း ဣယပစ္စည်းသက်ရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

ဓာတုဟိ ဇော,ဇာယ,ဇာပေ,ဇာပယ ကာရိတာနိ

ဟေတုတ္ထေ

မေး။ ဤသုတ်၌ ဟေတုတ္ထေဝယ် ဟေတု၏အဓိပ္ပါယ်နှင့် အရကောက်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သုဒ္ဓကတ္တာကို တိုက်တွန်းတတ်သော ဟေတုကတ္တာသည် “ဟေတုတ္ထ”မည်၏။ ဤ၌ စေခိုင်းခြင်း, တိုက်တွန်းခြင်းစသော ပယောဂေဗျာပါရသည် “ဟေတု”မည်၏။

မေး။ ဤသုတ်သို့လိုက်လာသောဝါသဒ္ဓါဖြင့် အဘယ်ကိုညွှန်ပြပါသနည်း။

ဖြေ။ ဤသုတ်သို့လိုက်လာသော ဝါသီဒ္ဓါကြောင့် သု, ဘု-စသော ဉာဏန္တရဇာတ်နောင် “ဇော, ဇာယ”ပစ္စည်းတို့သာ သက်ရခြင်း၊ ဒါ-စသော အာကာရန္တရဇာတ်နောင် “ဇာပေ, ဇာပယ”နှစ်ပစ္စည်း သက်ရခြင်း၊ ကြွင်းသောဇာတ်နောင် လေးပစ္စည်းလုံးသော်၎င်း, နှစ်ပစ္စည်းသာ၎င်း, သက်ရမည် သက်မှတ်ပြပါသည်။

မေး။ ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့် ယှဉ်သည့်အတွက် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးဆက်ကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့်ယှဉ်သည့်အတွက် သိ-စသောအကမ္မကဓာတ်သည် “ပုတ္တံ သယာပေတိ” ဟု သကမ္မကဓာတ်ဖြစ်လာ၏။ ဂမု-စသော ဧကကမ္မကဓာတ်သည် “ပုရိသံ ဂါမံ ဂါမယတိ” စသည်ဖြင့် ခွဲကမ္မကဓာတ်ဖြစ်လာ၏။ နိ-စသော ခွဲကမ္မကဓာတ်သည် “သာမိကော အပေါလံ အင်္ဂံ နယာပေတိ” စသည်ဖြင့် တိကမ္မကဓာတ်ဖြစ်လာ၏။

ဓာတုဂ္ဂပေ နာမသ္မာ ဇာယောစ

မေး။ ဤသုတ်၌ ဓာတုဂ္ဂပဖြစ်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကရောတိ-စသောကြိယာနှင့် ယှဉ်စပ်ထိုက်ရာဝယ် ကြိယာကို မယှဉ်စပ်ဘဲ ကြိယာအနက်ကို ဟောပြောနိုင်သောအားဖြင့် ဒဠ-စသော နာမ်ပုဒ်သည် ဓာတုဂ္ဂပမည်၏။

ဘာဝကမ္မေသု ယော

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် ယ-ပစ္စည်းကို အဘယ်ဝိဘတ်နှောင်းရာ၌သာ သက်ရပါမည်နည်း။

ဖြေ။ အတ္တနောပုဒ်ဝိဘတ်နှောင်းရာ၌သာ ဤသုတ်ဖြင့် ယ-ပစ္စည်း သက်ရပါသည်။

မေး။ “အနုဘူယတေ သုခံ ဒေဝဒတ္တေန” ပြယုဂ်ဝယ် ဒေဝဒတ္တေန-ဟူသောကတ္တာ၌ တတိယာဝိဘတ်သက်ရခြင်း၊ သုခံ-ဟူသောကံ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်မသက်ရခြင်း အကြောင်းကိုရေးပါ။

ဖြေ။ အနုဘူယတေ-ဟူသောအချာတ်ကြိယာသည် ကတ္တာကိုမဟောအပ်သော

၁၂

ကြောင့် ဒေဝဒတ္တေန-ဟူသောကတ္တား၌ တတိယာဝိဘတ်သက်ရ၏။

သုခံ-ဟူသောကံကို ဟောအပ်သောကြောင့် သုခံ-၌ ဒုတိယာဝိဘတ်မသက်ဘဲ ပဌမာဝိဘတ်သက်ရပါသည်။

(မှတ်ချက်) ဟောရာ ဟောရာ ပဌမာ၊ မဟော ဒုတိယာ တတိယာ၊ ထိုက်သင့်ရာဝိဘတ် သက်အပ်စွ။ နိယံနှင့်အညီဖြစ်၏။

မေး။ အကမ္မကဓာတ်၏ သကမ္မကဓာတ်ဖြစ်လာပုံကို ပုံစံတစ်ခုဖြင့် သိသာရုံ ဂိုဏ်းစဉ်ပြပါ။

ဖြေ။ အနုဘူယတေ၊ အနုဘူယန္တေ၊ အနုဘူယသေ၊ အနုဘူယဝေ၊ အနုဘူယေ၊ အနုဘူယျာမေ။

တဿ စဝဂ္ဂ ယကာရ ဝကာရတ္ထံ သဓာတုန္တဿ

မေး။ သီဟဂတိကနည်းအားဖြင့် ဣဝဏ္ဏာဂမောဝါသုတ်မှ ရှေ့သို့ပြန် လိုက်သော ဝါသဒ္ဓါ၏အကျိုးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ဝါသဒ္ဓါသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိသောကြောင့် ယပစ္စည်း နှင့်တကွသော စ-ဝဂ်ပဌမ၊တတိယဓာတွန်ကို စ-ဝဂ်ပဌမကွရာ၊ တတိယကွရာပြုရခြင်း၊ တ-ဝဂ် တတိယ၊စတုတ္ထ၊ပဉ္စမဓာတွန်ကို စ-ဝဂ် တတိယ၊စတုတ္ထ၊ပဉ္စမကွရာပြုရခြင်း၊ ရ၊ဝ-တို့ကို အစဉ် အတိုင်း ယ၊ဝ-ပြုရခြင်း၊ အကျိုးရှိပါသည်။

ပုဗ္ဗေပဉ္စ

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် ယူသင့်သော အက္ခရာတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ က-ဝဂ်၊ င-ဝဂ်၊ ပ-ဝဂ်၊ ယ၊လ၊သ-အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့ကိုသာ ဤသုတ်၌ ယူရပါသည်။

ဘူဝါဒိတော အံ

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် ဝိဘတ်အားလုံးနှောင်းရာ၌ အ-ပစ္စည်းသက်နိုင်ပါသလော။

ဖြေ။ သဗ္ဗဓာတ်ဝိဘတ်နှောင်းရာ၌သာ အ-ပစ္စည်းသက်ရပါသည်။

ရုဓာဒိတော နိဂ္ဂဟိတပုဗ္ဗေ

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတကို ရှေ့၌လာရမည်ဟုဆိုရာ ရုဓဓာတ်၏ရှေ့၌ လာရမည်လော၊ အဆုံး၌လာရမည်လော၊ ယုတ္တိပြ၍ ရှင်းပြပါ။

ဖြေ။ နိဂ္ဂဟိတမည်သည် ပင်ကိုယ်အားဖြင့် ရသသရသိုအစဉ်လိုက်သောကြောင့် ရုဓ-ဝယ် ဓ-၌ သရမရှိရကား သရရှိသော ရ-၌သာ လာရပါသည်။

မေး။ ရုဓ-ဟုဖြစ်နေစဉ် ဓ-သည် သံယုဂ်မဟုတ်သောကြောင့် ရု-သည် သံယောဂန္တမဖြစ်နိုင်သည်မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် သံယောဂန္တ-ဟု ဖြစ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ရု-၌ လာသောနိဂ္ဂဟိတအာဂုံရှိသောဓာတ်ကိုလည်း သံယောဂန္တသဒ္ဓါဖြင့် ယူနိုင်သောကြောင့် သံယောဂန္တဖြစ်၍ ဝုဒ္ဓိမပြုနိုင်ပါ။

ဆေစ္ဆတိ-ရပ်ပြီးပုံ။ ဆိဒ္ဓိ+ဿတိ၊ ရုဓာဒိဖြင့် အ-ပစ္စည်းသက်၊ နိဂ္ဂဟိတ်လော၊ ဗျဉ္ဇနေဓ-သုတ်ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၊ ဓ-ဝုဒ္ဓိပြု၊ ကရဿသပစ္စယဿ ကာဟော-၌ သပစ္စယသဒ္ဓါပိုဖြင့် ဿ-ကို ဆ-ပြု၊ ဗျဉ္ဇနန္တဿ စော ဆပစ္စယေသုဓ-ဖြင့် ဓ-ကို ဆ-ပြု၊ အ-ပစ္စည်းကိုချေဆေစ္ဆတိ-ပြီး၏။

(မှတ်ချက်) ဣကာရာဂမောဖြင့် ဣ-လာလျှင် ဆေစ္ဆတိ-ဟုပြီးနိုင်၏။

၃
A

ဘောက္ခတိ=ရုပ်ပြီးပုံ။ ။ဘုဇ+သုတိ၊ ရုဇာဒိတောဖြင့် အ-
 ပစ္စည်းသက်၊ နိဂ္ဂဟိတံလာ၊(ဘုဇ+အ+သုတိ)၊ ဗျဉ္ဇနေစ ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတံ
 ချေ၊ သုတ်ကြီးဖြင့် အ-ပစ္စည်းချေ၊ ကရဿ သပစ္စယဿ ကာဟော ဌ
 သပစ္စယသဒ္ဓါဖြင့် သု-ကို ခ-ပြု၊ ဘု-၌ ၂-ကို သြဂုဒ္ဓိပြု၊ ကောဓေစ
 ဖြင့် ဓာတွန်ဇ-ကို က-ပြု၊ ဘောက္ခတိပြီး၏။

တထာ ကတ္တရိစ

ဒိဗ္ဗတိ-ရုပ်ပြီးပုံ။ ။ ဒိဂု+တိ၊ ဒိဝါဒိတော ယောဖြင့် ယ-ပစ္စည်းသက်၊
 တထာ ကတ္တရိစဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ပုဗ္ဗရူပဉ္စဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ဓာတွန် ဝ-နှင့်တကွ
 ယ-ကို ဝ-ပြု၊ ဒွေဘော်လာ၊ ဒေါဓဿစ-၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ဝ-ကို ဗွ-ပြု။

သန္တယုတိ-ရုပ်ပြီးပုံ။ ။ သံပုဗ္ဗ နဟ+တိ၊ ဒိဝါဒိတော ယောဖြင့်
 ယ-ပစ္စည်းသက်၊ (သံနဟ+ယ+တိ) ဟဝိပရိယာယော လော ဝါ ၌
 “ဟဝိပရိယာယော”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဟ+ယ-ကို ယ+ဟ-
 ဟု ရှေ့ နောက်ပြန်၊ ယ-ကို ဟ-သို့ကပ်၊ သံ၌ နိဂ္ဂဟိတံကို ဝဂ္ဂန္တပြု၊
 သန္တယုတိ ပြီး၏။

သမာဒိယတိ။ ။ သံ+အာ-ပုဗ္ဗ ဒါဓာတ်တည်း၊တိဝိဘတ်သက်၊ ယ-
 ပစ္စည်းသက်၊ (သံအာဒါ+ယ+တိ) ကွစိဓာတုဖြင့် ယပစ္စည်းကြောင့်
 ဓာတွန် အာ-ကို ဣ-ပြု၊ မဒါ သရေဖြင့် မ-ပြု၊ သမာဒိယတိပြီး၏။

ဓာယတိ။ ။ ဇန+ယ+တိ ၊ ဇနာဒိနမာတိမှိစ-၌ ဇနာဒိနမာ
 ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် ယပစ္စည်းကြောင့် ဓာတွန် န-ကို အာ-ပြု၊
 ဇ-ကို အာ-သို့ကပ် ဓာယတိပြီး၏။

သွာဒိတော ဣဏာ ဥဏာစ

မေး။ သုဏောတိ-၌ သုဓာတ်နောင် ဣပစ္စည်းသက်၍ သု+ဣ နှစ်မျိုးတို့ တွင် အဘယ် ဥ-ကို အဘယ်သုတ်ဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြုရပါသနည်း။

ဖြေ။ အညေသုစသုတ်၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ဣ-ပစ္စည်း၏အစိတ် ဥ-ကို ဝုဒ္ဓိပြုရ ပါသည်။ အညေသုစသုတ်သို့ ဃဋ္ဌာဒိနံဝါသုတ်မှ ဝါသဒ္ဓါလိုက်လာ သောကြောင့် သု-စသောဓာတ်တို့၏ ဥ-ကို ဝုဒ္ဓိမပြုရ။

သုဏသိ။ ။သု+ဏာ+သိ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဏာ၌ အာ-ကို ရသေ့ပြု၊ သုဏသိပြီး၏။

အသောသိ။ ။သု+ဏာ+အဇ္ဈန္တနိဋ္ဌိဝိဘတ်၊ အစ၌ အ-လာ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဏာပစ္စည်းကိုချေ၊(အ+သု+ဤ) အညေသုစဖြင့် သု-၌ ဥ-ကို ဩဝုဒ္ဓိပြု၊သ-ဒွေဘော်လာ၊(အ+သော+ဤ)၊ ကရဿ ကာသတ္တမဇ္ဈန္တနိမိသုတ်၌ သတ္တမဇ္ဈန္တနိမိဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သ-လာ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဤ-ကို ရသေ့ပြု၊ အသောသိပြီး၏။

မိနောတိ။ ။မိ+ဣ+တိ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဣ-ကို န-ပြု။

ပါပုဏာတိ။ ။ပပုဗ္ဗ အပ+ဥဏာ+တိ၊ သရာသရေ လောပံဖြင့် အပ၌ အ-သရကြောင့် ပ-၌ အ-ကိုချေ၊ ဒီဃံဖြင့် အာဒီဃပြု၊ ပ-ကို ဥ-သို့ကပ်၊ ပါပုဏာတိပြီး၏။

ပါဟေသိ။ ။ပပုဗ္ဗ+ဟိ+ဏာ+ဤ ၊ အကာရာဂမော ဟိယုတ္တနိ (ပ) ကာလာတိပတ္တိသုဖြင့် အ-လာ၊ အာ-ဒီဃပြု၊ အညေသုစဖြင့် ဟိ-၌ ဣ-ကို ဧ-ဝုဒ္ဓိပြု၊ သ-လာ၊ ဤ-ကို ရသေ့ပြု၊ ပါဟေသိပြီး၏။

အသက္ကံ။ ။သက+ဥဏာ+ဤ ၊ အ-အက္ခရာလာ၊ ကွစိဓာတုဖြင့်

ဓာတွန် က-ကို ခ-ပြု၊ ဥဏာကိုလည်းချေ၊ အသဒိသဒွေဘော်လာ၊
 ဤ-ကို ဣ-ရဿပြု၊ အသက္ခိပြီး၏။
 (ဆောင်) သကဓာတ်၏၊ အသက္ခိကို၊ ကွစိဓာတု၊ က- ခပြုလျက်၊ က-
 လည်း ဆက်ကာ၊ ဒွေဘော်လာ၊ များစွာပြီးနိုင်သည်။

ကိယာဒိတော နာ

ဝိက္ခိဏာတိ။ ။ ဝိပုဗ္ဗ ကိ+နာ+တိ = နာပစ္စည်းနှောင်းသောကြောင့်
 အညေသုစဖြင့် ဝုဒ္ဓိမပြုရ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် နာပစ္စည်းကြောင့်၊ ဂိဉ္ဇံ ဤ-
 ကို ရဿပြု၊ က-ဒွေဘော်လာ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် န-ကို ထ-ပြု၊
 ဝိက္ခိဏာတိပြီး၏။

တနာဒိတော သြယိရာ

ဤသုတ်၌ ယိရပစ္စည်းကို ကရဓာတ်နောက်၌သာ သက်ရပါသည်။

အတ္တနော 'ဒါနိ ဘာဝေစ ကမ္မနိ

မေး။ ဘာဝေစကမ္မနိ၌ ဘောဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။
 ဖြေ။ အခြားသော ကာရကတို့နှင့် မရောနှောသော ဖြစ်ခြင်း၊ ရိတ်ခြင်း
 စသောဓာတ်နက်သက်သက်သည် ဘောမည်၏။
 (မှတ်ချက်) အတ္တနောပုဒ်ဝိဘတ်တို့ကို ဘော၊ ကံအနက်မှတစ်ပါး
 စသဒ္ဓါဖြင့် ကမ္မကတ္တာ၌လည်း သက်နိုင်ပါသည်။

မေး။ အကမ္မကဓာတ်တို့၏ သကမ္မကဓာတ်ဖြစ်နိုင်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။
 ဖြေ။ အကမ္မကဓာတ်တို့သည် ဥပသာရပုဒ်တို့နှင့် တွဲ၍ဖြစ်သောအခါ
 သကမ္မကဓာတ်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ပြယုဂ်= အနုဘူယတေ သုခံ ဒေဝဒတ္တေန
 (မှတ်ချက်) သမ္ဘဝန္တိ, ပတိဋ္ဌာတိ စသောပြယုဂ်၌ သံ, ပတိဥပသာရပုဒ်
 တို့နှင့် တွဲသော်လည်း ဘူ, ဌာ-ဟူသော အကမ္မကဓာတ်တို့သည်
 သကမ္မကဓာတ်မဖြစ်သောကြောင့် အထက်ပါစကားရပ်ကို မုချဟုမမှတ်
 သင့်ပါ။

ဓာတုပစ္စယေဟိ ဝိဘတ္တိယော

- မေး။ ဤသုတ်ကိုဆိုရခြင်းအကြောင်းကို ရေးပါ။
- ဖြေ။ ဓာတ်မှနောက်၌စီရင်အပ်သော တိ-စသောဝိဘတ်တို့သည် ဓာတ်
 မဟုတ်သော ခ-စသောပစ္စည်းတို့၏နောက်၌ မသက်နိုင်သကဲ့သို့ဖြစ်
 သောကြောင့် ဤသုတ်ကိုဆိုရပါသည်။
 (မှတ်ချက်) ခ-စသောပစ္စည်းတို့နောက်၌ တိ-စသောဝိဘတ်များ
 သက်နိုင်ခြင်းအကျိုးငှါ ဤသုတ်ကိုဆိုရ၏ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ဘူဝါဒယော ဓာတဝေါ

- မေး။ ဤသုတ်ကို ဂူပသိဒ္ဓိအဖွင့်နှင့်အညီ အနက်ပေးခဲ့ပါ။
- ဖြေ။ ဘူဝါဒယော-ဘူစသောသဒ္ဓါအပေါင်းတို့သည်၊ ဓာတဝေါ- ဓာတ်တို့
 မည်ကုန်၏၊
 (တနည်း) ဘူဝါဒယော-ဘူ ,ဝါ အတူရှိသောသဒ္ဓါအပေါင်းတို့သည်၊
 ဓာတဝေါ-ဓာတ်တို့မည်ကုန်၏။

ဇာဓ္မာတ် ဂူတိယပိုင်း ဖြီး၏

ကုစာဒိဝဏ္ဏာနမေကသရာနံ ဒွေဘာဝေါ

မေး။ ဤသုတ်၌ပါသော ကုစိသဒ္ဓါ၏ အကျိုးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကုစိသဒ္ဓါသည် ဝေဒဏိတဝိဘာသာအနက်ရှိသောကြောင့် ခ၊ဆ၊သ ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၎င်း၊ ပရောက္ခာဝိဘတ်ကြောင့်၎င်း၊ ဓာတ်အားလုံးတို့၏ အစ အကွရာကို ဒွေဘော်အမြဲပြုရခြင်း၊ အ-ပစ္စည်းနှောင်းရာ၌ နုဟောတျာဒိဓာတ်ကို အမြဲဒွေဘော်ပြုရခြင်း နိစ္စဝိဓိကို၎င်း၊

တဗ္ဗ၊အနိယ စသောကိစ္စပစ္စည်းကြောင့် ရံခါ ဒွေဘော်ပြုရခြင်း အနိစ္စဝိဓိကို၎င်း၊ ညွှန်ပြရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

ကဝဂ္ဂဿ စဝဂ္ဂေါ

ဂေါမ။ ။ဂမု+အ= ဂ-ကို ဂ+ဂ ဟုဒွေဘော်ပြု၊ အတ္ထာသမုညံ၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဂ-ကို ဧ-ပြု၊ ကုစိဓာတုသုတ်ဖြင့် အတ္ထာသမဟုတ်သော ဂ-၏အစိတ် အ-ကို အာ-ပြု၊ ဂေါမပြီး၏။

အန္တသိဝဏ္ဏာကာရာ ဝါ

မေး။ ဤသုတ်၌ ပါသောဝါသဒ္ဓါ၏အကျိုးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဝါသဒ္ဓါသည် ပဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိသောကြောင့် ခ၊ဆ၊သ ပစ္စည်းကြောင့် ဂုပဓာတ်၏ ၂-နှင့် အ-ဝတ်ကို လှ-ပြုရခြင်း၊ ဝါ-ဓာတ်၏အဆုံးအာကို ဤ-ပြုရခြင်း၊ ပရောက္ခာဝိဘတ်ကြောင့် ဘုဓာတ်၏အဆုံး ၂-ကို အ-ပြုရခြင်း နိစ္စဝိဓိကို၎င်း၊

အခြားသောအတ္ထာသ သရကို လှဝတ်အပြု၊ အ-အပြုကို မပြုရခြင်း အသန္တဝိဓိကို၎င်း၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

နိဂ္ဂဟိတဉ္စ

မေး။ ဝါသဒ္ဓါ၏အနက်နှင့် အကျိုးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဝါသဒ္ဓါသည် ဝေတိတဝိဘာသာအနက်ရှိပါသည်။

ထို့ကြောင့် ကမု-စသောဓာတ်တို့၏သာလျှင် အတ္တသအဆုံး၌ နိဂ္ဂဟိတ လာရပါသည်။

ဈာယတိ။ ။ ဈေ+အ+တိ= တေအာဝါယာ ကာရိတေ၌ တေအာဝါယာ ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဈေ-၌ စ-ကို အာယပြု၊ ဈာယတိပြီး၏။

ပါဝေက္ခိ။ ။ ပပုဗ္ဗ ဝိသ+အ+ဤ= ကွစိဓာတုဖြင့် ဝိသ-ကို ဝေက္ခပြု၊ ဤ-ကိုလည်း ဣ-ပြု၊ အကာရာဂမောဖြင့် အ-လာ၊ သရာသရေလောပံဖြင့်ချေ၊ ဒိဃပြု၊ ပါဝေက္ခိပြီး၏။

အဟုဝါ။ ။ ဟု+အ+ဟိယုတ္တနိ အာဝိဘတ်သက်(ဟု+အ+အာ) လောပဉ္စေတ္တမကာရာဖြင့် အ-ပစ္စည်းကိုချေ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဟူ၌ ဦးကို ဥဝပြု၊ အကာရာဂမောဖြင့် အစ၌ အ-လာ၊ အဟုဝါပြီး၏။

အဟု။ ။ ဟု+အ+အစ္စတ္တနိ ယျ= ကွစိဓာတုဖြင့် ဤ-ဝိဘတ်ကိုချေ၊ ဦးကို ဥ-ပြု၊ အပစ္စည်းကိုချေ၊ အစ၌ အ-လာ၊ အဟု-ပြီး၏။

အဟောသိ။ ။ ဟု+အ+ဤ= အညေသုစဖြင့် ဟူ၌ ဦးကို ဩပြု၊ အစ၌ အ-လာ(အဟော+အ+ဤ) အ-ကိုချေ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဤ-ကို ဣ-ပြု၊ သတ္တမစ္စတ္တနိမှိဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သ-လာ၊ အဟောသိပြီး၏။

၂၀

တတော ပါမာနာနံ ဝါမံသေသု

- မေး။ သ-ပစ္စည်းတစ်မျိုးတည်းဖြစ်ပါလျက် “သေသု”ဟု ဗဟုဝုဇ်ဖြင့် ဆိုရခြင်းအကျိုးကို ရေးခဲ့ပါ။
- ဖြေ။ ပြယုဂ်၌လည်း ဝုဇ်ဖောက်ပြန်မှု၊ ဝစနဝိပ္ပလ္လာသရှိ၏ဟု သိစေရခြင်း အကျိုးရှိပါသည်။

ဌာ တိဋ္ဌော

သဏ္ဌဟတိ။ ။သံပုဗ္ဗ ဌာ+အ+ တိ= ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့် ဌာ ဓာတ်နောင် ဟ-လာ၊ ဌာ၌ အ-ကိုလည်း ရသဖြူ၊ အ-ပစ္စည်းချေ၊ သံ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဝဂ္ဂန္တ အ-ဖြူ၊ သဏ္ဌဟတိပြီး၏။

အဓိဋ္ဌေတိ။ ။အဓိပုဗ္ဗ ဌာ+အ+တိ= လောပဇ္ဇေတ္တ မကာရောဖြင့် အ-ပစ္စည်းကို ဧ-ဖြူ၊ (အဓိ+ဌာ+တိ) သရလောပေါဖြင့် ချေ၊ အသဒိသဒ္ဓေဘော်လာ၊ အဓိဋ္ဌေတိပြီး၏။

ဤသုတ်၌ ဝါသဒ္ဓါသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိပါသည်။

ပါ ပိမော

ပိဝတိ။ ပါ+အ+တိ= ဤသုတ်ဖြင့် ပိမဖြူ၊ အ-ပစ္စည်းချေ၊ ကွစိဓာတု ဖြင့် ဗ-ကို ဝ-ဖြူ၊ ပိဝတိပြီး၏။

ဥဿ ဓာဇနာ

မေး။ ဤသုတ်၌ လိုက်လာသောဝါသဒ္ဓါ၏အနက်နှင့် သတ်မှတ်ချက်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဝါသဒ္ဓါသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိပါသည်။
 ထို့ကြောင့် နာပစ္စည်းနှောင်းရာ၌သာ ဇာ-ပြု၍၊ ဧယျဝိဘတ်၏
 ဉာအပြုနှောင်းရာ၌ ဇံ-ပြုပြီး၊ တိ-ဝိဘတ်နှောင်းရာ၌သာ ဉာဓာတ်ကို
 နာပြုရပါသည်။

ဥေယျတိ။ ။ ဉာ+ယ+တေ= ဣဝဏ္ဏဂမော ဝါဖြင့် ဣ-လာ၊
 ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့် ဣ-ကို ဇ-ပြု၊ ယ-ကို အသဒိသဒ္ဓေဘော်ပြု၊ တေ-
 ကို တိ-ပြန်၊ ဥေယျတိပြီး၏။

ဒိသဿ ပဿ၊ ဒိဿ၊ ဒက္ခာ ဝါ

မေး။ ဤသုတ်၌ပါသော ဝါသဒ္ဓါ၏အနက်နှင့် သတ်မှတ်ချက်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဝါသဒ္ဓါသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိပါသည်။
 ထို ဝါသဒ္ဓါဖြင့် ကံအနက်၌ သမ္မဓာတ်ဝိဘတ်ကြောင့်သာ ဒိသဓာတ်ကို
 ဒိဿပြုရမည်ဟု သတ်မှတ်ပါသည်။

အဒ္ဓသာ၊ အဒ္ဓသ။ ။ ဒိသ+အ+ဟိယုတ္တနိ အာဝိဘတ်= အစ၌ အ-လာ
 အ-ပစ္စည်းချေ၊ ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့် ဒိ၌ ဣ-ကို အ-ပြု၊ (အ+ဒသ+အာ)
 ဒဒ္ဓေဘော်လာ၊ အဒ္ဓသာပြီး၏။ ရဿပြုလျှင် အဒ္ဓသပြီး၏။

ဒက္ခိတိ။ ။ ဒိသ+အ+ဿတိ= ဒိသကို ဒက္ခပြု၊ အ-ပစ္စည်းချေ၊
 ဟောတိဿရေ ဟောဟေ ဘဝိဿန္တိမှို သဿစသုတ်၌ ဘဝိဿန္တိမှို
 သဿစ ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် သ-ကိုချေ၊ ဣ-လည်းလာ၊
 ဒက္ခိတိ ပြီး၏။

၂၂

ဟရဿ ဂီသေ

မေး။ ဟရဇာတ်ကိုသာလျှင် ဂီ-ပြုနိုင်ပါသလော၊ ရေး၍၊ ဓာတ်မဟုတ်သော ဂီ-အပြုကို ဒွေဘော်ပြုနိုင်ခြင်းအကြောင်းကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဤသုတ်၌ “ဂီ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဇိဓာတ်ကိုလည်း ဂီ-ပြုနိုင်ပါသေးသည်။

ဌာနဖြစ်သော ဟရဇာတ်၏ ဓာတ်ဟူသောအမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော ဂီ-အပြုပေါ် တင်စား၍ ဌာနပစ္စာအားဖြင့် ဌာနီဖြစ်သော ဂီ-အပြုကိုလည်း ဓာတ်ဟုပင်ခေါ်နိုင်သောကြောင့် “ဂီဂီ”ဟု ဒွေဘော်ပြုနိုင်ပါသည်။

ဝိဇိဂီသတိ။ ။ဝိပုဗ္ဗ ဇိ+သ+တိ= ဟရဿ ဂီသေ၌ ဂီ-ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဇိ-ကို ဂီ-ပြု၊ ဂီ-ကို ဒွေဘော်ပြု၊ အဗ္ဘာသမုည၊ ကဝဂ္ဂဿ စဝရ္ဓေါဖြင့် ဇေ-ပြု၊ ရသောသုတ်ဖြင့် ရဿပြု၊ ဝိဇိဂီသတိ ပြီး၏။

ဂမိဿန္တော ဣဝါ သဗ္ဗာသု

မေး။ ဂမိဿန္တော ဣဝါ ဝိဘတ္တိသု”ဟု သုတ်မတည်ဘဲ အဘယ်ကြောင့် “သဗ္ဗာသု”ဟု သုတ်တည်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဝိဘတ်တို့ကြောင့်သာမက မာန၊ အန္တပစ္စည်း၊ ယပစ္စည်း၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်း ဣ-ပြုနိုင်အကျိုးငှါ ‘သဗ္ဗာသု’ဟုဆိုရပါသည်။

မေး။ ဤသုတ်၌လာသော ဝါသဒ္ဓါဖြင့် ပြုအပ်သောအစီအရင်သုံးမျိုးကို ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ မာန၊ အန္တပစ္စည်းနှောင်းရာတို့ကြောင့် ကတ္တာအနက်၌ အမြဲ ခွဲပြုရ၏

4
B

ဟူသော နိစ္စဝိဓိကို၎င်း၊

မာန၊ အန္တပစ္စည်း၊ ပရောက္ခာဝိဘတ်မှ အခြားသော ဝိဘတ်ပစ္စည်း
တို့ကြောင့် ခန္ဓပြုရဟူသော အနိစ္စဝိဓိကို၎င်း၊

ပရောက္ခာဝိဘတ်ကြောင့် လုံးဝ “ခန္ဓ-မပြုရ”ဟူသော အသန္တဝိဓိ
ကို၎င်း၊ ဝါသဒညါဖြင့်ပြပါသည်။

မေး။ ဂစ္ဆရေ ပြယုဂ်၌ ရုပ်ပြီးပုံကို လိုရင်းမျှသာ ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ဂရုရှေ့ရှိသော ရဿရမှနောက်ဖြစ်သော
အန္တိ၊ အန္တေဝိဘတ်ကို “ရေ”ပြု၍ “ဂစ္ဆရေ”ဟု ရုပ်ပြီးပါသည်။

ကရဿ သပ္ပစ္စယဿ ကာဟော

မေး။ ဟောတိဿရေ ဟောဟေ ဘဝိဿန္တိမှိ သဿစ သုတ်မှ သပ္ပစ္စယ
သဒ္ဓါအလိုက်ခံ၍ “ကရဿ ကာဟော”ဟုသုတ်တည်က ပြီးကောင်း
လျက် သပ္ပစ္စယသဒ္ဓါသည်ဆိုရခြင်းအကျိုးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ သပ္ပစ္စယသဒ္ဓါဖြင့် ဝစ၊ မုစ၊ ဘုဇ-စသောဓာတ်တို့မှနောက်ဖြစ်သော
ဿတိဝိဘတ်မှ သ-ကို ခ-ပြု၊ ဝသ၊ ဆိဒ၊ လဘ-စသောဓာတ်တို့မှ
နောက်ဖြစ်သော သ-ကို ဆ-ပြုရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

အဘိသင်္ခရေတိ။ ။ အဘိပုဗ္ဗ၊ သံပုဗ္ဗ ကရ+ဩ+တိ= ပုရသမုပပရီဟိ
ကရေတိဿ ခံ၊ ခရာ ဝါ ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကရဓာတ်ကို
ခရပြု၊ (အဘိ+သံ+ခရ+ဩ+တိ) ဝဂ္ဂန္တပြု၊ ကပ်၊ အဘိသင်္ခရေတိပြီး၏။

အာချာတ် တတိယကဏ္ဍ ပြီး၏

အာချာတ်စတုတ္ထကဏ္ဍ

ဒါဒန္တသံ မိမေသု

ဒဇ္ဇာ။ ။ဒါ+ဇယျ= ဒါဓာတုသံ ဒန္တံဖြင့် ဒါ-ကို ဒန္တပြု၊ ကွစိဓာတု
ဖြင့် ဇယျကို အာ-ပြု၊ ဒဇ္ဇာပြီး၏။

ပိဒဟတိ။ ။ အပိပုဗ္ဗ ဓာ+တိ= ဓာဓာ-ဟုဒွေဘော်ပြု၊ အဗ္ဘာသမုညံ၊
ရသောဖြင့် အဗ္ဘာသန္တံဖြစ်သော ဓာန္တံ အာ-ကို အ-ပြု၊ ဒုတိယစတုတ္ထ
နံ ပဌမတတိယာဖြင့် အဗ္ဘာသန္တံဖြစ်သော ဓ-ကို ဒ-ပြု၊ (အပိ+ဒ+ဓာ+
တိ)၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် အပိန္နံ အ-ကိုချေ၊ (ပိဒဓာတိ) ကွစိဓာတုဖြင့် ဓ-
ကို ဟ-ပြု၊ အာ-ကိုလည်း အ-ပြု၊ ပိဒဟတိ ပြီး၏။

မေး။ ဘူဝါဒိဓာတ် လေးမျိုးကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)ဝုဒ္ဓိမထင်ရှားသော ဘူဝါဒိဓာတ်၊ (၂)တုဒါဒိဓာတ်၊
(၃)ဟူဝါဒိဓာတ်၏ (၄)ဇဟောတျာဒိဓာတ် ဟူ၍ ဘူဝါဒိဓာတ်
လေးမျိုးဖြစ်ပါသည်။

အညေသုစ

မေး။ ဃဇ္ဇာဒီနံ ဝါ သုတ်မှလိုက်လာသော ဝါသဒ္ဓါ၏အကျိုးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ (က)ဇိနိ၊ သု၊ ဘု-စသော ဣဝဏ္ဏန္တ၊ ဥဝဏ္ဏန္တ ဧကသရဓာတ်တို့
၏၎င်း၊ ဣသ၊ ဥသ-စသော လဟုပန္တ အနေကသရဓာတ်တို့၏၎င်း၊
ဣဝဏ်၊ ဥဝဏ်ကိုသာ ဝုဒ္ဓိပြုခြင်း နိစ္စဝိဓိ။

(ခ)အခြားသော အ-အက္ခရာကို ဤသုတ်ဖြင့် ဝုဒ္ဓိမပြုရ၊
ယ၊ ဣ၊ ဣ၊ နာ-ပစ္စည်း၊ တ-စသောနိဌပစ္စည်းများနှောင်းရာ၌ ဣဝဏ်၊
ဥဝဏ်တို့ကို ဝုဒ္ဓိမပြုရ၊ ဝိကရဏ အ-ပစ္စည်းနှောင်းရာ၌ တုဒါဒိဂဏိက

ဓာတ်၏ အစိတ်ကိုလည်း ဝုဒ္ဓိမပြုရခြင်း အသန္တဝိဓိ၊

(ဂ) ဆေတ္တာ စသောပြယုဂ်တို့၌ ဝိကပ်အားဖြင့် ဝုဒ္ဓိမပြုရခြင်း=အနိစ္စဝိဓိ၊ ဤသို့ ဝါသဒ္ဓါသည် နိစ္စဝိဓိ၊အနိစ္စဝိဓိ၊အသန္တဝိဓိ အစီအရင်သုံးမျိုးကို ပြုရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

ဝစ၊ဝသ၊ဝဟာဒီနမုကာရာ ဝဿ ယေ

မေး။ ဤသုတ်၌ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့် ယူအပ်သောအနက်ကိုရေး၍၊ ဝဿ-ကို နှစ်နည်းအနက်ပေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့် ဝမုဓာတ်၏ ဝ-အက္ခရာကိုလည်း အ-ပြုရခြင်း အကျိုးရှိပါသည်။

ဝဿ= ဝ-၏ (တနည်း) ဝဿ= ဝ-အက္ခရာ၏ အ-၏

ဟ ဝိပရိယာယော လော ဝါ

မေး။ ဤသုတ်၌ ဝါသဒ္ဓါ၏အနက်၌ ယူရမည့် အဓိပ္ပါယ်ကိုရေးပါ။

ဖြေ။ ဝါသဒ္ဓါသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိပါသည်။
ထိုဝါသဒ္ဓါဖြင့် ဂယုတိ စသည်၌ လ-မပြုရခြင်း(အသန္တဝိဓိ)၊ ဝုလုတိ၊ ဝုယုတိ စသည်၌ ဝိကပ်အားဖြင့် လ-ပြုရခြင်း(အနိစ္စဝိဓိ) အစီအရင်ကို ပြပါသည်။

မေး။ လော ဝါ ၌ အဘယ်ကို လ-ပြုရပါသနည်း၊ သတ်မှတ်ပြပါ။

ဖြေ။ နိမိတ်ဖြစ်သော ဟ-ကိုသာ လ-ပြုရပါသည်။

အဂ္ဂဟေသိ။ ။ဂဟ+ဇာ+အဇ္ဇတ္တနီ ဤဝိဘတ်၊ ကွစိဓာတုသုတ်
ဖြင့် ဇာပစ္စည်းကိုချေ(ဂဟ+ဤ)အစ၌ အ-အက္ခရာလာ၊ ဂ-ဒွေဘော်

၂၆

ပြု၊ ဣကာရာဂမော အသမ္မဓာဓကမိမိဖြင့် ဣ-လာ၊ ကုစိဓာတုဖြင့်
ဣ-ကို ဧ-ပြု၊ ဤဝိဘတ်ကို ဣ-ပြု၊ ကာသတ္တမဇ္ဇတ္တနိမိဟူသော
ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သ-လာ၊ ဣသိုကပ်၊ အဂ္ဂဟေသိပြီး၏။

ကရဿ ကာသတ္တမဇ္ဇတ္တနိမိ

မေး။ ဤသုတ်ကို ရူပသိဒ္ဓိအလိုအတိုင်း နှစ်နည်းအနက်ပေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (က)အဇ္ဇတ္တနိမိ-အဇ္ဇတ္တနိဝိဘတ်ကြောင့် ၊ကရဿ-ကရဓာတ်၏၊
ကာသတ္တ-ကာသအပြုသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။
(ခ) အဇ္ဇတ္တနိမိ-အဇ္ဇတ္တနိဝိဘတ်ကြောင့် ၊ကရဿ-ကရဓာတ်၏၊ ကာ-
ကာအပြုသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ သတ္တ-သ-၏ဖြစ်ကြောင်းဟုဆိုအပ်
သော၊ အာဂမော-လာသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။

မေး။ ကရဿ ကာသ မဇ္ဇတ္တနိမိ-ဟုဆိုလျှင် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်စုံနိုင်ပါလျက်
အဘယ်ကြောင့် ကာသတ္တ ဟု ဘောအနက်ဟော ဣပစ္စည်းကို ထည့်ဆိုရ
ပါသနည်း။

ဖြေ။ ကာသတ္တ ဟူသောဘာဝနိဒ္ဒေသဖြင့် ကရဓာတ်မှအခြားသော ဓာတ်
များနှောင်လည်း သ-အက္ခရာလာရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။
(တနည်း) သတ္တမဇ္ဇတ္တနိမိ ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကရဓာတ်မှတစ်
ပါး အခြားဓာတ်နှောင်လည်း သ-လာရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

မေး။ ဤသုတ်၌ ရနိင်သမျှသော ယောဂဝိဘာဂတို့ကို ရရှိသောအကျိုး
နှင့်တကွ ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ (က)ဤသုတ်၌ သတ္တမဇ္ဇတ္တနိမိ ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကရမ
တစ်ပါး အခြားဓာတ်နှောင် သ-လာရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

(ခ) ကရဿ ကာ ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဟိယျတ္တနိဝိဘတ်
ကြောင့် ကရဇာတ်ကို ကာ-ပြုနိုင်ခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

မေး။ သတ္တမဇ္ဇတ္တနိမိ-ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သ-လာရာဝယ်
အဘယ်သရနောင် လာရပါသနည်း။

ဖြေ။ “ယောဂဝိဘာဂတော ဣဋ္ဌပ္ပသိဒ္ဓိ” ဟုပရိဘာသာလာသောကြောင့်
များသောအားဖြင့် ဒီသရနောက်၌သာ သ-အကွရာလာရပါသည်။

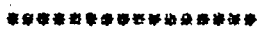
တုဿ ဣတ္ထိ

သိယာ၊ သီယံ။ ။ အသိ+ယေ၊ အသ+ယေ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ယေကို
ဣယာပြု၊ ယေ့ကို ဣယံပြု၊ သဗ္ဗတ္တာသဿာဒိလောပေါစဖြင့် အစ၌
အ-ကိုချေ၊ သိယာ၊ သီယံပြီး၏။

အဿ၊ အဿု၊ အဿ၊ အဿထ၊ အဿံ၊ အဿာမ။ ။ အသဓာတ်
တည်ပြီး၊ အစဉ်အတိုင်း ယေ၊ ယေ့၊ ယောသိ၊ ယောထ၊ ယောမိ၊
ယောမဝိဘတ်သက်၊ ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့် ဓာတွန်သ-နှင့်တကွ ယေ့ကို
သပြု၊ ယေ့ကို သုပြု၊ ယောသိကို သပြု၊ ယောထကို သထပြု၊
ယောမိကို သံပြု၊ ယောမကို သာမ-ပြု၊ အားလုံးပြီး၏။

လဘသ္မာ ဤ ဣတ္ထိ

လစ္ဆတိ။ ။ လဘ+သ္မတိ= ကရဿ သပ္ပစ္စယကာဟော၌ သပ္ပစ္စယ
သဒ္ဓါပိုဖြင့် သ-ကို ဆ-ပြု၊ ဗျဉ္ဇနန္တဿ စော ဆပစ္စယေသုစဖြင့်
ဓာတွန် ဘ-ကို စ-ပြု၊ လစ္ဆတိပြီး၏။

၂၈

ဝဒဿ ဝဒ္ဓိ

မေး။ ဤသုတ်၌ သဗ္ဗာသုဟု လိုက်ပုဒ်လည်းမရှိ၊ သုတ်၌လည်း မပါဘဲ အဘယ်ကြောင့် “သဗ္ဗာသု”ဟု အနက်ပြီးနိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဝိဘတ်အရာဖြစ်သောကြောင့် သဗ္ဗာသု ဟူသောအနက်ပြီးနိုင်၏။

ယမှိ ဒါဓာမာဋ္ဌာဟာပါ မဟမထာဒီနမိ

မေး။ ဥပဋ္ဌိယတိ-စသောပြယုဂ်၌ ဣဝဏ္ဏာဂမော ဝါသုတ်ဖြင့် ဣဝဏ် လာလျှင် ပြီးနိုင်ပါလျက် ဤသုတ်ကို ဆိုခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးရှိ ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဥပဋ္ဌိယတိ-စသောပြယုဂ်၌ ဤသုတ်ဖြင့် အမြဲ ဤ-ပြု၍ “ဥပဋ္ဌိယတိ”ဟူ၍သာ အမြဲစီရင်ရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

မေး။ ပိဝတိ-ကို ရူအလို၊ ကစ္စည်းအလို ရုပ်တွက်ပြပါ။

ဖြေ။ ရူအလို= ပိဗ-ပြု၍ ကွစိဓာတုဖြင့် ဗ-ကို ဝ-ပြုကာစီရင်ပါ။
ကစ္စည်းအလို= ပိဝ-ပြု၍စီရင်ပါ။

သဗ္ဗတော ဉှု ဣသု

အဂဉ္စိ။ ။ဂမု+ဤ၊ ဂမိဿန္တောန္တော ဝါ သဗ္ဗာသုဖြင့် ဓာတွန် မ-ကို ခွ-ပြု၊ ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် အနုတ္တနိ ဤ ဝိဘတ်ကြောင့် ခွ-ကို ခွ-ပြု၊ ဣ-ရဿပြု၊ အစ၌ အ-အက္ခရာလာ၊ အဂဉ္စိပြီး၏။

အဂမာသိ။ ။ဂမု+ ဤ= အစ၌ အ-အက္ခရာလာ၊ ကရဿ ကာသတ္တမနုတ္တနိမှိသုတ်၌ ကာသတ္တဟူသောဘာဝနိဒ္ဒေသဖြင့်သော်၎င်း၊ “သတ္တမနုတ္တနိမှိ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့်သော်၎င်း၊ သ-လာ၊ ကွစိ

ဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် မ-ဗျည်းနောင် အာ-အက္ခရာလာ၍၊ ဤ-ကို
ဣ-ရဿပြု၊ အဂမာသိ ပြီး၏။

အဂမံသု။ ။ဂမု+ဉ်= ကွစိဓာတုဖြင့် ဉ်-ကို အံသုပြု၍ပြီး၏။
အဂမုတ္ထ+အဂမုမှ။ ။ကွစိဓာတုဖြင့် ဣ , မှ ဝိဘတ်တို့ကြောင့် ဉ-
လာ၍ အဂမုတ္ထ ,အဂမုမှ ပြီး၏။

အဇ္ဈဂါ။ ။အဓိပ္ပန္န ဂမု+ဤ =အစဉ် အ-အက္ခရာလာ၊အဇ္ဈောအဓိဖြင့်
အဇ္ဈပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် အနုတ္တနိဝိဘတ်ကြောင့် ဂမ်ကို ဂါ-ပြု၊ ဤ-ကို
ချေ၊ အဇ္ဈဂါ ပြီး၏။

အဂ္ဂ။ ။ဂမု+အနုတ္တနိ ဉိဝိဘတ်သက်၊ အစဉ် အ-လာ၊ ကွစိဓာတု
ဖြင့် ဂမ်-ကို ဂါ-ပြု၊ ဂ-ကိုခွင်း ချေကပ်၊ အဂ္ဂ ပြီး၏။

ရေမရာနံ ဇီရဇိယျမိယျာ ဝါ

ဇီယန္တိ။ ။ရေ+အန္တိ= ဤသုတ်ဖြင့် ဇီယုပြု၊ ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့်
ယျမှ ယ-တစ်လုံးကိုချေ၊ ကပ်၊ ဇီယန္တိပြီး၏။

နာဿ လောပေါယကာရတ္ထံ

မေး။ ။ဤသုတ်၌ပါသော ဝါသဒ္ဓါ၏အနက်နှင့် သတ်မှတ်ချက်များကို ရေး
ခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ။ဝါသဒ္ဓသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိပါသည်။
ထို့ကြောင့် ဉာအပြုကြောင့် နာပစ္စည်းကို အမြဲချေရခြင်း နိစ္စဝိဓိ၊
အနုတ္တနိ၊ ဘဝိဿန္တိ၊ ကာလာတိပတ္တိဝိဘတ်တို့ကြောင့် နာပစ္စည်းကို

5
A

ဝိကပ်အားဖြင့် ချေရခြင်း အနိစ္စဝိဓိ၊

ဝတ္ထုမာန်စသောအခြားဝိဘတ်တို့ကြောင့် နာပစ္စည်းကို လုံးဝမချေ
ရခြင်း အသန္တဝိဓိနှင့် နာအပြုနောင် တိဝိဘတ်ကြောင့် နာပစ္စည်းကို
ယ-ပြုရမည်ဟု သတ်မှတ်၍ပြပါသည်။

ပညာယိဟိတိ။ ။ ပပုဗ္ဗ ဉာ+သတိ၊ ကမ္မ ယပစ္စည်းသက်၊ ယ-
နောင် ဣ-လာ၊ (ပ+ဉာ+ယ+ဣ+သတိ) ယ-ကို ဣသိုကပ်၊ ကွစိဓာတု
ဖြင့် သာကို ဟိ-ပြု၊ ဉ-ဒွေဘော်ပြု၊ ပညာယိဟိတိ ပြီး၏။

မိနာတိ။ ။ မာ+နာ+တိ=ကွစိဓာတုဖြင့် မာ၌ အာ-ကို ဣ-ပြု၊ ပြီး၏။

လောပဉ္စေတ္တ မကာရော

မေး။ သုတ်၌ အ-ကာရော ဟု သာမန်ဆိုထားပါလျက် အဘယ်ကြောင့်
အ-ပစ္စည်းကို ယူနိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဝိကရဏပစ္စည်း၏ ကာရိယကို စီရင်သောအရာဖြစ်သောကြောင့်
အ-ကာရောအရ အ-ပစ္စည်းကို ယူရပါသည်။

မေး။ ဤသုတ်၌ ဝါသဒ္ဓါ၏ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ချက်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဝါသဒ္ဓါသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိသောကြောင့် သုဇ္ဈိက
ဘူဝါဒိဓာတ်မှင်း၊ ဇုဟောဗျာဒိဓာတ်မှင်း၊ နောက်၌ဖြစ်သော အ-
ပစ္စည်းကို အမြဲချေရခြင်း နိစ္စဝိဓိကို၎င်း၊

အဓုဒ္ဓိက ဘူဝါဒိဓာတ်၊ တုဒါဒိဓာတ်များမှနောက်ဖြစ်သော အ-
ပစ္စည်းကို မချေရခြင်း အသန္တဝိဓိကို၎င်း ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ပါသည်။

5
B

ဥတ္တမောကာရော

မေး။ “ဩကာရော”ဟု သာမန်ဆိုထားသောကြောင့် ဩ-ဟူသမျှကို ယူသင့်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် “ဩကာရပစ္စယော”ဟု ဝုတ္တိ၌ ဖွင့်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဝိကရဏပစ္စည်းတို့၏ ကာရိယကို စီရင်ရာဖြစ်သောကြောင့် ဝိကရဏ ဩပစ္စည်းကိုသာ ယူသင့်သည်အတွက် “ဩကာရဏပစ္စယော”ဟု ဝုတ္တိ၌ ဖွင့်ဆိုရပါသည်။

တန္တုန္တေ။ ။ တနု+အန္တေ= တနာဒိတော ဩယိရာဖြင့် ဩပစ္စည်းသက်၊ ဥတ္တမောကာရောဖြင့် ဩ-ကို ဥ-ပြု၊ ဥ-ကို လ-မုည့်၊ ယဝကာရာစဖြင့် ဥ-ကို ဝ-ပြု၊ န-ကို ဝ-သို့ကပ်၊ တန္တုန္တေ ပြီး၏။

ပတာယတေ။ ။ ပပုဗ္ဗ တနု+ကမ္မ ယပစ္စယ+တေ= ကွစိဓာတုဖြင့် ယပစ္စည်းကြောင့် ဓာတွန် န-ကို အာ-ပြု၊ တ-ကို ခွင်း+ချေ+ကပ်၊ ပတာယတေ ပြီး၏။

ပတညတိ။ ။ ပပုဗ္ဗ တနု+ယ+တေ= တဿ စဝဂ္ဂဖြင့် နှုကို ဥ-ပြု၊ ဒွေဘော်လာ၊ တေ-ကို တိ-သို့ပြန်၊ ပတညတိ ပြီး၏။

ကရဿာ ကာရောစ

မေး။ ယိရပစ္စည်းနှောင်းရာ၌ စီရင်သော ကာရိယထူးများကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ယိရပစ္စည်းမှနောက်ဖြစ်သော ဧယျဝိဘတ်ကို၎င်း၊ ဧထဝိဘတ်၏ အစ ဧ-ကို၎င်း၊ အာ-ပြုခြင်း၊ (ကယိရာ၊ ကယိရာထ) ဧယျံ စသောဝိဘတ်တို့၌ပါသော ဧယျသဒ္ဒါကို ချေရခြင်း၊ (ကယိရံ၊ ကယိရာသိ) ကာရိယထူးများ စီရင်နိုင်ပါသည်။

၃၂

ဆောင်။ ။ကရဇာတ်၏၊ ယိရနောင်မှ၊ ထေ၊ပေါ၊ ဧယျ အာတည်း၊ ပြုရာမှချ၊ ဧယျ၊ စ၌ ဧယျချေမျှ၊ စဉ်တိုင်းရှုသည်၊ ဓာတုကွစိ အရာတည်း။

ကုဗ္ဗန္တိ။ ။ ကရ+ဩ+အန္တိ= ဥတ္တမောကာရောဖြင့် ဩကို ဥ-ပြု၊ ယဝကာရာစဖြင့် ဥ-ကို ဝ-ပြု၊(ကရ+ဝ+အန္တိ)၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဝ-ကြောင့် ဓာတွန်ရကိုချေ၊ ဝ-ကို သဒိသဒ္ဓေဘော်ပြု၊ ဒေါဓဿစ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ဝှ-ကို ဗွ-ပြု၊ ကရဿာကာရောစဖြင့် က-အစိတ် အ-ကို ဥ-ပြု၊ ကပ်၊ ကုဗ္ဗန္တိ ပြီး၏။

ကယိရတိ။ ။ကရ+ယိရ+တိ=ကွစိဓာတုဖြင့် ယိရပစ္စည်းကြောင့် ဓာတွန်ရကို ချေ၊ ကယိရတိ ပြီး၏။

(တနည်း) ကရ+ကဗ္ဗ ယပစ္စည်းသက်+တေ=ဣဝဏ္ဏာဂမောဝါဖြင့် ဣ-လာ၊ ကွစိဓာတု၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ရ+ယကို ယ+ရ ဟု ရှေ့ နောက်ပြန်၊ ယ-ကို ဣ-သို့ကပ်၊ တေ-ကို တိ-သို့ပြန်၊ ကယိရတိ ပြီး၏။

ကြုဗ္ဗေထ။ ။ကရ+ဩ+ထေ= ဥတ္တမောကာရောဖြင့် ဩကို ဥ-ပြု၊ ကရဿာကာရောစဖြင့် က-၏အစိတ် အ-ကို ဥ-ပြု၊ က-ကို ဥ-သို့ကပ်၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ကု-ကို ကြု-ပြု၊ ယဝကာရာစဖြင့် ဥ-ကို ဝ-ပြု၊ သဒိသဒ္ဓေဘော်ပြု၊ ဒေါဓဿစ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ဝှ-ကို ဗွ-ပြု၊ ဗွ-ကို ဧ-သို့ ကပ်၊ ကြုဗ္ဗေထ ပြီး၏။

အကာ။ ။ ကရ+ဩ+ဟိယုတ္တနိ အာဝိဘတ်= ကရဿ ကာသတ္တမန္တုနိမိသုတ်၌ “ကရဿ ကာ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကရဇာတ်ကို

ကာ-ပြု၊ အကာရာဂမောဖြင့် အစ၌ အ-လာ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် သြကို
ချေ၊ က-ကိုခွင်း ချေ+ ကပ်၊ အကာ ပြီး၏။

သြ အဝ သရေ

မေး။ “ပုရိသော ဘဝတိ” ပြယုဂ်ဝယ် ပုရိသောဟူသောကတ္တာ၌ ကတ္တရိ
စ သုတ်ဖြင့် တတိယာဝိဘတ်မသက်ဘဲ အဘယ်ကြောင့် ပထမာဝိဘတ်
သက်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဘဝတိဟူသော အာချာတ်ကြိယာပုဒ်က ကတ္တာအနက်ကို ဟောပြီး
ဖြစ်သောကြောင့် ကတ္တရိစဖြင့် ကတ္တာအနက်၌ တတိယာဝိဘတ်
မသက်ဘဲ လိင်အနက်ကိုသာငဲ့၍ ပထမာဝိဘတ်သက်ရပါသည်။

မေး။ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည် တစ်ခုတည်းသာဖြစ်ပါလျက် ဘဝန္တိ စသော
ပြယုဂ်၌ အဘယ်ကြောင့် ဗဟုဂုဏ်ဝိဘတ်သက်နိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဖြစ်တတ်သောကတ္တာတို့က များသောကြောင့် ဗဟုဂုဏ်ဖြစ်ရ
ပါသည်။

တေ အာဝါယာ ကာရိတေ

မေး။ ဤသုတ်၌ ရနိုင်သော ယောဂဝိဘာဂနှင့် အကျိုးတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ “တေ အာဝါယာ” ဟူသောဒွိဓာကရဏယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကာရိတ်
ပစ္စည်းမနှောင်းသော်လည်း ဈေ-စသောဓာတ်တို့၏ ဓာတွန်ကို အာဝ၊
အာယ-ပြုရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

ဘာဝေသိ။ ။ဘု+ဇော+ဤ= အာဝ-ပြု၊ သတ္တမဇ္ဇတ္တနိမိဟူ
သော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သ-လာ၊ ဣ-ရသပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ဣကာရာဂမော အသမ္မဓာတုကမ္မိ

မေး။ ဤသုတ်သို့လိုက်လာသော ကွစိသဒ္ဓါ၏အကျိုးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အစဉ်မျှည်းရှိသော ဗျဉ္ဇနာဒိ အသမ္မဓာတ်ဝိဘတ်ကြောင့်သာ တစ်ခါ တစ်ရံ ဤသုတ်ဖြင့် ဣ-အက္ခရာလာရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

(မှတ်ချက်) အသမ္မဓာတ်ဝိဘတ်သည် (က)အ၊ ဥ-စသောသရသက်သက်သာဖြစ်သော သရဝိဘတ်၊ (ခ)အံ၊ ဣ-စသော အစဉ် သရရှိပြီး နောက်ဥျည်းနေသော သရာဒိဝိဘတ်၊ (ဂ)တ္ထ၊ မု-စသော အစဉ်ဥျည်းရှိ၍ သရက နောက်မှနေသော ဗျဉ္ဇနာဒိဝိဘတ်၊ ဟုသုံးမျိုးရှိကြောင်း သိထားရမည်။

ကွစိ ဓာတုဝိဘတ္တိပစ္စယာနံ ဒီဃဝိပရိတာဒေသ

လောပါဂမာစ

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် စီရင်နိုင်သောကာရိယတို့ကို စုံလင်အောင် ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁)နာပစ္စည်းကြောင့် ကိယာဒိဓာတ်တို့၏၎င်း၊ သံယုဂ်ကြောင့် အခြားသော ဒါ၊ဓာ၊ဌာ-စသောဓာတ်တို့၏၎င်း ရသယုဂ်ရမည်။

(၂)အာ၊ဤ၊ဉ္စိ-ဝိဘတ်တို့ကို၎င်း၊ မှာ၊ သာ-ဝိဘတ်တို့၏ အဆုံးအားကို၎င်း ရသယုဂ်ရမည်။

(၃)အဇ္ဇတ္တနိဝိဘတ်ကြောင့် ဂမုဓာတ်၏ ခန္ဓာပြုကို ခန္ဓ-ပြု၊ ဂမုဓာတ်ကို ဝိကပ်အားဖြင့် ဂါ-ပြုရမည်။

(၄)တ္ထ၊ မု-ဝိဘတ်တို့ကြောင့် အဘဂုတ္တ၊ အဘဂုမှ-စသောပြယုဂ်ဥ္စိဝိကပ်အားဖြင့် ဥ-လာရမည်။

(၅)ယ-ပစ္စည်းကြောင့် သုဓာတ်၊ ဇီဓာတ်တို့ကို သုယတိ၊ ဇီယတိ-ဟု ဒီဃပြုရမည်။

(၆)ဇယျ၊ ဧယျာသံ၊ ဇယျာမိ-ဝိဘတ်တို့ကို ဝိကပ်အားဖြင့် ဇ-ပြုရမည်။

- (၇)သေ-ဝိဘတ်၏ ဧ-ကို အဘဝိဿ-စသည်၌ အ-ပြုရမည်၊
 (၈)ဟိယုတ္တနီ သြ ,အဇ္ဇတ္တနီ သြ တို့ကို အ ,ဣ-ပြုရမည်၊
 (၉)အာ ,တ္တ ဝိဘတ်တို့ကို ဝိကပ်အားဖြင့် ဣ ,ထ-ပြုရမည်၊
 (၁၀)ဗြူဇာတ်မှနောက်ဖြစ်သော တိ-အန္တိ ဝိဘတ်တို့ကို အ , ဥ-ပြု
 ရမည်၊ ဗြူဇာတ်ကို ဝိကပ်အားဖြင့် အာဟပြုရမည်၊
 (၁၁)ဧဂါမ-ပြယုဂ်၌ ပရောက္ခာဝိဘတ်ကြောင့် အဗ္ဘာသမဟုတ်သော
 ဂ-၏အစိတ် အ-ကို ဒိဃပြုရမည်၊
 (၁၂)ဇာတ်အရာ၌ (က)ဧ-သြတို့၏နောက်၌လည်းဖြစ်၊ (ခ)ဝိဘတ်၊
 ပစ္စည်းတို့၏ အစလည်းဖြစ်၊ (ဂ)အဆုံး၌ သံယုဂ်လည်းရှိ ဤအင်္ဂါ
 သုံးချက်ညီသော အ-အက္ခရာကို “ပါလေန္တိ၊ ကရောန္တိ” စသည်ကဲ့
 သို့ အမြဲချေရမည်။

(ဆောင်)

ယပစ္စယ နှောင်းကဒိဃာ၊ ပရောက္ခာကြောင့်၊ အဗ္ဘာမဟု၊ဂမှ
 ဒိဃာ၊ နာပစ္စယ၊ သံယောဂကြောင့်၊ ရဿပြုလတ်၊ဟိယုဇုတ်အာ၊ ဤဦ
 မှာကို၊ရဿပြုရ၊နှောင်းအဇ္ဇကြောင့်၊ ဂမ ကို ဂါ၊ စွမာကာ၊ ဥ၊ ဟိယု-
 ဣကို၊ ထ-တစ်လုံးသာ၊ အဇ္ဇ အာမှာ၊ခွေဘာ ဣပြု၊ တိ၊မိ၊တု၊မိ၊ ဧယျ
 ယျာသိ၊ ဧယျာမိ၊ ဧယျ၊ ရှစ်တန် ဧ-ပြု၊ နှစ်ခုအန္တေ၊ အန္တိ ရေတည်း၊
 ဆုံးသောအန္တ၊ ဧ-ကို အ-မှတ်၊ ဟိယုဇုတ်သြ၊ ပြုလော အ , ဣ၊ ဗြူတိ
 အာဟ၊ နောက်တိ အ-ပြု၊ အန္တိ ဥ-ဟည်း၊ နှစ်ခု ဧ-သြ၊ ပရောသရ၊
 ကြေရမြီမှတ်၊ ဟိယုဇုပါ၊ ဣနှင့်မှာကြောင့်၊ ဥ-လာရဘိ၊အစရှိကို၊ ကွစိ
 ဓာတု၊ သုတ်ကြီးပြုသည်၊ ငါးခုကာရိယ အစဉ်တည်း။

၃၆

အတ္တနောပဒါနိ ပရဿပဒတ္တံ

မေး။ အတ္တနောပုဒ်ကို ပရဿပုဒ်ပြန်ခြင်းသည် အဘယ်အရာ၌သာ ပြုလုပ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ကတ္တာမဟုတ်သော ဘော+ကံအရာ၌သာ ပြုလုပ်ရပါသည်။

မေး။ ဘောဟောကြိယာများ၌ ပဌမပုရိသံ ဧကဝုဓ်သာ ဖြစ်ရခြင်း အကြောင်းကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ခြပ်မဟုတ်သော ဘောဟောကြိယာသည် တစ်ခုတည်းသာဖြစ်သောကြောင့် ပဌမပုရိသံ-ဧကဝုဓ်သာ ဖြစ်ရပါသည်။

အကာရာဂမော ဟိယုတ္တနိ အဇ္ဈတ္တနိ ကာလာတိပတ္တိသု

မေး။ ဣကာရာဂမော အသဗ္ဗဓာတုကမိ သုတ်၌ ဣ-အက္ခရာကဲ့သို့ ဓာတ်၏အဆုံး၌မလာဘဲ အဘယ်ကြောင့် ဓာတ်၏အစ၌ အ-အက္ခရာလာရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဓာတ်၏အဆုံး၌ သရရှိပြီးပါလျက် နောက်ထပ်တစ်ဖန် အ-အက္ခရာလာခြင်းသည် အကျိုးမရှိသောကြောင့် ပြယုဂ်အားလျော်စွာ ဓာတ်၏အစ၌ အ-အက္ခရာလာရပါသည်။

မေး။ ဟိယုတ္တနိဝိဘတ်၏ ရုပ်တူးစီရင်ပုံများကို ပြယုဂ်နှင့်တကွ ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အဘဝ-ဟူသောပြယုဂ်၌ ဟိယုတ္တနိ သြဝိဘတ်ကို ကွစိဓာတုဖြင့် အ-ပြု၍၎င်း၊ အန္တဘူယထ-ပြယုဂ်၌ ဟိယုတ္တနိ-အတ္တနောပုဒ် ပထမပုရိသံ ထွ-ဝိဘတ်ကို ထ-ပြု၍၎င်း၊ စီရင်နိုင်ပါသည်။

ဗြူတော ဤ တိမိ

ဗြူဝန္တိ။ ။ ဗြူ+အန္တိ= ဗြူ၌ ဥ၂ကို လ-မှည့်၊ ဣလာနမိယုဝါ သရေဝါ သုတ်ဖြင့် အသရကြောင့် ဥ၂ကို ဥဝပြု၊ ကပ်၊ ဗြူဝန္တိ ပြီး၏။

အာဟ။ ။ ဗြူ+တိ= ကွစိဓာတုဖြင့် ဗြူဓာတ်မှနောက်ဖြစ်သော တိဝိဘတ်ကို အ-ပြု၊ ဗြူဓာတ်ကိုလည်း အာဟပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

(တနည်း) ဗြူ +ပရောက္ခာ အ-ဝိဘတ်သက်၊ ဗြူဘူနမာဟဘူဝါ ပရောက္ခာယံဖြင့် ဗြူဓာတ်ကို အာဟပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ဓာတုဿန္တော လောပေါ၊ နေကသရဿ

မေး။ ဤသုတ်သို့လိုက်လာသော ကွစိသဒ္ဒါ၏အကျိုးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ မဟိယတိ-စသောပြယုဂ်၌ အနေကသရဓာတ်ဖြစ်သော်လည်း ဓာတ်၏အစိတ်ကို ချေခြင်းကို နှစ်စေခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

ဣသုယမုနမန္တော ဧစ္စေဝါ

မေး။ ဤသုတ်၌ပါသော ဝါသဒ္ဒါ၏ အနက်နှင့် ရနိင်သော ယောဂဝိဘာဂတို့ကို ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ ဝါသဒ္ဒါသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိပါသည်။ ထိုဝါသဒ္ဒါဖြင့် နိရေးရှိသော ယမုဓာတ်၌ “နိယဗ္ဗတိ၊ နိယမတိ” ဟု၎င်း၊ ဣသုဓာတ်၌ “ဣဗ္ဗတိ၊ ဧသတိ” ဟု၎င်း၊ အနိစ္စဝိဓိကိုပြ၏။

သံပုဗ္ဗ ယမုဓာတ်၌ “သညမတိ၊ သညမန္တိ” စသည်ဖြင့် အသန္တဝိဓိကိုပြ၏။

“အန္တော ဧစ္စေဝါ” ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် အာသဓာတ်၏အဆုံး သကို ခွ-ပြုနိုင်ပါသည်။ (ပုံစံ) အဗ္ဗတိ၊ အဗ္ဗန္တိ

၃၈

သညမတိ။ ။သံပုဗ္ဗ ယမု+အ+တိ= သယေစဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်နှင့်တကွ
ယ-ကို ဥ-ပြု၊ ဒွေဘော်လာ၊ ပြီး၏။

လုတ္တတိ။ ။လဘ+ယ+တေ= ပုဗ္ဗရူပဉ္စဖြင့် ယ-ပစ္စည်းကို ပုဗ္ဗရူပ ဘ-
ပြု၊ (လဘ+ဘ+တေ) ကွစိဓာတုဖြင့် ရှေ့ ဘ-ကို ဗ-ပြု၊ ကပ်၊ တေ-ကို
တိ-ပြန်၊ လုတ္တတိ ပြီး၏။

မေး။ အကမ္မကဓာတ်များ၏ သကမ္မကဓာတ်ဖြစ်နိုင်ပုံကို ရှု-အထောက်
အထားဖြင့် ပြယုဂ်နှင့်တကွရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (က) ဥပသာရပုဒ်နှင့်တွဲ၍ဖြစ်သောအခါ အကမ္မကဓာတ်မှ သကမ္မက
ဓာတ်ဖြစ်လာ၏။ (ပြယုဂ်) ကနုဘူယတေစသည်။

(ရူပသိဒ္ဓိ) အကမ္မကာပိ ဓာတဝေါ သောပသဂ္ဂါ သကမ္မကာပိ
ဘဝန္တိ။ (ရူ= ၂၆၅)

(ခ) ကာရိတ်ပစ္စည်းဆုံးသော အကမ္မကဓာတ်သည်လည်း သကမ္မကဖြစ်
နိုင်ပါသည်။ (ပြယုဂ်) ဘိက္ခု ဘာဝေတိ ခေဂ္ဂံ ရာဂါဒိဒူသကံ စသည်။

(ရူပသိဒ္ဓိ) အကမ္မကာပိ ဟေတုတ္ထပ္ပစ္စယန္တော သကမ္မကာ။
တံ ယထာ ဘိက္ခု ဘာပေတိ၊ ခေဂ္ဂံ ရာဂါဒိဒူသကံ။ (ရူ၃၃၆)

အကမ္မာ ဓာတဝေါ ဟောန္တိ၊ ကာရိတေတု သကမ္မကာ။ (ရူ-၃၂၉)

အာချာတ်ကျမ်း အဓိပ္ပါယ်ပြီး၏

ကိတ်ကျမ်း အပိပါယ်

- မေး။ ကိတ်ကျမ်း၌လာသောပစ္စည်းအမျိုးအစားကိုရေး၍၊ ကိစ္စပစ္စည်းကို ရှေးဦးစွာ ဆိုရခြင်းအကြောင်းကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။
- ဖြေ။ ကိတ်ကျမ်း၌ ပစ္စည်းတို့သည် ကိစ္စပစ္စည်း၊ ကိတပစ္စည်း ဟူ၍နှစ်မျိုး ရှိပါသည်။ ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင် ကိစ္စအမည်ကို ရှေးဦးစွာဆိုထား သောကြောင့်၎င်း၊ ကိစ္စပစ္စည်းတို့က ကိတပစ္စည်းတို့အောက် နည်းသော ကြောင့်၎င်း ကိစ္စပစ္စည်းတို့ကို ရှေးဦးစွာဆိုရပါသည်။

သညာယမနု

- မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် ၂-အက္ခရာလာရခြင်းသည် အဘယ်နေရာ၊ အဘယ် အခါ၌ လာရမည်ကို ညွှန်ပြပါ။
- ဖြေ။ နုဂ္ဂဟိတံ ပဒန္တေ သုတ်၌ “ပဒန္တေ” ဟုဆိုသောကြောင့် အနီးပုဒ် (ဥပပဒ)၏ အဆုံး၌သာ နု-အက္ခရာလာရပါသည်။ ၎င်းနု-အက္ခရာကို သမာသ်ပြုပြီး၍ အနီးပုဒ်၏ဝိဘတ်ကို ချေပြီးမှသာ လာရပါသည်။

ပုရေဒဒါစ ဣ

- မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် ဣ-ပြုရာဝယ် အဘယ်သဒ္ဒါ၏အစိတ်ကို အဘယ် အခါ၌ ပြုရပါသနည်း။
- ဖြေ။ တဒနုပရောဓေနဟု ပရိကာသာလာသောကြောင့် ပုရသဒ္ဒါ၏ အဆုံး အ-ကိုသာ ဣ-ပြုရပါသည်။ ၎င်းဣအပြုကို ဝိဘတ် အားလုံးချေ၍ ပကတိပြုပြီးမှသာ ပြုရပါသည်။

၄၀

မေး။ “ဇာတိယော တေကာလိကာ” ဟုဆိုသောကြောင့် “ပုရေ ဒါနံ အဒဒိ ဒဒါတိ၊ ဒဒိဿတီတိ ပုရိန္ဒဒေါ” ဝိဂြိုဟ်ပြုသင့်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် “ပုရေ ဒါနံ အဒဒိတိ ပုရိန္ဒဒေါ” ဟုသာ ပြဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ ပုရေ ဟူသောအနီးပုဒ်ဖြင့် အထူးပြုထားသောကြောင့် ပုရိန္ဒဒေါ၌ အ-ပစ္စည်းသည် အတိတ်ကာလ၌သာဖြစ်သည်အတွက် “ပုရေ ဒါနံ အဒဒိတိ ပုရိန္ဒဒေါ” ဟုသာ ဆိုရပါသည်။

(မှတ်ချက်) ပုရေဟူသောအနီးပုဒ်ကိုထောက်၍ ဤသုတ်ပါ ဇာတိယောသည် အတိတ်ကာလ၌သာ ဖြစ်သည်ဟုဆိုလိုပါသည်။

သဗ္ဗတော ဣတ္တဝါဝိ ဝါ

မေး။ ဤသုတ်၌ ဝါသဒ္ဓါသည် အဘယ်အနက်ရှိပါသနည်း။

ဖြေ။ ဝါသဒ္ဓါသည် ကမ္မာဒိမိဟူသောအနက်မှတစ်ပါး အကမ္မာဒိမိဟူသော အနက်တစ်မျိုးကို အထူးကြံခြင်းအနက်ရှိပါသည်။

မေး။ ကတ္တရိ ကိတ်” ဟုဆိုသောကြောင့် ကိတ်ပစ္စည်းမှန်သမျှ ကတ္တာ အနက်၌သာ သက်သည်ဟု မှတ်ထိုက်ပါသလော။

ဖြေ။ “ယသ္မာဒပေတိ ဘယမာဒတ္တေဝါ တဒပါဒါနံ ” သုတ်၌ ဘယသဒ္ဓါကြောင့် ဤသုတ်၌ပါသော အ-ပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာနေမှတစ်ပါး ကမ္မသာနေစသော သာနေတို့၌လည်း သက်နိုင်ပါသည်။

ဝိသရပေဒါဒိတော ဇာ

ဗသော။ ။ ဖုသ+ဇာ= ကာရိတံ၊ ဇာ-အနုဗန်ချေ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဖုသကို ဗသပြု၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ သြပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ဓရာဒီဟိ ရဗ္ဗော

မေး။ ရဗ္ဗပစ္စည်းဟောနိုင်သော အနက်တို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဘာဝကဗ္ဗေသုပါဠိ၌ ကဗ္ဗသဒ္ဓါကိုဆိုသောကြောင့် ကတ္တကာရကမ္မ အခြားသော ကဗ္ဗ-စသောအနက်များကိုလည်း ရဗ္ဗပစ္စည်းက ဟောနိုင် ပါသည်။(ကဗ္ဗကာရကစသည်၌လည်း ရဗ္ဗပစ္စည်းသက်နိုင်၏ဟုလို့)

တဿီလာဒီသု ဇာတိဝိ စ

မေး။ တဿီလာဒီသု၌ သီလအရနှင့် အာဒိအရတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သီလအရ ပင်ကိုယ်သဘောကို ရပါသည်။
အာဒိအရ တဒ္ဓမ္မအနက်၊ တဿာရကာရီအနက်တို့ကို ရပါသည်။
စသဒ္ဓါဖြင့် မိမိကိုယ်ကို အထင်ကြီးခြင်း အတ္တမာနအနက်၌ ဇာတိပစ္စည်း သက်ရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

မေး။ ပိယပသံသီ-ပုဒ်ကို ဤသုတ်နှင့်အညီ အနက်ပေးပါ။

ဖြေ။ ပိယပသံသီ=ချစ်အပ်သောသူကို အလေ့အားဖြင့် ချီးမွမ်းသူ (ဝါ)ချစ်အပ် သူကို ချီးမွမ်းခြင်းငှါ အလေ့ရှိသောသူ (တဿီလာအနက်)
(တနည်း)=ချစ်အပ်သူကို မျိုးရိုးတံထွာဓမ္မတာအားဖြင့် ချီးမွမ်းခြင်း ရှိသောသူ(တဒ္ဓမ္မအနက်)
(တနည်း)=ချစ်အပ်သူကို ချီးမွမ်းခြင်း၌ ကောင်းစွာပြုခြင်းရှိသောသူ (တဿာရကာရီအနက်)

ပဿယုပဝတ္တာ။ ။ပဿယုသဒ္ဓါပပဒ ပပုဗ္ဗ ဝတု+တု= နာမ်ငဲ့၊သိ သက်၊ သတ္တုပိတာဒီနမာသုတ်ဖြင့် ၂-ကို အာ-ပြု၍ သိကိုလည်းချေ၊ ပြီး၏။

၄၂

(တနည်း) ပဿယသဒ္ဓါပပဒ ပပုဗ္ဗ ၀၁+တ= ဘုဇာဒီနမဇန္တာ နောဒ္ဓိစ
ဖြင့် ဓာတွန် စ-ကိုချေ၍ တ-ကိုလည်း ဒွေဘော်ပြု၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊
သတ္တုပိတာဖြင့် စီရင်၊ ပြီး၏။

ဒွေ,ကုဓ,စလ,မဏ္ဍတ္တ ရဇာဒီဟိ ယု

ကမ္မနော။ ။ ကပိ+ယု= ကွစိဓာတုဖြင့် ဣ-အက္ခရာအနုဗန်ရှိသော
ဓာတ်၏ သရနောက်၌(သရရှိသော က-အထက်၌) နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊
(တနည်း)နိဂ္ဂဟိတ်၌ဖြင့် က-အထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဂ္ဂန္တပြု၊
ယုပစ္စည်းကို အန-ပြု၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ဩပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ပါရာဒိဂမိမှာ ရူ

မေး။ ရူပစ္စည်းကို အဘယ် သာဓန၌သက်ရပါသနည်း။
ဖြေ။ ရူပစ္စည်းကို ကတ္တုသာဓန၌သာ သက်ရပါသည်။
ပါရာဒိ၌ အာဒိအရ အန္တ,ဝေဒ, အဒ္ဓတို့ကို ယူပါ။

ဘိက္ခူဒိတော စ

ဘိက္ခု။ ။ဘိက္ခ+ရူ= ကွစိဓာတုဖြင့် ဥူကို ဥ-ရသပြု၊
တနည်း= ဘယု+ဣက္ခ+ရူ

ဟနတျာဒီနံ ဣကော

မေး။ ဥကော-ဟုဆိုသင့်လျက် အဘယ်အကျိုးငှါ ဣ-အက္ခရာထည့်ဆိုရ
ပါသနည်း။
ဖြေ။ ဝဒ္ဓိပြုခြင်းအကျိုးငှါ ဣ-အက္ခရာထည့်ဆိုရပါသည်။

နုနိဂ္ဂဟိတံ ပဒန္တေ

မေး။ ပဒန္တေ ဝယ် ပဒအရ အဘယ်ပုဒ်ကို ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ ပဒအရ ရှေ့ကပုဒ်ဟူသော နာမ်ပုဒ်ကို ယူရပါသည်။

သံဟနာညာယ ဝါ ရော ယော

မေး။ ဤသုတ်၌ပါသော ဝါသဒ္ဓါ၏အနက်ကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ဝါသဒ္ဓါသည် သံပုဗ္ဗ ဟနဓာတ်မှတစ်ပါးသော ဓာတ်ကိုပေါင်းခြင်း

သမ္ပိဏ္ဏနအနက်ရှိပါသည်။ (တနည်း) ဝိကပ်အနက်ရှိပါသည်။

ထို့ကြောင့် သင်္ဃာတောပြယုဂ်၌ သံပုဗ္ဗ ဟနဓာတ်ဖြစ်သော်လည်း ရ-
ပစ္စည်းလည်း မသက်၊ ဃ-လည်းမပြုဘဲ၊ ဇာ-ပစ္စည်းသက်၍၊ ဟနဿ
ဃာတောဖြင့် ဃာတပြုကာ သင်္ဃာတောရုပ်လည်း ပြီးနိုင်၏။

(ဤနည်းအလို) သံဟနာ-သံပုဗ္ဗ ဟနဓာတ်မှ၎င်း၊ အညာယ-
အခြားဓာတ်မှ၎င်း၊ ရော-ရပစ္စည်းသည်၎င်း၊ ယော-ဃ-အပြုသည်၎င်း၊
ဝါ-အချို့၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ (ဟု သုတ်နက်ပေးပါ)

မေး။ အညာယ ဝါ ၌ အညအရ အဘယ်ဓာတ်ကို ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ အညအရ ခနုဓာတ်၊ ကရဓာတ်များကို ယူရပါသည်။

မေး။ “သံဟနာညာယ ဝါ ရော ယော”ဟု သာမန်ဆိုထားသောကြောင့် သံပုဗ္ဗ
ဟနဓာတ်နှင့် အခြားဓာတ်အားလုံးကို ဃ-ပြုရမည်ဟု မှတ်ရသလော။

ဖြေ။ ဓာတ်အားလုံးကို မပြုရပါ။ ပြယုဂ်အားလျော်စွာ ဟန-ဓာတ်ကိုသာ
ပြုရပါသည်။ သံဟနာညာယ ဟုဆိုသော်လည်း သံပုဗ္ဗ

မဟုတ်သော ဟနဓာတ်နှစ်ခုလည်း ရ-ပစ္စည်းသက်၍ “ပဋိယော”
ဟူသောပြယုဂ် ပြီးနိုင်ပါသည်။

ရမှီ ရန္တော ရာဒီ နော

မေး။ ရူအဖွင့်နှင့်အညီ သုတ်နက်ပေးပါ။

ဖြေ။ ရမှီ- ရ-အနုဗန်ရှိသောပစ္စည်းကြောင့်၊ ရာဒီ-ရ-အနုဗန်အပိုင်းအခြား
ရှိသော၊ အန္တော-ဓာတ်၏အစိတ်သည်၊ နော- ကျေသည်၊ ဟောတိ-၏။
(ရ-အနုဗန်နှင့်တကွ ဓာတ်နှင့် ရ-ကို ချေပါ၊ ဟုဆိုလိုပါသည်။)

ဘာဝကဗ္ဗေသု တဗ္ဗာနိယာ

မေး။ ဤသုတ်၌ ဖြစ်သင့်သော ယောဂဝိဘာဂနှင့် အကျိုးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ “တဗ္ဗာနိယာ”ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဘော၊ ကံအနက်မှတစ်ပါး
အခြားသော ကတ္တာ၊ ကရိုဏ်းစသောအနက်တို့၌လည်း တဗ္ဗ၊ အနိယ
ပစ္စည်းသက်နိုင်ခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် အဘယ်ဓာတ်တို့နောင် အဘယ်အနက်၌ တဗ္ဗ၊ အနိယ
ပစ္စည်းသက်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဘူ၊ ဌာ-စသောအကမ္မကဓာတ်တို့နောင် ဘောအနက်၌ ကိစ္စပစ္စည်း
သက်ကုန်၏၊ ကရစသော သကမ္မကဓာတ်တို့နောင် ကံအနက်၌ ကိစ္စ
ပစ္စည်းသက်ကုန်၏။
ထိုကိစ္စပစ္စည်းတို့သည် “ထိုက်၏၊ သင့်၏”ဟူသောအရဟအနက်၊
စွမ်းနိုင်၏ဟူသော သက္ကအနက်ကိုဟောပြကုန်၏။

ဇျော ၈

မေး။ ဤသုတ်၌ စသဒ္ဓါအကျိုးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ စသဒ္ဓါဖြင့် ဉာတေယျံစသောပြယုဂ်တို့၌ တေယျ-ပစ္စည်းသက်ရ
ခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

ဝဒ,မဒ,ဂမု,ယုဇ ဂရဟကာရာဒီဟိ

ဇ္ဇမ္ဗဂ္ဂယောယျာဂါရော ဝါ

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် “ဂါရ”ပြုရာ၌ အဘယ်သဒ္ဒါကို ပြုရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဂရဟဓာတ်၏ ဂရ-ကိုသာ ဂါရပြုရပါသည်။
ဝါသဒ္ဒါသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိပါသည်။

မေး။ ဤသုတ်၌ ဝဒဓာတ်ဖြင့် ဒ-ကာရန္တဓာတ်ဟူသမျှကို ယူနိုင်ပါလျက်
အဘယ်ကြောင့် မဒဓာတ်ကို သီးခြားဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ မဒ-သဒ္ဒါပိုဖြင့် မဇ္ဇ-ဝယ် ကရိုဏ်းအနက်၌လည်း ဈာပစ္စည်းသက်
နိုင် ၏ဟု သိစေရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

ဂါရယော။ ။ဂရဟ+ဈာ= ဤသုတ်ဖြင့် ဓာတုနိဟ-နှင့်တကွ ဈာပစ္စည်း
ကို ယု-ပြု၍၊ ဂရ-ကိုလည်း ဂါရ-ပြု၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ သြပြု၊ ကပ်၊
ပြီး၏။

မေး။ ဤသုတ်၌ အာဒိသဒ္ဒါဖြင့် အဘယ်ဓာတ်တို့ကို ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ အာဒိသဒ္ဒါဖြင့် ဝဒ,မဒ,ဂမု,ယုဇ,ဂရဟဓာတ်တို့မှတစ်ပါးသော ဒ,
မ, ဇ, ဟ,-အဆုံးရှိသောဓာတ်တို့ကို ယူရပါသည်။

ဘောဇ္ဇံ။ ။ ဘုဇ+ဈာ= ဘု-၌ ဥ-ကို သြဝုဒ္ဓိပြု၊ ယဝတံသုတ်၌
ကာရသဒ္ဒါ ဖြင့် ဈာ-ကို ဇ-ပြု၊ ဒွေဘော်လာ၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ အ-
ပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ဒါနီယံ။ ။ဒါ+အနီယ= သရလောပေါဖြင့် အနီယပစ္စည်းကြောင့်
ရှေ့အာ-ကိုချေသင့်သော်လည်း တု-သဒ္ဒါတားမြစ်သောကြောင့်မချေရ

7.
A

၄၆

သရာသုရေလောပံဖြင့် ဒါ-၌ အာ-ကိုချေ၍၊ ဒီဃံဖြင့် အ-ကို အာ-
ဒီဃပြု၊ ဒ-ကို အာ-သို့ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ အံပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ဇာနိတဗ္ဗံ။ ။ ဉာ+တဗ္ဗ= ကိယာဒိတော နာ
ဟူသောယောဂဝိဘာဂ ဖြင့် နာပစ္စည်းသက်၊ ဉဿ ဇာနိတဖြင့် ဉာ-
ဇာတ်ကို ဇာ-ပြု၊ ယထာဂမမိ ကာရောဖြင့် ဣ-လာ၊ နာ-ကိုခွင်း၊ ချေ၊
ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ အံပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

တေ ကိစ္စာ

မေး။ ကိစ္စပစ္စည်းအဆုံးရှိသောပုဒ်များသည် ကိတ်မဟုတ်သောကြောင့်
နာမ် ဝိဘတ်သက်နိုင်ရန် အဘယ်သုတ်ဖြင့် နာမ်ငဲ့ရပါသနည်း။

ဖြေ။ အညေကိတ်-ဟူသောသုတ်စဉ်အရ တဗ္ဗ၊ အနိယ၊ စသောကိစ္စ
ပစ္စည်းများသည် ကိတပစ္စည်းများမဟုတ်သောကြောင့် “တဒ္ဓိတသမာသ
ကိတကာ သုတ်၌ စသဒ္ဓါဖြင့် နာမ်ငဲ့ရပါသည်။

မေး။ ဘောဟောကြိယာများသည် အဘယ်ကြောင့် ဧကဝုဓ်ချည်းသာ
ဖြစ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဘောဟောကြိယာများသည် တစ်ခုတည်း၊ တစ်မျိုးတည်းသာ
ဖြစ်သောကြောင့် ဧကဝုဓ်ချည်းသာဖြစ်ရပါသည်။

မေး။ ကိစ္စပစ္စည်းဆုံးသောပုဒ်တို့၏ လိင်ကို ညွှန်ပြပါ။

ဖြေ။ ကိစ္စပစ္စည်းဆုံးသောပုဒ်တို့သည် ဘောအနက်၌ နပုံလိင်ဖြစ်၍၊
ကံအနက်၌ လိင်သုံးပါးရှိပါသည်။

မေး။ ဘဝနီယံ-၌ ဣ-အက္ခရာလာ၍ “ဘဝနီယံ”ဟု အဘယ်ကြောင့်
မဖြစ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဘဝနီယံ၌ အနီယပစ္စည်းသည် အစ၌ဗျည်းရှိသောပစ္စည်း မဟုတ်
သောကြောင့် ယထာဂမမိကာရောသုတ်သို့ လိုက်စေအပ်သောကွစိသဒ္ဒါ
ဖြင့် ဣ-မလာနိုင်သည့်အတွက် ဘဝနီယံဟုမဖြစ်ဘဲ ‘ဘဝနီယံ’
ဟုသာဖြစ်ရပါသည်။

မေး။ အဘိဘဝိတဗ္ဗော-စသည်၌ အဘယ်ကြောင့် ဒုတိယာဝိဘတ်
မသက်ရဘဲ ပထမာဝိဘတ်သာ သက်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ တဗ္ဗ-စသောပစ္စည်းတို့သည်ပင် ကံအနက်ကိုဟောပြီးဖြစ်သော
ကြောင့် နောက်ထပ်တစ်ဖန် ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ဟောထိုက်သော ကံ
အနက်မရှိသည့်အတွက် ဒုတိယာဝိဘတ်မသက်ရဘဲ ပထမာဝိဘတ်သာ
သက်ရပါသည်။

ဥပုစ္ဆိတမ္ပ။ ။ဥပုပ္ပ ပဒ+တဗ္ဗ=ယထာဂမမိကာရောဖြင့် ဣ-လာ
“ဒိဝါဒိတော ယော”ဟူသော ဝိနာခိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် ယ-ပစ္စည်း
သက်၊ တဿစဝဂ္ဂသုတ်ဖြင့် ဓာတွန် ဒ-ကို ယ-ပစ္စည်းနှင့်တကွ ဇ-ပြု၊
ဒွေဘော်လာ၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ အံ-ပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

သုဏိတဗ္ဗော။ ။သု+တဗ္ဗ= ဣ-လာ၊ သွာဒိတော ဣဏာဥဏာစ
ဟူသော ဝိနာခိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဣပစ္စည်းသက်၊ (သုဏာတဗ္ဗ)
ယထာဂမမိကာရောဖြင့် ဣ-လာ၊ သရလောပေါဖြင့် ချေ၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊
သိသက်၊ ဩပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ကတ္တကရဏပဒေသေသုစ

မေး။ ယု-ပစ္စည်းသက်နိုင်သော သာဓနတို့ကို အထောက်ထားဖြင့်ဖြေပါ။

ဖြေ။ နန္ဒာဒိဟိယုသုတ်ကိုထောက်၍ ကမ္မသာဓန၊ ဘာဝသာဓနတို့၌၎င်း၊ ကတ္တကရဏပဒေသေသုစသုတ်ကိုထောက်၍ ကတ္တသာဓန၊ ကရဏသာဓန၊ အဓိကရဏသာဓနတို့၌၎င်း၊ စသဒ္ဓါဖြင့် သမ္ပဒါနသာဓန၊ အပါဒါနသာဓနတို့၌၎င်း၊ သက်နိုင်သည့်အတွက် ယု-ပစ္စည်းသည် သာဓန(၇)ပါးလုံး၌ သက်နိုင်ပါသည်။

(မှတ်ချက်) ဤသုတ်၌ ပဒေသအရ အဓိကရဏသာဓနကို ယူပါ။

ဈာနံ။ ။ဈေ+ယု= ကွစိဓာတုဖြင့် ဈေ-၌ ဧ-ကို အာ-ပြု၊ ယုပစ္စည်းကို အနုပြု၊ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ရဟာဒိတောဏ

မေး။ ရ-ကာရန္တ၊ ဟ-ကာရန္တဓာတ်နှောင် အက္ခရာမခြားဘဲ ဆက်စပ်နေသော န-အက္ခရာမရှိဘဲ အဘယ်သို့လျှင် ဏ-ပြုနိုင်ပါသနည်း။

(ကရဏိယော၊ ရဟဏိယောစသော ပြုယုဂ်၌ ရ,ဟ-စသည်ဆုံးသော ကရ,ရဟဓာတ်နှောင် အနုအပြုနှင့်အနိယပစ္စည်းတို့၏ န-ကို ဏ-ပြုရာဝယ် အသရခြားနေပါလျက် အဘယ်သို့ ဏ-ပြုနိုင်ပါသနည်း-ဟုဆိုလိုပါသည်)

ဖြေ။ ရ-ကာရန္တ၊ ဟ-ကာရန္တဓာတ်နှောင် ဆက်စပ်ကပ်နေသော(အ-သရမခြားသော) န-အက္ခရာမရှိနိုင်သောကြောင့် အညထာနုပ္ပတ္တိနည်း၏အစွမ်းအားဖြင့် အနု၊ အနိယ-စသည်၏ န-အက္ခရာကိုသာ ဏ-ပြုရပါသည်။

မေး။ ။ဤသုတ်၌ အာဒိအရ အဘယ်ဓာတ်များကို ယူရပါသနည်း။

၁၂။ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့် ရမှ၊ အပ၊ ဉာ၊ တာ-စသောဓာတ်တို့ကို ယူရပါသည်။ (အာဒိသဒ္ဓါအကျိုးကို မေးလျှင်လည်း အဖြေအတူတူပင်)

ဂဟေတဗ္ဗော။ ။ဂဟ+တဗ္ဗ= ယထာဂမမိကာရောဖြင့် ဣ-လာ၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဣ-ကို ဧ-ဝုဒ္ဓိပြု၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊သိသက်၊သြပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

သင်္ဂဟိတဗ္ဗော။ ။သံပုဗ္ဗ ဂဟ+တဗ္ဗ= ဂဟာဒိတော ပ္ပဏှာဟူသော ဝိနာမိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဏှာပစ္စည်းသက်၊ ဟ-ကိုချေ၊(သံဂဏှာ တဗ္ဗ) ဣ-လာ၊ခွင်း၊ချေ၊ ကပ်၊ ဝဂ္ဂန္တပြု၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ သြပြု၊ ကပ်၊ပြီး၏။

ကိတ်-ဒုတိယအပိုင်း

ဇောဒယော တေကာလိကာ

မ။ ကိတ်ကျမ်းလာ ပစ္စည်းများကို အထောက်နှင့်တကွ ကာလသတ်မှတ် ပြပါ။

ဖြ။ (က)ဤသုတ်ကို ထောက်၍“ဇာ၊အ၊ဇ္ဈ၊တု၊အာဝိ၊က္ခိ၊ရဗ္ဗ၊ဇီ၊ရူ၊ဇာက၊ ယု၊ရ၊တဗ္ဗ၊အနိယ၊ဇ္ဈ၊တေယျ၊ရိစ္ဆ-ပေါင်း(၁၇)ပစ္စည်းသည် ကာလသုံး ပါး၌ဖြစ်၍ တေကာလိကပစ္စည်းမည်၏။

(ခ) ဝတ္တမာနေ မာနန္တာ သုတ်ကိုထောက်၍ “မာန၊ အန္တ”ပစ္စည်းတို့ သည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ဖြစ်၍ “ပစ္စုပ္ပန်-ဧကကာလိကပစ္စည်း”မည်၏။

(ဂ) အတိတေ တတဝန္တုတာဝိ သုတ်ကိုထောက်၍ “တ၊တဝန္တု၊တာဝိ” ပစ္စည်းတို့သည် အတိတ်ကာလ၌ဖြစ်၍ “အတိတ-ဧကကာလိကပစ္စည်း” မည်၏။

(ဃ) ဘဝိဿတိ ဂမာဒိဟိ ဇီဝိဏ်သုတ်ကိုထောက်၍ “ဇီဝိ၊ဗိဏ်”ပစ္စည်း

တို့သည် အနာဂတ်ကာလ၌ဖြစ်၍ “အနာဂတ-ဒုကကာလိက” ပစ္စည်းမည်၏။

(င) ကာလေ ဝတ္တမာနာတိတေ ဖောဒယော သုတ်ကိုထောက်၍ “ဇ္ဈ-
စသောပစ္စည်းများသည် ပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်ကာလ၌ဖြစ်၍ “ပစ္စုပ္ပန်၊
အတိတ်-ဒွေကာလိကပစ္စည်း”မည်၏။

(စ) တဝေ၊ တုန၊ တုံ၊ တွာန၊ တွာ စသောပစ္စည်းများသည် မည်သည့်
ကာလဟု မသတ်မှတ်အပ်သော “အနာမဋ္ဌကာလိကပစ္စည်း”ပစ္စည်း
မည်၏။

(ဆောင်) အ၊ အ၊ အဗ္ဗ၊ တုစ၊ အာဝီ၊ ကိ၊ ရဗ္ဗ၊ အိ၊ ယုစ၊ ရု၊ ဇုကာ။

ရ၊ တဗ္ဗာ၊ နိယ၊ ဇျ၊ တေယျ၊ ရိစ္စ၊ တေကာလိကာ မတာ။

သညာယံ ဒါဓာတော ဣ

ဥဒဓိ။ ။ ဥဒကသဒ္ဓါပပဒ ဓာ+ဣ= တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဥဒက-ကို ဥဒ-
ပြု၊ ဓ-ကိုခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ/ပြီး၏။

အတိတေ တတဝန္တတာဝီ

မေး။ ။ ဤသုတ်ပါပစ္စည်းများ၏ ပရသမညာကိုညွှန်ပြ၍၊ ၎င်းပစ္စည်းများ
၏ သက်ရာအနက်ကို၎င်း၊ ၎င်းပစ္စည်းများကြောင့် ဝုဒ္ဓိမရောက်ခြင်း
အကြောင်းကို၎င်း၊ ရေးခဲ့ပါ။

ပြေ။ ။ တ၊ တဝန္တ၊ တာဝီ-ပစ္စည်းတို့၏ ပရသမညာကား နိဋ္ဌပစ္စည်းဟု
သောအမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤပစ္စည်းများသည် ကိတ်အမည်ရှိသော
ကြောင့် ကတ္တရံ ကိတ်အရ ကတ္တာအနက်၌သက်ပါသည်။
အညေသုစသုတ်သို့ ဝါသဒ္ဓါ-လိုက်စေအပ်သည့်အတွက် ၎င်းပစ္စည်းတို့
ကြောင့် ဝုဒ္ဓိမရောက်နိုင်ပါ။

ဣန္ဒြေသု သမာနကတ္တကေသု တဝေတုံ ဝါ

မေး။ ဤသုတ်၌ ဖြစ်သင့်သော ယောဂဝိဘာဂနှင့် အကျိုးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ “တဝေတုံ ဝါ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် တဒတ္တကြိယာအနက်၌ လည်း တဝေ,တုံ-ပစ္စည်းသက်ရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။
၎င်းပစ္စည်းများသည် ကိတ်ပစ္စည်းများဖြစ်သောကြောင့် ကတ္တာအနက်၌ ဖြစ်ကုန်၏။

အရဟသက္ကာဒိသု စ

မေး။ ဤသုတ်၌ အာဒိသဒ္ဓါ၊ စသဒ္ဓါတို့ဖြင့် အဘယ်ကို ယူရပါမည်နည်း။

ဖြေ။ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့် ဘဗ္ဗ၊ အနုစ္ဆဝိက ,အနုဂ္ဂပ-အနက်တို့ကို ယူရပါသည်။ စသဒ္ဓါဖြင့် ကာလ၊ သမယ၊ ဝေလ-စသောအနက်တို့ကို လည်း ယူရပါသည်။ (အကျိုးကို မေးလျှင်လည်း အဖြေအတူတူပင်)

ပတ္တဝစနေ အလမတ္တေသုစ

မေး။ အလမတ္တေသုစ ၌ အလံသဒ္ဓါ၏အနက်တို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အလံသဒ္ဓါ၏အနက်တို့သည်(၁)တန်ဆာဆင်ခြင်း၊(၂)စွမ်းနိုင်ခြင်း (၃)တားမြစ်ခြင်း ဟူ၍သုံးမျိုးရှိပါသည်။
ထိုတွင် စွမ်းနိုင်ခြင်းအနက်ကိုဟောသော အလံသဒ္ဓါရှိခဲ့လျှင် ဤသုတ် ဖြင့် တုံ-ပစ္စည်းသက်ရပါသည်။

ပုဗ္ဗကာလေကကတ္တကာနံ တုန,တွာန,တွာဝါ

မေး။ ဤသုတ်၌ ကာလအရ, ပုဗ္ဗကာလအရတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကာလအရ ကြိယာကိုရပါသည်။ ပုဗ္ဗကာလအရ ကတ္တာတူကြိယာနှစ်မျိုး တို့တွင် ရှေ့ကြိယာကို ယူရပါသည်။

၅၂

မေး။ ဤသုတ်၌ ဝါသဒ္ဓါ၏အကျိုးနှင့် တုန, တွာန, တွာ-ပစ္စည်းတို့၏ သက်ရာ သာဓနကိုလည်း အကြောင်းနှင့်တကွ ရေးပါ။

ဖြေ။ ဝါသဒ္ဓါသည် ဝေတ္တိတဝိဘာသာအနက်ရှိသောကြောင့် တုနပစ္စည်းကို အချို့အရာ၌သာ သက်ရပါသည်။

၎င်းတုန, တွာန, တွာ-ပစ္စည်းတို့သည် ကိတ်မည်သောကြောင့်၎င်း၊ ဤသုတ်၌ “ဧကကတ္တကာနံ” ဟုဆိုအပ်သောကြောင့်၎င်း၊ ကတ္တုသာဓန (ကတ္တာအနက်)၌သာ သက်ရပါသည်။

မေး။ ဤသုတ်လာပစ္စည်းများဖြင့် ကာတုန-စသည်ပြီးပြီး၍ နာမ်ဇေ, နာမ် ဝိဘတ်သက်ပြီးသောအခါ အဘယ်သုတ်ဖြင့်ချေရပါသနည်း။

ဖြေ။ ကာတုန-စသောပုဒ်တို့သည် လိင်, သင်္ချာအထူးမရှိသောနိပါတ်ပုဒ် များဖြစ်သောကြောင့် သမ္မာသမာဓုသောသုတ်ဖြင့်ချေရပါသည်။

မေး။ “အပတွာန နဒိံ ပဗ္ဗတော၊ အတိက္ကမ္မ ပဗ္ဗတံ နဒိံ” စသောပြုယုဂ်၌ နောက်ကြိယာမရှိဘဲ အဘယ်သို့လျှင် ဧကကတ္တကာ, ပုဗ္ဗကြိယာဖြစ်နိုင် ပါသနည်း။

ဖြေ။ “နဒိံ-မြစ်သို့၊ အပတွာန-မရောက်မူ၍၊ ပဗ္ဗတော-တောင်သည်၊ (ဘဝတိ=ဖြစ်၏)ဟု၎င်း၊ ပဗ္ဗတံ-တောင်ကို၊ အတိက္ကမ္မ-လွန်၍၊ နဒိံ-မြစ်သည်၊ (ဘဝတိ=ဖြစ်၏)ဟု၎င်း၊ ဘဝတိ-ကြိယာနှင့်စပ်ခြင်းကြောင့် “ဧကကတ္တကာအဖြစ်, ပုဗ္ဗကြိယာအဖြစ်”ကို သိနိုင်ပါသည်။

မေး။ ဧကကတ္တကာနံ ပါဌ်အရ ကတ္တာမတူ၍ တုန-စသည်မသက်ရပုံကို ပြယုဂ်ဖြင့် ရှင်းပြပါ။

ဖြေ။ “ဘုတ္တေ ဒေဝဒတ္တေ ယညဒတ္တော ဝဇေတိ” ပြယုဂ်၌ ဒေဝဒတ္တေ-

ဒေဝဒတ်သည်၊ ဘုရား-စာပြီးသော်၊ ယညဒတ္တော-ယညဒတ်
သည်၊ ဝဇေတိ-သွား၏ဟု ဘုရား နှင့် ဝဇေတိ-တို့ ကတ္တာမတူ ကွဲပြား
သောကြောင့် ဘုရား ဟူသောရှေ့ကြိုယာ၌ တုန-စသည်မသက်ရပါ။

ဝတ္တမာနေ မာနန္တာ

မေး။ ဝတ္တမာန်၏အဓိပ္ပါယ်ကိုရေး၍၊ မာန, အန္တပစ္စည်းတို့၏ ပရသမညာ
ကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ စ၍အားထုတ်ပြီးနောက် မပြီးဆုံးသေးသောအနက်(ကြိုယာ)သည်
ဝတ္တမာန်မည်၏။

မာန, အန္တ-ပစ္စည်းတို့တွင် အန္တပစ္စည်း၏ ပရသမညာဟူသည်
ပရဿပုဒ်ဖြစ်ပါသည်။ မာနပစ္စည်း၏ ပရသမညာဟူသည် အတ္တ
နောပုဒ်ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ မာန, အန္တပစ္စည်းနှောင်းရာ၌ အ-စသောဝိကရဏပစ္စည်း သက်နိုင်
ခြင်း၏အကြောင်းကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ မာန, အန္တပစ္စည်းများသည် ပရသမညာအားဖြင့် ပရဿပုဒ်, အတ္တ
နောပုဒ်အမည်ရကြသောကြောင့် ၎င်းပစ္စည်းများနှောင်းရာ၌ အ-
စသောဝိကရဏပစ္စည်းများ သက်နိုင်ပါသည်။

(မှတ်ချက်) ပရဿပုဒ်, အတ္တနောပုဒ်အမည်ရကြသောကြောင့်ပင်
“အတ္တနောပဒါနိ ပရဿပဒတ္တံ”ဟူသောသုတ်အရ အတ္တနောပုဒ်မည်
သော မာနပစ္စည်းကို တစ်ခါတစ်ရံ ပရဿပုဒ်မည်သော အန္တအဖြစ်
ပြန်နိုင်ပါသည်။

မာနပစ္စည်းကို “အတ္တနောပဒါနိ ဘာဝေစကမ္မနိ” သုတ်ဖြင့် ဘော,
ကံအနက်၌လည်း သက်နိုင်၏ဟုမှတ်ရမည်။

ဂစ္ဆိ။ ။ဂမုတည်း၊ ဝတ္တမာနေ မာနန္တုဖြင့် အန္တပစ္စည်းသက်၊ ဘူဝါဒိတော အ-ဖြင့် အ-ပစ္စည်းသက်၊ ဂမိဿန္တော ဧစ္စေ ဝါ သမ္မာသုဖြင့် ဓာတုနံ မ-ကို ဧပြု၊ သရလောပေါဖြင့် ချေ၊ ကပ်၊ (ဂစ္ဆန္တ) နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ သိမိ ဂစ္ဆန္တာဒိနံ နန္တသဒ္ဓေါ အဖြင့် နန္တ-ကို အ-ပြု၊ သေသတောဖြင့် ချေ၊ ပြီး၏။

မေး။ ။ စောရေန္တံ၊ ကရောန္တံ စသောပြယုဂ်၌ စ၊ ဩမှနောက်ဖြစ်သော နန္တ-ကို အဘယ်ကြောင့် အ-မပြုရပါသနည်း။

ဖြေ။ ။ သိမိ ဂစ္ဆန္တာဒိနံ နန္တသဒ္ဓေါ အံသုတ်၌ ဝါသဒ္ဓါသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ အနက်ရှိသောကြောင့် အ-မပြုရပါ။
သို့သော် “ကရံ ပုရိသကိစ္စာနိ” ဟူသောပါဌ်ကို ထောက်၍ ၎င်းအ-မပြုရ ဟူသောစကားကို မုချဟုမမှတ်သင့်။

ဂစ္ဆတိ။ ။ဂမု+အ+အန္တ= အထက်ပါအတိုင်း “ဂစ္ဆန္တ” ဖြစ်ပြီးနောက် နဒါဒိတော ဝါ ဤဖြင့် ဤ-ပစ္စည်းသက်၊ သေသေသုန္တုဖြင့် နှိုင်း၊ နှိုဿ တ၊ မိကာရေဖြင့် နှိုကို တ-ပြု၊ သရလောပေါဖြင့် ချေ၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ သေသတောဖြင့် ချေ၊ ဂစ္ဆတိ-ပြီး၏။

အဓိဂဗ္ဗမာနော။ ။အဓိ+ဂမု+ယ+မာန= ပုဗ္ဗရူပန္တုဖြင့် ယ-ကို ပုဗ္ဗရုပ်မ-ပြု၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ဩပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

မိယံ။ ။မရ+အန္တ= ရေမရာနံ ဧရဇိယုမိယျာ ဝါသုတ်ဖြင့် ဇေရကို မိယုပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ယ-တစ်လုံးကိုချေ၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ (မိယန္တ) နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ သိမိ ဂစ္ဆန္တာဒိနံဖြင့် နန္တ-ကို အ-ပြု၊ သိကိုချေ၊ ပြီး၏။

သံ။ ။ အသ+အန္တ= သဗ္ဗတ္ထာသဿာဒိလောပေါစဖြင့် အသဓာတ်
၏ အ-ကို ချေ၊ ကပ်(သန္တ) နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ သိမှီ ဂစ္ဆန္တာဒိနံဖြင့် နှုတ်
အံ-ပြု၊ သိချေ၊ သံ-ပြီး၏။

သယာနော။ ။ သိ+မာန= သိ၌ ဣ-ကို ဧ-ဝုဒ္ဓိပြု၊ အယဖြင့်
အယပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် မာနကို အာနပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်(သယာန) နာမ်
ငဲ့၊ သိသက်၊ သြပြု၊ ချေ၊ ကပ် သယာနော-ပြီး၏။

ဥပဌဟံ။ ။ ဥပဗ္ဗ ဌာ+အန္တ= ကွစိဓာတုဖြင့် ဌာဓာတ်နောင် ဟ-လာ၍
ဌာ၌ အာ-ကိုလည်း ရသပြု၊ ဟ-ကိုခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်(ဥပဌဟန္တ) ဌ-ကို
အသဒိသဒ္ဓေဘော်ပြု၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ နှုတ်-ကို အံ-ပြု၊ သိချေ၊ ပြီး၏။

ဒေန္တော။ ။ ဒါ+အ+အန္တ= လောပဉ္စေတ္တမကာရောဖြင့် အ-ပစ္စည်းကို
ဧ-ပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ သြပြု၊ ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ဒိဗ္ဗံ။ ။ ဒိဝ+အန္တ= ဒိဝါဒိတော ယောဖြင့် ယပစ္စည်းသက်၊ တထာ
ကတ္တရီစဖြင့် ပုဗ္ဗရုပ် ဝ-ပြု၊ ကပ်၊ (ဒိ+ဝ+အန္တ) ကွစိဓာတုဖြင့် ဝကို ဗွ-
ပြု၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ နှုတ်-ကို အံ-ပြု၊ သိချေ/ပြီး၏။

ဇာယံ။ ။ ဇန+အန္တ= ယပစ္စည်းသက်၊ “နောဒိန မာ” ဟူသော ယောဂ
ဝိဘာဂဖြင့် ဓာတုန် နံ-ကို အာ-ပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်(ဇာယန္တ) နာမ်ငဲ့၊ သိ
သက်၊ နှုတ်-ကို အံ-ပြု၊ ယ-ကိုခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ သိချေ၊ ဇာယံပြီး၏။

ညေမာနော။ ။ ဇန+ယ+မာန= ယဝတံဖြင့် နှုတ်ကို ဉ-ပြု၊ ဒွေဘော်
ပြု၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ သြပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

၅၆

ဇာနည်။ ။ဥ+အန္တ = ကိယာဒိတော နာဖြင့် နာပစ္စည်းသက်၊(ဉာ+နာ+
အန္တ) ဥဿ ဇာနည်နာဖြင့် ဉာဓာတ်ကို ဇာဖြူ(ဇာ+နာ+အန္တ)န-ကိုခွင်း၊
ချေ၊ ကပ်၊(ဇာနန္တ) နာမိင်္ဂေ၊ သိသက်၊ နန္တ-ကို အ-ပြု၊ခွင်း၊ချေ၊ကပ်၊
သိချေ၊ ဇာနည်-ပြီး၏။

ကုဗ္ဗံ။ ။ကရ+အန္တ =တနာဒိတော ဩယိရာဖြင့် ဩပစ္စည်းသက်၊
ဥတ္တမောကာရာဖြင့် ဩကို ဥ-ပြု၊ ကရဿကာရာဖြင့် ကရန္တ က-
၏အစိတ် အ-ကို ဥ-ပြု၊(ကရ+ဥ+အန္တ) ယဝကာရာဖြင့် ဩ၏
ကာရိယ ဥ-ကို ဝ-ပြု၊ ဝ-ကိုခွေဘော်ပြု၊ ဒေါဿစဉ် စသဒ္ဒါဖြင့် ဝ-
ကို ဗ္ဗ-ပြု၊ ကုစိဓာတုဖြင့် ဓာတွန် ရ-ကိုချေ၊(ကုဗ္ဗ+အန္တ)ခွင်းချေ၊ကပ်၊
နာမိင်္ဂေ၊ သိသက်၊ နန္တ-ကို အ-ပြု၊ သိချေ၊ ကပ်၊ ကုဗ္ဗံ ပြီး၏။

ကုဗ္ဗာနော။ ။အထက်ပါအတိုင်း စီရင်ပြီး ကုစိဓာတုဖြင့် မာန
ပစ္စည်းကို အာနုပြု၍စီရင်ပါ။

ပါဒိတော ရိတု

မေး။ ပါဒိတော ဌ် အာဒိအရ အဘယ်ဓာတ်ကို ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ အာဒိအရ ဓာ-ဓာတ်ကိုယူပါ။

ဝိတာ။ ။ရိတုဌ် လူ-ကို ကုစိဓာတုဖြင့် ဤ-ပြု။

မာနာဒိဟိ ရာတု

မေး။ မာနာဒိဟိ ဌ် အာဒိအရ ကောက်ပြပါ။

ဖြေ။ အာဒိအရ ဘာသဓာတ်ကို ယူရမည်။

ကိတ် တတိယကဏ္ဍ

သာသဒိသတောတဿ ရိဋ္ဌော စ

မေး။ ဤသုတ်၌ပါသော စသဒ္ဓါ၏အကျိုးများကို ရေးပါ။

ဖြေ။ စသဒ္ဓါဖြင့် တိ-ပစ္စည်းကို ရိ၌ပြုရခြင်း၊ ဒိသဓာတ်မှနောက်ဖြစ်သော ကိစ္စပစ္စည်း၏ တ-အက္ခရာ၊ တုံ၊ တွာ၊ စသောပစ္စည်းတို့ကို ရဋ္ဌ၊ ရဋ္ဌ၊ ရဋ္ဌာ၊ ပြုရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် တ-ပစ္စည်းကို ရဋ္ဌ ပြုရာ၌ သတ်မှတ်ချက်မထားဘဲ ပြုနိုင်ပါသလော။

ဖြေ။ ဓာတ်နှင့်ပစ္စည်းအကြား ခြားကွယ်မှုမရှိမှသာ ပြုနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အနုသာသိတံ-စသောပြယုဂ်၌ ဣ-အာဂုံခြားနေသည့်အတွက် တ-ပစ္စည်းကို ရဋ္ဌမပြုရပါ။

သာဒိ သန္တပုစ္ဆဘန္တဟံသာဒိဟိဋ္ဌော

မေး။ သန္တ-အရ ဟံသဓာတ်လည်း ပါဝင်ပြီးဖြစ်ပါလျက် “ဟံသာဒိဟိ” ဟု ဟံသဓာတ်ကို ထပ်ဆိုခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးရှိပါသနည်း။

ဖြေ။ ဟံသဓာတ်ကိုထပ်ဆိုခြင်းသည် ဟံသဓာတ်မှတစ်ပါး အခြားသော သ-အက္ခရာအဆုံးရှိသော ဓာတ်အချို့၌ ဌ-အပြုမမြဲဟု ပြရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။ ပုံစံ= ဝိဒ္ဓုဇ္ဈော၊ ဉုတြဇ္ဈော စသည်။

(မှတ်ချက်) ဟံသဓာတ်၌ကား အမြဲ ဌ-ပြုဟု ဆိုလိုပါသည်။

ဤသုတ်ဖြင့် ဌ-ပြုရာ၌လည်း ဓာတ်နှင့်ပစ္စည်းအကြား (ဣ-အာဂုံ စသည်)တစ်စုံတစ်ခုမခြားမှသာ ပြုနိုင်၏ဟုမှတ်။

ဟံသာဒိဟိ=၌ အာဒိအရ ယဓဓာတ်ကိုယူရမည်။

သုသိတော။

။ဒံသ+တ=ကွစိဓာတုဖြင့် ဒ-ကို ခု-ပြု။

၅၈

ဝဿ ဝါဂ

မေး။ ဤသုတ်ကို ဂူပသိဒ္ဓိနှင့်အညီ သုတ်နက်ပေးပြပါ။

ဖြေ။ ဟ-ပစ္စယေ=တ-ပစ္စည်းကြောင့် ၊ ဝဿဿ-ဝသဓာတ်၏၊ ဝဿ-
ဝ-အက္ခရာ၏၊ ဥ-ဥ-အပြုသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ဝ=ဝ-
အက္ခရာလာသည် လည်း၊ ဝါ-အချို့၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။
(တနည်း) တ-ပစ္စယေ=တ-ပစ္စည်းကြောင့် ၊ ဝဿဿ-ဝသဓာတ်၏၊
ဝဿ=ဝ-အက္ခရာ၏အစိတ် အ-၏၊ ဥ=ဥ-အပြုသည်၊ ဟောတိ
ဖြစ်၏။

မေး။ ဤသုတ်၌ နိမိတ်“တ-ပစ္စည်း”အရ အဘယ်ပစ္စည်းကို ယူရပါ
သနည်း။

ဖြေ။ အတီတေ တတဝန္တတာဝီသုတ်ဖြင့် သက်သော တ,တဝန္တ,တာဝီ
ဟူသော နိဌပစ္စည်းများ၏ တ-ကိုသာ ယူရပါသည်။ (၎င်းနိဌပစ္စည်း၏
တ-အက္ခရာနှောင်းရာ၌သာ စီရင်ပါဟုဆိုလို၏။)

ကုဒ္ဒေါ။ ။ကုဓ+တ=ဗေဘဟေဟိ ဗောစဖြင့် တ-ပစ္စည်းကို ဓ-ပြု၊
ဟ,စတုတ္ထာနမန္တာနံ ဒေါစေဖြင့် ဓ-အပြုကြောင့် ဓာတွန် ဓ-ကို ဒ-ပြု၊
ဒ-ကို ဓ-သို့ကပ်၊ နာမ်ငဲ့, သိသက်, ဩပြု, ကပ်/ပြီး၏။

ဗေဘဟေဟိ ဗော ဓ

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် ဓ,ဗ-ပြုရာ၌ အဘယ်ကဲ့သို့ ပြုရပါမည်နည်း။

ဖြေ။ ဓ ဘ-ဆုံးသောဓာတ်တို့နောင် တ-ပစ္စည်းကို ဓ-ပြု၊ (ဗ,ဟ-ဆုံး
သောဓာတ်တို့နောင် တ-ပစ္စည်းကို ဗ-ပြု)ရမည်။
ဟ,စတုတ္ထာနံသုတ်၌ ဟ-အက္ခရာကိုယူခြင်းကြောင့် ဟ-ဆုံးသော

ဓာတ်နောင်လည်း တ-ပစ္စည်းကို ဤသုတ်ဖြင့် အချို့ ဓ-ပြုနိုင်
သေး၏။

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် ဓ,ပ-ပြုခြင်းကို အရာဌာနတိုင်းပြုနိုင်ပါသလော။

ဖြေ။ (ဓာတ်နှင့်ပစ္စည်းအကြား) တစ်စုံတစ်ခုမခြားရာ၌သာ ပြုနိုင်ပါ
သည်။ ထို့ကြောင့် ရုန္ဒတိ၊ အာရာမိတော၊ ဝနိတော၊ လဘိတွာ၊
ဂဟိတော-စသည်တို့၌ အ-ပစ္စည်း၊ ဣ-အာဂုံခြားသောကြောင့် ဓ,ပ-
မပြုနိုင်။

ဘန္တတော ဂေါ စ

နိဝတ္ထံ။ ။နိပုဗ္ဗ ဝသ+တ= ဓာတွန် အ-ကိုချေ၊ ကပ်(နိဝဿ) ကွစိ
ဓာတုဖြင့် ညွှသယုတ်ကို ဣပြု၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ အံပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ဝစ ဝါ ဝု

မေး။ ဤသုတ်၌ ဝါသဒ္ဓါ၏ အကျိုးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ၂-ပြုခြင်း၊ ဓာတွန်ချေခြင်း၊ ဒွေဘော်ပြုခြင်း အစီအရင်အားလုံးမြဲ
၏ဟု ပိုင်းခြားသတ်မှတ်သော သန္တိဌာနအဝဓာရဏအနက်ရှိပါသည်။

ဝုတ္တံ။ ။ဝစ+ဘာဝကဓမ္မသု ကဖြင့် တ-ပစ္စည်းသက်၊ ဤသုတ်ဖြင့်
ဝစဓာတ်၏ ဝ-ကို ၂-ပြု၊ ဓာတွန်စ-ကိုလည်းချေ၊ တ-ပစ္စည်းကိုလည်း
ဒွေဘော်ပြု၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် အစ၌ ဝ-လာ၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ အံပြု၊
ကပ်၊ ပြီး၏။

အတ္ထော။ ။အာပုဗ္ဗ ဒါ+တ=ကွစိဓာတုဖြင့် ဒ-ကို တ-ပြု၊ ရဿလည်းပြု။

တရာဒီဟိ ဣဇ္ဇော

သမ္မုဇ္ဈော။ ။သံပုဗ္ဗ ပူရ+ဗုဒ္ဓဓမ္မာဒိတ္တေ ကတ္တရိဖြင့် တ-ပစ္စည်း၊
ဤသုတ်ဖြင့် ဣဇ္ဇာပြု၊ဓာတွန် ရ-ကိုလည်းချေ၊ ဝါပရော အသရုံပါဖြင့်
ဣ-ကိုချေ၊ ကွဓာဒိဗန္ဓု ဣရာနံဖြင့် ပု၌ ဥကို ဥ-ရသပြု၊ဝဂ္ဂန္တပြု၊
နာမ်ငဲ့၊သိသက်၊ သြပြု၊ခွင်း၊ချေ၊ကပ်၊ ပြီး၏။

ဘိဒါဒိတော ဣဇ္ဇာအနုတ္တိဏာ ဝါ

မေး။ ဤသုတ်ပါ ဝါသဒ္ဓါ၏အနက်ကိုရေးပါ။
ဖြေ။ ဝါသဒ္ဓါသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိပါသည်။
ပရိဟိနော။ ။ပပုဗ္ဗ ဟာ+တ=ဤသုတ်ဖြင့် တ-ပစ္စည်းကို ဤဏ
ပြု၊ သရလောပေါ်ဖြင့်ချေ၊ ကပ်၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဏ-ကို န-ပြု၊ နာမ်ငဲ့၊
သိသက်၊ သြပြု၊ကပ် ပြီး၏။

သုသ၊ပစ၊သကတော ကု၊က္ကစ

မေး။ ဤသုတ်ပါ စသဒ္ဓါ၏အကျိုးကို ရေးပါ။
ဖြေ။ စသဒ္ဓါဖြင့် မုစ-စသောဓာတ်တို့မှနောက်၌ တ-ပစ္စည်းကို ကွ-ပြုရ
ခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

မေး။ “ပစိတုံ ,ပစိတဗ္ဗံ” စသောပြယုဂ်တို့၌ အဘယ်ကြောင့် ကွ-မပြုပါ
သနည်း။

ဖြေ။ ဣ-အက္ခရာခြားနေသောကြောင့် မပြုရပါ။

ပက္ကမာဒီဟိ နန္ဒော စ

မေး။ စသဒ္ဓါ၏ အကျိုးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ စသဒ္ဓါဖြင့် တိ-ပစ္စည်းကို နှိ-ပြုရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

နိက္ခန္ဓော။ ။နိပုဗ္ဗ ကမု+တ=ဤသုတ်ဖြင့် နှိ-ပြု၊ ဓာတွန် မ-
ကိုလည်းချေ၊ ဒေါဓဿစသုတ်၌ စသဒ္ဓါဖြင့် က-ကို ခ-ပြု၊ အသဒိသ
ဒွေဘော်လာ၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ဩပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

နောဒိနမာတိမိ စ

မေး။ ဤသုတ်၌ ဖြစ်နိုင်သော ယောဂဝိဘာဂနှင့် အကျိုးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ “နောဒိန မာ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် တ၊ တိ-မှတစ်ပါးအခြား
သောပစ္စည်းကြောင့်လည်း အာ-ပြုရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။
ပုံစံ= ဝိဇာယိ =ဝိပုဗ္ဗ နေ+ဒိဝါဒိတော ယောဖြင့် ယ-ပစ္စည်းသက်၊
ဤသုတ်၌ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဓာတွန် န-ကို အာ-ပြု၍ပြီး၏။

မေး။ လိုက်လာသော တ-ပစ္စည်းရှိပါလျက် “တိမိ”ဟု တစ်ဖန်ထပ်၍ဆိုရ
ခြင်း အကျိုးကိုရေးပါ။

ဖြေ။ တ-ပစ္စည်း၊ တိ-ပစ္စည်းမှတစ်ပါး အခြားသော တု-စသောပစ္စည်းတို့
၏ တ-အက္ခရာကြောင့် အာ-အပြုကို တားမြစ်ရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။
(ပြယုဂ်) နေ့

နိဗ္ဗာ၊ နိဗ္ဗာ-စသည်တို့၌ကား ဣ-အက္ခရာခြားသောကြောင့်
မပြုရပါ။

ဂမ ခန ဟန ရမာဒိနမန္တော

ရမတော။ ။ရမု+အ+တ= ဝိကရဏ အ-ပစ္စည်းခြားသောကြောင့် မပြုရ
ဟာနိ။ ။ဟာ+တိ= ကွစိဓာတုဖြင့် တိ-ကို နိပြု။

၆၂

ရကောရာစ

သုကဋ်။ ။ သုပုဗ္ဗ ကရ+တ= ဤသုတ်ဖြင့် ဓာတွန် ရ-ကိုချေ၊ ဒေါဓ
ဿစ သုတ်၌ စသဒ္ဓါဖြင့် တ-ကို င-ပြု

ပုရက္ခတော။ ။ ပုရပုဗ္ဗ ကရ+တ= ပုရသမိပ ကရောတိဿသုတ်
ဖြင့် ကရဓာတ်ကို ခပြု၊ အသဒိသဒ္ဓေဘော်ပြု။

ဌာပါန မိတ္တိစ

မေး။ ဤသုတ်ပါ စသဒ္ဓါ၏အကျိုးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ စသဒ္ဓါသည် တ၊ တိ-ပစ္စည်းမှ ဖတ်ပါသော တဝန္တ-ဝသောပစ္စည်း
တို့ကြောင့်လည်း အချို့ ဣ၊ ဤ-ပြုရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

ဟန္တေဟိ ဟော ဟဿ လောဝါ အဒဟနဟာနံ

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် တားမြစ်နိုင်သော အစီအရင်နှင့် သုတ်တို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဤသုတ်ဖြင့် ဗေဘဟေဟိ ဗော ဧသုတ်ဖြင့် ဟ-ကာရန္တဓာတ်
နောင် တ-ပစ္စည်းကို ပ-ပြုဟုဆိုထားရာ ၎င်း-ပ-အပြုကို တားမြစ်
ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် ဗေဘဟေဟိ ဗော ဧ
သုတ်ကို တားမြစ်ပါသည်။

ဥပဝုဋ္ဌော။ ။ ဥပပုဗ္ဗ ဝဟ+တ= ဤသုတ်ဖြင့် ဟ-ကို ဟ-ပြု၊
ဓာတွန်ဟ-ကို ဥ-ပြု၊ (ဥပ+ဝုဋ္ဌ+ဟ) ဝစ၊ ဝသ၊ ဝဟာဒီန မုကာရာ
ဝဿ=ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဝ-၌ အ-ကို ဥ-ပြု၊ (ဥပဝုဋ္ဌ) နာမ်
သိသက်၊ သြပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ဂဟိတံ၊ မဟိတံ။ ။ ဣ-အာရုံခြားသောကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် မစီရင်ရ။

ကိတ် စတုတ္ထအပိုင်း

ဇာတိ ရန္တဿဇော ဘာဝကရဏေသု

မေး။ ဇာ-စသောပစ္စည်းများ၏ ဖြစ်သင့်သော သာဓကကို ယူ၍နှင့်တကွ ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (က) ဇာ-စသောပစ္စည်းများသည် ကိတ်ပစ္စည်းမည်သောကြောင့် “ကတ္တရိ ကိတ်”အရ ကတ္တဿသာဓကနှင့်၎င်း၊ (ခ) ဘာဝစအရ ဘာဝ သာဓကနှင့်၎င်း၊ (ဂ)ဇာတိ ရန္တဿဇော ဘာဝကရဏေသုအရ ဇာ-ပစ္စည်းကြောင့် နှု-ကို ဇ-ပြုနိုင်သည့်အတွက် ကရဏသာဓကနှင့်တကွ ကမ္မသာဓက၊ သမ္ပဒါနသာဓက၊ အပါဒါနသာဓက၊ အဓိကရဏသာဓက နှ့်၎င်း သက်နိုင်၊ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

မှတ်ချက်။ ဘာဝသာဓက၊ ကရဏသာဓက၌ သက်သော ဇာ-ပစ္စည်း နှောင်းရာ၌ သုတ်ရင်းဖြင့် ဇ-ပြု၍၊ ကတ္တဿသာဓက စသည်၌သက် သော ဇာ-ပစ္စည်းစသည်နှောင်းရာ၌ “ဇာတိ ရန္တဿ ဇော”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ရန္တ-ကို ဇ-ပြုရမည်။

ဝေါဟာရ။ ။ဝိပုဗ္ဗ အဝပုဗ္ဗ ဟရ+ဇာ= သြအဝသရေဖြင့် အဝ- ကို သြပြုခွင်း၊ချေ၊ကပ်။

ဟန္တဿ ဃာတော

မေး။ တိတိက္ခတိ-စသည်၌ ခ-စသောဓာတုပစ္စယနောင် ကာရိတ်ပစ္စည်း သက်နိုင်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ နုဒ္ဒါဒိဟိ ယုတ္တုန မနာနနာကာ နနကာ သကာရိတေဟိစ သုတ်ကို ထောက်ဆသောအားဖြင့် ခ-ပစ္စည်းစသည်နောင် ကာရိတ်သက်နိုင်၏။

၆၄

ဝဇောဝါသဗ္ဗတ္ထ

မေး။ ဤသုတ်၌ ဝါသဒ္ဓါ၏အနက်နှင့် သတ်မှတ်ချက်တို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဝါသဒ္ဓါသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိ၏။
ထိုဝါသဒ္ဓါဖြင့် ဝဇောတိ၊ ဟနတိ စသည်၌ အနိစ္စဝိဓိ၊ ပဋိဟဒါမိ-
စသည်၌ အသန္တဝိဓိ ကိုပြပါသည်။

ပဋိဟဒါမိ။ ။ ပတိပုဗ္ဗ+ဟန+သောမိ= ကရဿ သပစ္စယဿ ကာတော၌
သပစ္စယသဒ္ဓါပို့ဖြင့် သာ-ကို ခ-ပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဓာတွန် န-ကို
နိဂ္ဂဟိတံပြု၊ ဝဂ္ဂန္တပြု၊ ကွစိ ပဋိပတိဿဖြင့် ပတိကို ပဋိပြုပြီး၏။

ပုရသမူပပရိဟိ ကရောတိဿ ခ၊ ခရာ ဝါ တပစ္စယေသုစ

မေး။ သင်္ခါရော စသောပြယုဂ်၌ ဓာတ်မဟုတ်သော ခရ-အပြုဝယ် အသံ
ယောဂန္တဿ ဝုဒ္ဓိကာရိတေဖြင့် အဘယ်ကြောင့် ဝုဒ္ဓိပြုနိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဌာနဖြစ်သော ကရဓာတ်၏ ဓာတ်ဟူသောအမည်ကို ဌာနိဖြစ်သော
ခရ-အပြု၌တင်စား၍ ဌာနပစာရအားဖြင့် ခရ-အပြုကိုလည်း ဓာတ်
ဟုခေါ်နိုင်သောကြောင့် ဝုဒ္ဓိပြုနိုင်ပါသည်။

မေး။ တ-ပစ္စည်းသည် တစ်လုံးတည်းဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့်
“တပစ္စယေသု” ဟု ဗဟုဝန်ဖြင့်ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ တုံ၊ တွာ-စသောပစ္စည်းတို့ကိုလည်း ယူခြင်းအကျိုးငှါ ဆိုရပါသည်။

တဝေ တုနာဒိသု ကာ

ဤသုတ်၌ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့် တုံ၊ တွာန၊ တွာ၊ တဗ္ဗ-ပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်း
ကရဓာတ်ကို ကာ-ပြုနိုင်ပါသည်။

ခမ်း။ ကာတဝေ-စသောပြယုဂ်၌ နာမ်ဝိဘတ်သက်ခြင်းငှါ တဒ္ဓိတသုတ်
ဖြင့် နာမ်ငဲ့စရာလိုပါသေးသလော။

ခဖြ။ တဒ္ဓိတ သမာသသုတ်၌ အတဝေတုနာဒီသု-ဟု နာမ်ငဲ့ခြင်းကို တား
မြစ်ထားသောကြောင့် တဝေ,တုန-စသောပစ္စည်းဆုံးသောပုဒ်တို့သည်
နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သည်အတွက် နာမ်ငဲ့စရာမလိုပါ။

(၄၄: ကာတဝေ-စသောပုဒ်များသည် နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့်
သဗ္ဗာသမာဝုသောသုတ်ဖြင့် နာမ်ဝိဘတ်ကို ချေရပါသည်။)

ရောဒွံ။ ။ရုဓ+တံ= ရု-၌ ဥ-ကို သြဂုဒ္ဓိပြု၊ ဗေဘဟေဟိ ဗော စဖြင့်
တံ-၌ တ-ကို ဓ-ပြု၊ ဟစတုတ္တာနသုတ်ဖြင့် ဓ-ကြောင့် ဓာတွန် ဓ-ကို
ဒ-ပြု၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့, သိသက်, သဗ္ဗာသမာဝုသောဖြင့် ချေ၊ ပြီး၏။

ရုဒ္ဓိတုံ။ ။ရုဓ+တံ= ရုဓာဒိတော နိဂ္ဂဟိတပုဗ္ဗဉ္စ"ဟူသော ယောဂ
ဝိဘာဂဖြင့် ရု-၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ, ဝဂ္ဂန္တပြု၊ ကပ်၊ ဣ-လာ၊ နာမ်ငဲ့,
သိသက်၊ သဗ္ဗာသမာဝုသောဖြင့် ချေ၊ ပြီး၏။

သုဗုဒ္ဓံ။ ။သုပုဗ္ဗ ပုဓ+ = ဣစ္ဆတ္ထေသု သမာနကတ္တုကေသု တဝတုံ ဝါ၌
“တဝေတုံ ဝါ” ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် တဒ္ဓတ္တကြိယာအနက်၌
တုံပစ္စည်းသက်၊ ဗေဘဟေဟိသုတ်ဖြင့် တုံ၌ တ-ကို ဓ-ပြု၊ ဟစတုတ္တာ
နမန္တာနသုတ်ဖြင့် ဓ-ကြောင့် ဓာတွန် ဓ-ကို ဒ-ပြု၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့, သိ
သက်၊ သဗ္ဗာသမာဝုသောဖြင့် ချေ၊ ပြီး၏။

ဂမ ခန ဟနာဒီနံ တံတဗ္ဗာဒီသု န

တုံ,တဗ္ဗာဒီသု၌ အာဒိသဒ္ဓါအရ= တဝေ,တုန,တွာန,တွာ စသော အစ၌
တ-အက္ခရာရှိသော ပစ္စည်းများကိုယူရမည်။

ပူဇေတဗ္ဗော။ ။ပူဇ+တဗ္ဗ= စုရာဒီတော့ ထောဏယာဖြင့် ထော
 ပစ္စည်းသက်၊ ထာအနုဗန်ကိုချေ၊ယထာဂမမိကာရောဖြင့် ဣ-လာ၊(ပူဇ
 ဇ+ဣ+တဗ္ဗ)သရလောပေါဖြင့် ဣ-အာဂုံကြောင့် ကာရိတ် ဇသရကိုချေ
 တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဣ-ကို ဇ-ပြု၊ဇ-ကို ဇ-သို့ကပ်၊နာမ်ငဲ့၊သိသက်၊ သြပြု၊
 ချေ၊ကပ်၊ ပြီး၏။

နိယျာနိကော။ ။နိပုဗ္ဗ ယာ+ ဘာဝကဗ္ဗေသု တဗ္ဗာနိယာ၌ တဗ္ဗာနိ
 ယာ ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် အနိယသက်၊ ယ-ကို သဒိသဒ္ဓေဘော်
 ပြု၊ သရလောပေါဖြင့်ချေ၊ ဒိဃံဖြင့် ဒိဃပြု၊ ကပ်၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဤ-
 ကို ဣ-ရသပြု၊ ယ-ကိုလည်း က-ပြု၊ နာမ်ငဲ့၊သိသက်၊သြပြု၊ ခွင်း၊
 ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

သဗ္ဗေဟိ တုနာဒိနံ ယော

နိဿာယ။ ။နိပုဗ္ဗ သိ+ပုဗ္ဗကာလေကကတ္ထုကာနံသုတ်ဖြင့် တွာ-
 ပစ္စည်းသက်၊ ဤသုတ်ဖြင့် တွာကို ယ-ပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် သိ-၌ ဣ-ကို
 အာ-ပြု၊ သဒိသဒ္ဓေဘော်လာ၊ တဒ္ဓိတ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊
 ချေ၊ ပြီး၏။

ပိဓာယ။ ။အပိပုဗ္ဗ ဓာ+တုာ= ဤသုတ်ဖြင့် တွာကို ယ-ပြု၊တေသုဝုဒ္ဓိ
 ဖြင့် အပိ၌ အ-ကိုချေ၊တဒ္ဓိတသုတ်၌ စသဒ္ဓါဖြင့် နာမ်ငဲ့၊သိသက်၊ချေ။

စနန္တေဟိ ရစ္စံ

မေး။ ဤသုတ်၌ ရနိင်သော ယောဂဝိဘာဂနှင့် အကျိုးကိုရေးပါ။

ဖြေ။ ရစ္စံ ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် ပဋိစ္စ၊ အဝေစ္စ-စသောပြယုဂ်တို့၌
 စ-ကာရန္တ၊ န-ကာရန္တဓာတ်မှတစ်ပါး အခြားသောဓာတ်တို့မှနောက်၌

တုနစသောပစ္စည်းတို့ကို ရစွပြုနိုင်ပါသည်။

ဝိဝိစ္စိတ္တာ။ ။ဝိပုဗ္ဗ ဝိစ+ပုဗ္ဗကာလေကကတ္တုကာနံသုတ်ဖြင့် တွာပစ္စည်းသက်၊ဤသုတ်ဖြင့် တွာကို ယ-ပြုသင့်သော်လည်း ဝါသဒ္ဓါ တားမြစ်သောကြောင့် မပြုရ၊ ဒဇန္တတော ယော ကွစိသုတ်၌ “ယော ကွစိ”ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် တွာပစ္စည်း ယ-အက္ခရာလာ၊ ယဝတံ သုတ်၌ ကာရသဒ္ဓါဖြင့် စံ+ယ-ကို စ-ပြု၊ ဒွေဘော်လာ၊ ယထာဂမမိကာ ရောဖြင့် ဣ-လာ၊ ခွင်း၊ချေ၊ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ၊ ပြီး၏။

ပဋိစ္စ။ ။ပဋိပုဗ္ဗ ဣ+တွာ= ဤသုတ်၌ ရစွ ဟူသောယောဂဝိဘာဂ ဖြင့် တွာကို ရစွပြု၊ ရမှိ ရန္တော ရာဒိ နောဖြင့် ရ-အနုပန်နှင့်တကွ ဣ- ကိုချေ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် အစွ-မှ အ-ကိုချေ၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ၊ ပြီး၏။

အဓိကိစ္စ။ ။အဓိပုဗ္ဗ ကရ+တွာ၊ ဤသုတ်၌ ရစွဟူသော ယောဂဝိဘာဂ ဖြင့် ရစွပြု၊ ရမှိ ရန္တောဖြင့် ဓာတွန် ရ-နှင့်တကွ ရ-အနုပန်ကိုချေ၊ ဣ-လာ၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ၊ ပြီး၏။

မဟဒဘေဟိမ္မယုဇ္ဇန္တဒ္ဓါစ

မေး။ မဟဒဘေဟိအရ ကာရီ+ ကာရီယတို့ကို ပြယုဂ်တစ်ခုစီဖြင့် တွဲပြပါ။

ဖြေ။	ကာရီ	ကာရီယ	ပြယုဂ်
	မ,ကာရန္တဓာတု	မ္မ	အာဂမ္မ,အာဂန္တာ
	ဟ,ကာရန္တဓာတု	ယု	ပဂ္ဂယု,ပဂ္ဂဟိတ္တာ
	ဒ,ကာရန္တဓာတု	ဇ္ဇ	ဥပ္ပဇ္ဇ
	ဘ,ကာရန္တဓာတု	ဒ္ဘ,ဒ္ဓိ	အာရဗ္ဗ,အာရဒ္ဓ

၆၈

တဒ္ဓိတသမာသကိတကာ နာမ်ဝါ'တဝေတုနာဒိသုစ

မေး။ တဒ္ဓိတသမာသကိတကာ-ဝယ် ကိတကအရ၌ မပါဝင်သောပစ္စည်းများကို ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ အတဝေတုနာဒိ ပါဠိအရ တဝေ, တုန, တွာန, တွာ-စသောပစ္စည်းများဖြစ်ပါသည်။ (တုနာဒိ၌ အာဒိအရ=တွာန, တွာ-စသည်ကိုယူပါ)

မေး။ ဤသုတ်၌ စသဒ္ဓါ၏အကျိုးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ စသဒ္ဓါသည် တဗ္ဗ, အနိယ စသောကိစ္စပစ္စည်းအဆုံးရှိသောသဒ္ဓါ, အာ, ဤ, ဣနိဟူသော ဣတ္ထိပစ္စည်းအဆုံးရှိသောသဒ္ဓါတို့ကိုလည်း နာမ်ခွဲခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

မေး။ သမာသ်ဟူသည် နာမ်ပုဒ်ပင်ဖြစ်၍ နာမ်ခွဲစရာမလိုတော့သည် မဟုတ်ပါလော့, အဘယ်ကြောင့် “သမာသသဒ္ဓါ”ကို ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ အနက်ရှိသောပုဒ်အပေါင်းတို့ကို နာမ်ခွဲခြင်းသည် သမာသ်အတွက်သာ ဖြစ်၏ဟု သတ်မှတ်ခြင်းအကျိုးငှါ သမာသသဒ္ဓါကိုထည့်ဆိုပါသည်။

ဒုမ္မိဂရ

မေး။ အဘယ်ကို ဂရ-ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ နောက်၌ အက္ခရာနှစ်လုံး, သုံးလုံးတွဲနေသော သံယုဂ်ရှိသော ရှေ့ရသသအက္ခရာကို ဂရဟုခေါ်ပါသည်။

အက္ခရေဟိ ကာရ

မေး။ ဝေသဒ္ဓါသည် အက္ခရာမဟုတ်သောကြောင့် ဧဝကာရ-၌ ဤသုတ်ဖြင့် အဘယ်သို့လျှင် ကာရပစ္စည်းသက်နိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဧဝကရော-၌ ဧဝ-ဟုရွတ်ဆိုအပ်သောအသံကို ကောက်ယူနိုင်သောကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် ကာရပစ္စည်းသက်နိုင်ပါသည်။

ယထာဂမမိကာရော

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် အဘယ်ပစ္စည်းမျိုးနှောင်းရာ၌သာ ဣ-အက္ခရာလာရပါသနည်း။

ဖြေ။ ပစ္စည်းသည် (က) အ-စသောသရပစ္စည်း၊ (ခ) အနိယ-စသော အစဉ်သရရှိသော သရာဒိပစ္စည်း၊ (ဂ) တဗ္ဗ-စသော အစဉ်မျှည်းရှိသော ဗျဉ္ဇနာဒိပစ္စည်းဟု သုံးမျိုးရှိရာ ဤ၌ အစမျှည်းရှိသော ဗျဉ္ဇနာဒိကိစ္စပစ္စည်း၊ ကိတကပစ္စည်းနှောင်းရာ၌သာ ဣ-လာရပါသည်။

ကိတ် ပဉ္စမအပိုင်း

သဗ္ဗတ္ထ ဂေ ဂီ

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် ဂီ-ပြုရာ၌ အဘယ်ပစ္စည်းကြောင့် ပြုရပါသနည်း။

ဖြေ။ တ-ပစ္စည်း၊ တိ-ပစ္စည်းတို့ကြောင့်သာ ဂီ-ပြုရပါသည်။

ဧဝာ ပကာရေ

ဗုဒ္ဓော။ ။ ဝဗ္ဗ+တ= ဝေဘဟေဟိ ဝေဘ စ ဖြင့် တ-ပစ္စည်းကို ဗ-ပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဝ-၏အစိတ် အ-ကို ဥ-ပြု၍ ဗ-၌ ဒု-ကိုလည်းချေ၊ ဒေါဓဿစဖြင့် ဝ-ကို ဗ-ပြု၊ ကပ်(မုဗ+ပ) ဤသုတ်ဖြင့် ဓာတွန် ဗ-ကို ဒု-ပြု၊ ဒု-ကို ဗ-သို့ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ဩပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

နမကရာန မန္တာနံ နိယုတ္တတမိ

နိဟိတော။ ။ နိပုဗ္ဗ ဓာ+တ= ယထာဂမမိကာရောဖြင့် ဣ-လာ။

၇၀

ခ-ကိုခွင်း၊ချေ၊ကပ်၊(နိ+မိ+တ) ကွစိတဟုဖြင့် မိ-ကို ဟိ-ပြု၊ နာမ်ငဲ့၊
သိသက်၊ဩပြု၊ ခွင်း၊ချေ၊ကပ်၊ ပြီး၏။

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် အဘယ်သုတ်တို့၏အစီအရင်ကို တားမြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဂမ ခန ဟန ရဗဒီနမန္တော နင့် ရ၊ကာရောစ သုတ်တို့၏ အစီ
အရင်ကို တားမြစ်ပါသည်။

န ကဂတ္တံ စ ဇာဏှမ္ပိ

ဤသုတ်သည် ကဂါ စဇာနံသုတ်၏ အစီအရင်ကို တားမြစ်ပါသည်။

ဘာဝကဗ္ဗေသုတ

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့် တ-ပစ္စည်းကို ဘော၊ကံအနက်၌သာ သက်နိုင်ပါ
သလော။

ဖြေ။ ဤသုတ်၌ “တ”ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် အစလနအနက်ရှိ
သော ဓာတ်၊ ဂတိအနက်ရှိသောဓာတ်၊ ဘောဇနအနက်ရှိသောဓာတ်တို့
မှနောက်၌ အဓိကရဏသာဓန၌လည်း တ-ပစ္စည်းသက်နိုင်ပါသည်။
အာသိတံ။ ။အာသ+ ဘာဝကဗ္ဗေသု တ-၌ “တ”ဟူသောယောဂဝိဘာဂ
ဖြင့် အဓိကရဏအနက်၌ တ-ပစ္စည်းသက်၊ ဣ-လာ၊ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊
သိသက်၊ အံပြု၊ကပ်၊ ပြီး၏။

ကရဿစ တတ္တံ တုသ္မိ

မေး။ ဤသုတ်၌ စသဒ္ဓါ၏ အကျိုးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ စသဒ္ဓါဖြင့် ဘရ-စသောဓာတ်တို့၏ ဓာတွန် ရ-ကိုလည်း တ-ပြုရ
ခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

ကာရိတ်ဝိယ အာနုဗန္ဓော

သိသော။ ။ သာသ+ ဧျောပေ ဖြင့် ဧျာပစ္စည်းသက်၊ ကာရိတ်မှည့်၊
ဇာတနုဗန်ကိုချေ၊ သ-ကို ယ-သို့ကပ်၊ ယဝတံသုတ်၌ ကာရသဒ္ဓါဖြင့်
သျှ-ကို သ-ပြု၊ ကုစိဓာတုဖြင့် သာ-၌ အာ-ကို ဣ-ပြု၊ သ၊ ဒွေဘော်
လာ၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ဩပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ဝိနိစ္ဆေယျံ။ ။ ဝိနိပုဗ္ဗ စိ+ဧျာ= ဇာတနုဗန်ချေ၊ ဒေါသေစ၌ စသဒ္ဓါ
ဖြင့် စ-ကို ဆ-ပြု၊ အသံယောဂန္တဿဖြင့် ဧ-ဝုဒ္ဓိပြု၊ (ဝိနိဆေယ) ဆ-
ကို အသဒိသဒွေဘော်လာ၊ ယ-ကို သဒိသဒွေဘော်ပြု၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်
အံ-ပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

အနကာ ယုတ္တုနံ

အနုဒါယိကာ။ ။ အနုသဒ္ဓါပပဒ ဒါ+ဧျာ= ဤသုတ်ဖြင့် ဧျာကို
အက-ပြု၊ အာကာရန္တာနုဗာယောဖြင့် ဒါ-၌ အာ-ကို အာယပြု၊ တေသု
ဝုဒ္ဓိဖြင့် အက၌ အ-ကို ဣ-ပြု၊ ကပ်၊ ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယောဖြင့်
အာပစ္စည်းသက်၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ၊ ပြီး၏။

ကဂါ စောနံ

ဝိနိစ္ဆိနိတဗ္ဗံ။ ။ ဝိနိပုဗ္ဗ စိ+တဗ္ဗ= အထက်ပါအတိုင်း စ-ကို ဆ-ပြု၊
အသဒိသဒွေဘော်လာ၊ “ကိယာဒိတော နာ”ဟူသော ဝိနာဓိကာရ
ယောဂဝိဘာဂဖြင့် တဗ္ဗပစ္စည်းကြောင့် နာပစ္စည်းသက်၊ ဣ-လာ၊ ခွင်း၊
ချေ၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ အံပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ကိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အဓိပ္ပါယ်

ပြီး၏

ဥဏာဒ်ကျမ်းအဓိပ္ပါယ်

ကတ္တရိ ကိတ်

မေး။ ဇာ-စသောပစ္စည်းအဆုံးရှိသောပုဒ်တို့ကို အဘယ်ကြောင့် နာမ်ခံရပါသနည်း။

ဖြေ။ ပစ္စည်းအဆုံးရှိသောသဒ္ဒါသည် လိင်မဟုတ်သောကြောင့် သိ-စသောနာမ်ဝိဘတ်မသက်နိုင်သည့်အတွက် နာမ်ခံရပါသည်။

ကုမ္ဘကာရော။ ။ကုမ္ဘသဒ္ဒါပပဒ ကရတည်း၊ ကုမ္ဘနောင် အံဝိဘတ်သက်၊ခွင်း၊ချေ၊ ကပ်၊ ဓာတုယာ ကမ္ဘာဒိမိ ဇောဖြင့် ဇာပစ္စည်းသက်၊ ကာရိတ်မှည့်၊ ဇာအနုဗန်ချေ၊ အသံယောဂန္ထသု ဝုဒ္ဓိကာရိတေဖြင့် က-၌ အ-ကို အာ-ဝုဒ္ဓိပြု၊ ကပ်၊ တဒ္ဓိတသုတ်ဖြင့် ကုမ္ဘကာရကို နာမ်ခံ၊ သိသက်၊ သြပြု၊ ကုမ္ဘ ကာရောဟူသော သမာသဝါကျရုပ်ပြီး၏၊ အမာဒယော ပရပဒေဘိဖြင့် ဒုတိယာတပျရိသ်မှည့်၊ နာမာနံ သမာသော ယုတ္တတ္ထောဖြင့် သမာသအမည်မှည့်၊ တေသံ ဝိဘတ္တိယော လောပါစဖြင့် အံဝိဘတ်၊ သိဝိဘတ်တို့ကိုချေ၊ ပကတီ စသော သရန္တသဖြင့် ကုမ္ဘကာရ-ဟု ပကတိပြု၊ တဒ္ဓိတသမာသသုတ်ဖြင့် နာမ်ခံ၊ သိသက်၊ သြပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ကုမ္ဘကာရော ပြီး၏။(ရှု-အလိုကျ ရုပ်တွက်ဝံ့)

ကမ္မနိ ဒုတိယာယံ ဇော

မေး။ ကတ္တရိ ကိတ်သုတ်မှ ကတ္တရိ-သဒ္ဓါအလိုက်ခံ၍ “ ဇော ” ဟု လောက်သာ သုတ်တည်လျှင် ပြီးပါလျက် “ကမ္မနိ ဒုတိယာယံ” ဟူသော စကားကို အဘယ်ကြောင့် ထည့်ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ အဘိဟိတကံ(ဝုတ္တကံ)စသည်တို့၌ ဒုတိယာစသောဝိဘတ်တို့ မသက်ရကြောင်းကို သိစေလိုသောကြောင့် ထည့်ဆိုရပါသည်။

(မှတ်ချက်) ဤသုတ်ဖြင့်သက်သော က-အနုပန်ရှိသော ဣ-ပစ္စည်း၏ က-အနုပန်ကို ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့်ချေရပါသည်။

ချာဒီဟိ မန် မ စ တော ဝါ

မေး။ ဤသုတ်၌ ဝါသဒ္ဓါ၏ အကျိုးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ဝါသဒ္ဓါသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိသောကြောင့် အဒဇာတ်မှ သာ နောက်ဖြစ်သော မ-ကို တ-ပြု၍ အခြားသောဇာတ်နောင် မ-ကို တ-မပြုရ။

အတ္ထာ။ ။အဒ+မန်= ကွစိဓာတုဖြင့် န်-ကိုချေ၊ ဤသုတ်ဖြင့် မ-ကို တ-ပြု၊ ဒေါဓဿစဖြင့် အဒ၌ ဒ-ကို တ-ပြု၊ ကပ်၊နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ သျှာစဖြင့် သိကို အာ-ပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

အာတုမာ။ ။အဒ+မန်= ကွစိဓာတုဖြင့် န်-ကိုချေ၍၊ အဒ၌ အ-ကို အာ-ပြုပြီးလျှင်၊ အဒမှနောက်၌ ဥ-အက္ခရာလည်းလာ၊ ဒေါဓဿစဖြင့် ဓာတွန် ဒ-ကို တ-ပြု၊ ဥ-သို့ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ သျှာစဖြင့် သိ-ကို အာ-ပြု၊ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

သမာဒီဟိ ထ၊မာ

ဗြဟ္မာ။ ။ဗဟ+မ= ဗြဟ္မတ္တသဓရာဇာဒီတော-စသောသုတ်၌ ဗြဟ္မာ ဟူသောနိပါတနုဖြင့် မ-ကို ဗြ-ပြု၊ ဟ-ကို မ-သို့ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ သျှာစဖြင့် သိကို အာပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ဂဟဿပဓဿေ ဝါ

မေး။ ဥပဓာဟူသောအမည်သည် အဘယ်၏အမည်ဖြစ်ပါသနည်း။
 ဖြေ။ အဆုံးအကွရာမှ ရှေ့ဖြစ်သောအကွရာ၏ သက္ကဋကုမ်း၌လာသော
 အမည်တစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။

အာပုဗ္ဗ စရဿ စ

ဤသုတ်၌ စသဒ္ဒါသည် စရဓာတ်ကို ဧဝံရိယပြုခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။
 အဓိရိယံ။ ။ အာပုဗ္ဗ စရ+ကိ= ဤသုတ်၌ စသဒ္ဒါဖြင့် စရဓာတ်ကို
 ဧဝံရိယပြု၊ ကုစာဒိမဇ္ဈတ္တရာနံသုတ်ဖြင့် အာကို အ-ရဿပြု၊ ကိပစ္စည်း
 ချေ၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ အံပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ယာဏ လာဏာ

ပဋိသန္ဓယနံ။ ။ ပဋိပုဗ္ဗ သံပုဗ္ဗ လီ+ယု= ယုပစ္စည်းကို အနုပြု၊
 ဝဂ္ဂန္တံ ဝါ ဝဂ္ဂေ၌ ဝါသဒ္ဒါဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို လ-ပြု၊ လီ ၌ ဤ-ကို ဧဝံခွံပြု၊
 ဧအယဖြင့် ဧ-ကို အယပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ အံပြု၊ ခွင်း၊
 ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ပဋိသန္ဓာဏံ။ ။ အထက်ပါအတိုင်းစီရင်၍ ကုစိဓာတုဖြင့် ဧ-ကို
 အာ-ပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ရဟာဒိတော ဇာဖြင့် အနုအပြု၏ န-ကို ဇာ-
 ပြု၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ အံပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

မတိဿ ထဿ လော စ

ဤသုတ်၌ စသဒ္ဒါသည် လ-ပစ္စည်းသက်ရခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

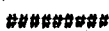
ပေသာတိသဂ္ဂပတ္တကာလေသု ကိစ္စာ

- မေး။ ပေသ,အတိသဂ္ဂ,ပတ္တကာလတို့၏ အဓိပ္ပါယ်အသီးသီးကို ရေးခဲ့ပါ။
- ဖြေ။ (က) “သင်သည် ဤကိစ္စကို ပြုသင့်၏၊ ပြုထိုက်၏၊ပြုရမည်၊ ပြုပါ”
 အထက်လူက အောက်လူကို စေခိုင်းခြင်း=အာဏာပနာ၊ “အရှင်
 သည် ဤကိစ္စကို ပြုထိုက်၏၊ ပြုတော်မူပါ” ဟု အောက်လူက
 အထက်လူကို တိုက်တွန်းခြင်း=အဇ္ဈေသနသည် ပေသနမည်၏။
- (ခ) “ကျွန်ုပ်သည် ဤကိစ္စကို ပြုထိုက်ပါသလား”ဟုမေးအပ်သည်
 ကို၎င်း၊ “ပါဏော န ဟန္တဗ္ဗော=သတ္တဝါတို့ကို မသတ်ထိုက်”
 စသော ကျင့်ဝတ်ကိုပြခြင်းကို အညိုးပြုသဖြင့် ပြုထိုက်သောကိစ္စ
 ကို၎င်း၊ ခွင့်ပြုခြင်းသည် အတိသဂ္ဂမည်၏။
- (ဂ) မိမိပြုရမည့်အချိန်ကို မစူးစမ်း,မဆင်ခြင်မိ၍ မပြုလုပ်ဘဲနေ
 သူအား အချိန်ကာလကို ပြောကြားခြင်းသည် ပတ္တကာလမည်၏။

- မေး။ ပေသ,အတိသဂ္ဂ,ပတ္တကာလအနက်တို့၌သက်သော ကိစ္စပစ္စည်းတို့
 သည် အဘယ်သာဓန၌သက်ပါသနည်း၊ယုတ္တိဖြင့်ရေးပါ။
- ဖြေ။ ဘာဝတဓမ္မသု ကိစ္စတက္ခတ္တာ ဟုဆိုသောကြောင့် ဘာဝသာဓန၊
 ကမ္မသာဓနတို့၌သာ သက်ပါသည်။

ဝဇာဒိဟိ ပဗ္ဗဇ္ဇာဒယော နိပစ္စန္ဓေ

ပဗ္ဗဇ္ဇာ။ ။ပပုဗ္ဗ ဝဇ+ဧျောစဖြင့် ဧျာပစ္စည်းသက်၊ ဧာအနုမန်ချေ၊
 ဇ-ကို ယ-သို့ကပ်၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဧ-ကို ဇ-ပြု၊ ဝ-ဒွေဘော်လာ၊ ဗ္ဗ-ပြု၊
 ဤသုတ်ဖြင့်ပင် ဣတ္ထိလိင်ကဲ့သို့၊ အာပစ္စည်းသက်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊
 ချေ, ပြီး၏။

၇၆

သမဇ္ဇာ။ ။သံပုဗ္ဗ အဇ္ဈ+ဏှ= ဤသုတ်ဖြင့် ချ-ကို ဇ္ဇ-ပြု၊ မဒါသရေ
ဖြင့် မ-ပြု၊ အာပစ္စည်းသက်၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ၊ ပြီး၏။

ဝဇ္ဇော။ ။ဟန+ဏှ= ဣအနုဗန်ကိုချေ၊ ဝဇော ဝါ သဗ္ဗတ္ထဖြင့် ဟန-
ကို ဝဇပြု၊ ဓ-ကို ယ-သို့ကပ်၊ ဤသုတ်ဖြင့် ချ-ကို ဇ္ဇ-ပြု၊ နာမ်ငဲ့၊
သိသက်၊ ဩပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

သဒ္ဓါ။ ။သံပုဗ္ဗ ဓာ+ဣတ္ထိယမတိယဝေါဝါဖြင့် အ-ပစ္စည်းသက်၊ သံ-
ဒ္ဓိ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဝဂ္ဂန္တပြု၊ ဤသုတ်ဖြင့် န-ကို ဒ-ပြု၊ ဒွ-ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊
ဣတ္ထိလိင် အာပစ္စည်းသက်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ၊ ပြီး၏။

သာကတ္ထာ။ ။သံပုဗ္ဗ ကထ+ဏှ= ဣအနုဗန်ကိုချေ၊ ဤသုတ်ဖြင့် ထျကို
စွပြု၊ သံ-ကိုလည်း သာ-ပြု၊ ဣတ္ထိလိင် အာပစ္စည်းသက်၊ ခွင်း၊ ချေ၊
ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ၊ ပြီး၏။

မဇ္ဈော, မစ္စူ။ ။မရ+ဤသုတ်ဖြင့် တျပစ္စည်းသက်၊ (တျပံပစ္စည်း)
သက်၍ ဓာတွန် ရ်ကိုလည်းချေ၊ ယဝတံသုတ်ဖြင့် တျ-ကို စ-ပြု၊ (တျ-
ကို စ-ပြု) ဒွေဘော်လာ၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ဩပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

သစ္စံ။ ။သတ+ဤသုတ်ဖြင့် ယပစ္စည်းသက်၊ တျ-ကို စ-ပြု၊
ဒွေဘော်လာ။

ကို လောပေါစ

သဘာ။ ။သဟပုဗ္ဗ ဘာ+ကိ= ကိချေ၊ တေသုဂဒ္ဓိဖြင့် သဟကို သ-ပြု၊
(တနည်း) သံပုဗ္ဗ ဘာ+ကိ= ကိချေ၊ ဗျဉ္ဇနေစဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၊

နုဒါဒီဟိ ယုတ္တု၊ န မနာနနာကာ နနကာ သကာရိတေဟိစ

မေး။ ဓာတုပစ္စည်းတို့မှနောက်၌ ကိစ္စပစ္စည်း၊ ကိတပစ္စည်းသက်နိုင်ကြောင်းကို ခိုင်လုံသောအထောက်အထားဖြင့် ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဤသုတ်ဖြင့် ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့်တကွဖြစ်သော ဓာတ်တို့မှနောက်၌ ယုတ္တုပစ္စည်းတို့၏ ကာရိယကို စီရင်သောကြောင့် ဓာတုပစ္စည်းတို့နောင်ကိစ္စ၊ ကိတပစ္စည်းတို့ သက်နိုင်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

အာဏာပကော။ ။ အာဏ+ဇ္ဈ= ဓာတုဟိ ဇောဇာယသုတ်ဖြင့် အာဏဓာတ်နောင် အာပေပစ္စည်းသက်ကာရိတ်မူ၌၊ ဇာအနုဗန်ဇျေ၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဇ္ဈပစ္စည်းကို အကပြု၊ (အာဏ+အာပေ+အက) သရလောပေါဖြင့် အာပေ၌ ဧ-ကိုဇျေ၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ဩပြု၊ ပြီး၏။

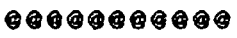
သဉ္ဇာနနကော။ ။ သံပုဗ္ဗ ဉာ+အာပေ+ဇ္ဈ= ဉဿ ဇာဇနာဖြင့် ဉာဓာတ်ကို ဇာပြု၊ ဝဂ္ဂန္တပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် အာပေပစ္စည်းကိုဇျေ၊ နုဒါဒီဟိသုတ်ဖြင့် ဇ္ဈကို အာနနကပြု၊

ဣယဓမ္မကိ သောန(ပ)ဒေါရံသက္ခိ စ

ဤသုတ်၌ပါသောစသဒ္ဓါဖြင့် တုမှစသောအနီးပုဒ်ရှိရာ၌လည်း ဤသုတ်ဖြင့် စီရင်နိုင်ခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

ဘျာဒီဟိ မတိ ဗုဓိ ပုဇာဒီဟိ စ က္ကော

ဤသုတ်၌လာသောပစ္စည်းသည် “ဘာဝကဗ္ဗေသု ကိစ္စတက္ခတ္တာ”သုတ်ကိုထောက်၍ ဘော၊ ကံအနက်၌သာ ဖြစ်၏ဟုမှတ်ရမည်။

၇၈

မေး။ မတိ၊ဗုဓိ၊ပူဇာဒီဟိန္ဒ မနဓာတ်၊ ဗုဓဓာတ်တို့သည် အနက်ချင်းတူကြပါသလော။

ဖြေ။ မနဓာတ်သည် ဣစ္ဆတ္တအနက်ကိုဟောပြီး၊ ဗုဓဓာတ်သည်ကာဗြဟ္မတ္တအနက်ကို ဟောသောကြောင့် အနက်ချင်းမတူကြပါ။

သမ္မတော။ ။သံပုဗ္ဗ မန+ဤသုတ်ဖြင့် ဣပစ္စည်းသက်၊ ဂမခနဟနရမာဒီနမန္တော နော ဒွိစဖြင့် ဓာတွန် န-ကိုချေ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် က-အနုဗန်ကိုချေ၊ သ-၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဝဂ္ဂန္တပြု၊ နာမံဇေ၊ သိသက်၊ ဩပြု၊ ခွင်း၊ချေ၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

ဝေပု၊သီ ၁၀ ဝပု ကုဒါ ဘူဟ္မာဒီဟိ ထုတ္တိမ၊ဏိမာ နိဗ္ဗတ္တေ

မေး။ ဤသုတ်၏ ဂုတ္တိ၌ ယထာက္ကမံဟု ဖွင့်ဆိုရာ ၎င်း၏အဓိပ္ပါယ်နှင့် တကွ ပစ္စည်းများကိုလည်း ရူပသိဒ္ဓိအလိုကျ ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ ယထာက္ကမံအရ=ဝေပု၊ သီ၊ ၁၀၊ ဝပုဓာတ်တို့နောင် ထုပစ္စည်းသက်ရမည်ဟု၎င်း၊ ကု၊ -၊ ,ဘု စသောဓာတ်တို့နောင် ဣမပစ္စည်းသက်ရမည်ဟု၎င်း၊ ဟု-စသောဓာတ်တို့နောင် ဏိမပစ္စည်းသက်ရမည်ဟု၎င်း၊ ယူရပါသည်။

ဤသုတ်ဖြင့် ထု ,တ္တိမ ,ဏိမပစ္စည်းသက်ရမည်။

တနည်း= အထု ,တ္တိမ ,ဏိမ ပစ္စည်းသက်ရပါသည်။

ကုတ္တိမံ။ ။ကရ+တ္တိမံ= ကွစိဓာတုဖြင့် ကရကို ကု-ပြု

ကာလေ ဝတ္တမာနာတိတေ အာဒယော

မေး။ အာဒယော၌ အာဒီအရကို ရေး၍၊ ကရဏာရုပ်ပြီးပုံကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အာဒိအရ ယုပစ္စည်း၊ ဣပစ္စည်း၊ မိပစ္စည်းသည်တို့ကိုလည်း ယူရပါသည်။

ကရုဏာ။ ။ကရ+ယု= နုဒါဒီဟိဖြင့် ယုပစ္စည်းကို အနုပြု၊ ရဟာဒိကောဏ ဖြင့် န-ကို အ-ပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် အနုအပြု၏ အ-ကို ဥ-ပြု၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ သျှာစဖြင့် အာပြု၊ ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ် ပြီး၏။

ဘဝိဿတိ ဂမာဒီဟိ ဇီ ဃိဏ်

ဂါမိ။ ။ဂမ+ဃိဏ်= ဇာအနုဗန်ချေ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဃ-ကိုချေ၊ ဂ-၌ ဝုဒ္ဓိပြု၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ ပြီး၏။

ပဌာယံ။ ။ပပုဗ္ဗ ဌာ+ဇီ= ဇာအနုဗန်ချေ၊ အာကာရန္တာနမာယောဖြင့် ဌာ-၌ အာ-ကို အာယပြု၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ၊ ပြီး၏။

သေသေ သန္တုမာနာနာ

မေး။ ဤသုတ်ဖြင့်သက်သော ပစ္စည်းတို့သည် လေးပစ္စည်းလော၊ သုံးပစ္စည်းလော၊ ရှင်းပြခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဤသုတ်ဖြင့် သံပစ္စည်း၊ နှူပစ္စည်း၊ မာနပစ္စည်း၊ အာနပစ္စည်း ဟူ၍ လေးပစ္စည်းဖြစ်ပါသည်။

(တနည်း) ဘဝိဿတိ ဂမာဒီဟိ ဇီ ဃိဏ်ဟူသောသုတ်၌ “ဘဝိဿတိ” ဟူသောစကားကိုထောက်၍ သံနှင့်နှူကို တစ်ပစ္စည်းတည်းယူပြီးလျှင် သန္တုပစ္စည်း၊ မာနပစ္စည်း၊ အာနပစ္စည်းဟု သုံးပစ္စည်းသာ သက်ပါသည်။

ကရိဿံ။ ။ကရ+ဿံ= ယထာဂမမိကာရောဖြင့် ဣ-လာ၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ၊ ပြီး၏။

(တနည်း) ကရိသံ။ ။ကရ+သန္တ= ယထာဂမိကာရောဖြင့်
 ကု-လာ, ကပ်(ကရိသန္တ) နာမ်ငဲ့, သိသက်၊ သိမှီ ဝါဖြင့် နှု၏အစိတ်
 ဥ-ကို အ-ပြု၊ သိမှီ ဂစ္ဆန္တဒီနံ နှုသဒ္ဓေါ အံ-၌ “နှုသဒ္ဓေါ အံ”ဟူသော
 ယောဂဝိဘာဂဖြင့် နှုကို အံ-ပြု၊ ခွင်းချေကပ်၊ သိ-ကိုချေ-ပြီး၏။

ကရောန္တော။ ။ကရ+န္တ= တနာဒိတော သြယိရာဖြင့် သြပစ္စည်း
 သက်၊ ကပ်(ကရောန္တ) နာမ်ငဲ့, သိသက်, သိမှီ ဝါဖြင့် နှု၏ ဥ-ကို အ-
 ပြု၊ သိ-ကို သြပြု၊ ချေကပ်၊ ပြီး၏။

ဆဒါဒီဟိ တတြဏ်

စိတ္တံ။ ။စိန္တ+တ= နိဂ္ဂဟိတံ သံယောဂါဒိနောသုတ်ဖြင့် သံယုဂ်၏
 အစဖြစ်သော န-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ ဗျဉ္ဇနေစဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချေ၊ တ-ကို
 တ-သို့ကပ်၊ နာမ်ငဲ့, သိသက်, အံပြု၊ ခွင်းချေ, ကပ်၊ ပြီး၏။

သုဝုဿနမုသုဿနမတော ထောစ

သတ္တံ။ ။သု+ဤသုတ်ဖြင့် ထပစ္စည်းသက်၍၊ သု-၌ ဥကို အတပြု
 ကပ်၊ နာမ်ငဲ့, သိသက်, အံပြု၊ ခွင်းချေ, ကပ်၊ ပြီး၏။

(တနည်း) သသု+သမာဒီဟိ ထမာ-ဖြင့် ထပစ္စည်းသက်၊ ကုစိဓာတုဖြင့်
 ဓာတုနံ သ-ကိုချေ၊ ဝဂ္ဂေယောသာယောသာနံဖြင့် အသဒိသဒ္ဓေဘော
 လာ၊ နာမ်ငဲ့, သိသက်, အံပြု၊ ခွင်းချေ ကပ်၊ ပြီး၏။

ပဋိတော ဟိဿ ဟေရဏ်,ဟိရဏ်

ပါဠိဟာရိယံ။ ။ပဋိပုဗ္ဗ ဟရ+ဏျ=အသံယောဂန္တုသဖြင့် ဟ-၌
 ဝုဒ္ဓိပြု၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ပဋိဝယ်,ပ-၌ ဝုဒ္ဓိပြု၊ ကု-လာ၍ စီရင်ပါ။

ပုထဿ ပုထုပထာမော ဝါ

ပုထဝီ။ ။ပုထတည်၊ ကိပ်စွန်းသက်၊ ဤသုတ်ဖြင့် ပုထကို ပုထပြု၊
ကိပ်စွန်းချေ၊ နဒါဒိတော ဝါ ဤ-ဖြင့် ဤပစ္စည်းသက်၊ ဩသရေစဉ်
စသဒ္ဓါဖြင့် ထု၌ ၂-ကို အဝပြု ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ၊
ပြီး၏။

မှနာဒိဟိ ဓိ

မေး။ ဤသုတ်ပါ စသဒ္ဓါ၏အကျိုးကို ရေးပါ။
ဖြေ။ စသဒ္ဓါဖြင့် ပါဠိပဒိကပုဒ်တို့နောင်လည်း ဣ-ပစ္စည်းသက်ရခြင်း
အကျိုးရှိပါသည်။
ကဝီ။ ။က+ဣ= အညေသုစဖြင့် ကုဉ် ၂-ကို ဩပြု၊ ဩအဝသရေ
ဖြင့် ဩကို အဝပြု၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ၊ ပြီး၏။

ဝိဒါဒိဟူ ရော

မေး။ နိရုတ္တိနည်းငါးမျိုးကို ရေးခဲ့ပါ။
ဖြေ။ (၁)အက္ခရာလာခြင်းဟူသော ဝဏ္ဏာဂမနိရုတ္တိနည်း၊ (၂)အက္ခရာ
ရှေ့+နောက်ပြန်ခြင်းဟူသော ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်း၊ (၃)အက္ခရာ
ကို တစ်မျိုးတစ်ဖုံပြုခြင်းဟူသော ဝဏ္ဏဝိကာရနိရုတ္တိနည်း၊ (၄)အက္ခရာ
ကျေပျက်ခြင်းဟူသော ဝိဏ္ဏနာသ နိရုတ္တိနည်း၊ (၅)ဓာတ်၏ အနက်အပို
နှင့်ယှဉ်ခြင်းဟူသော အတ္တာတိသယနိရုတ္တိနည်း ဟုငါးမျိုးရှိပါသည်။

မေး။ ကိတ်ပစ္စည်းအမျိုးအစား မည်မျှရှိပါသနည်း၊ ရူဆရာနည်းအတိုင်း
ရေတွက်ပြပါ။

၈၂

ဖြေ။ (၁)တဗ္ဗ-စသောကိစ္စပစ္စည်း၊ (၂)ဏ-စသောတေကာလိကပစ္စည်း၊
 (၃)တ၊တဝန္တ၊ တာဝီဟူသော နိဌပဋည်း၊ (၄)တဝေ၊ တုနစသော
 နိပါတ်ပစ္စည်း၊ (၅)မာန၊ အန္တ-စသောပစ္စည်း၊ (၆)ဥဏာဒ်ပစ္စည်း၊
 အားဖြင့် ကိတ်ပစ္စည်းအမျိုးအစား(၆)မျိုးရှိပါသည်။

မေး။ ရူပသိဒ္ဓိကျမ်း၌ညွှန်ပြအပ်သော သဒ္ဓါအခန်းကဏ္ဍတို့ကို ရေတွက်
 ပြခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ရူပသိဒ္ဓိကျမ်း၌ သဒ္ဓါအခန်းကဏ္ဍတို့သည် သန္တိ၊ နာမ်၊ ကာရက၊
 သမာဿ်၊ တဒ္ဓိတ်၊ အာချာတ်၊ ကိတ် ဟူ၍ ခုနစ်မျိုးရှိပါသည်။

မေး။ ရူပသိဒ္ဓိကျမ်းလာ သန္တိစသည်တို့၏ အပြားကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ သန္တိသည်= သရသန္တိ၊ ဗျဉ္ဇနသန္တိ၊ နိဂ္ဂဟိတသန္တိအားဖြင့် သုံးမျိုးရှိ၏။
 ပုဒ်တို့သည်= နာမ်ပုဒ်၊ အာချာတ်ပုဒ်၊ ဥပသာရပုဒ်၊ နိပါတ်ပုဒ် အားဖြင့်
 လေးပါးရှိပါသည်။

နာမ်သည်= ဇာတိနာမ်၊ ဂုဏ်နာမ်၊ ကြိယာနာမ်၊ ယဒိစ္ဆာနာမ်အားဖြင့်
 လေးမျိုးရှိ၏။ (တနည်း)ဣတ္ထိလိင်၊ ပုလ္လိင်၊ နပုလ္လိင်၊ နိယတလိင်
 အနိယတလိင်အားဖြင့် ငါးမျိုးရှိပါသည်။

ကာရကသည်= ကတ္တကာရက အစရှိသောအားဖြင့် ခြောက်မျိုးရှိ၏။

သမာဿ်သည်= ဗျ၊ ကမ်၊ ဒိ၊ တပ်၊ မိ၊ ဒွန်ထ ခြောက်ရပ်သမာဿာ ဟူ၍
 ခြောက်မျိုးရှိပါသည်။

တဒ္ဓိတ်သည်= အပစ္စတဒ္ဓိတ်၊ အနေကတ္တတဒ္ဓိတ်၊ အဿတ္တိတဒ္ဓိတ်၊
 သချာတ်ဒ္ဓိတ်၊ ဘာဝတဒ္ဓိတ်၊ အဗျယတဒ္ဓိတ်အားဖြင့် (၆)မျိုးရှိ၏။

အာချာတ်သည်= ဝိကရဇာပစ္စည်း(၇)မျိုး၊ ဓာတုပစ္စယအားဖြင့် ရှစ်မျိုး
 ရှိပါသည်။

ကိတ်သည်= ကိစ္စပစ္စည်းသည်တို့၏အပြားအားဖြင့် (၆)မျိုးရှိပါသည်။

အက္ခရေဟိ ကာရ

မေး။ ဓာတုနိဒ္ဒေသအရာ၌ ဓာတ်နောင် ဣပစ္စည်း၊ တိပစ္စည်းများ သက်နိုင်ပုံကို အထောက်အထားဖြင့် ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဂမိဿန္တော ဧစ္ဆ ဝါ သဗ္ဗာသု-ဟုသောသုတ်ကိုပေးအပ်၍ ဂမိဿဝယ် ဣပစ္စည်းသက်၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ ဟနဗျာဒိနံ ဖုကော ဟုသောသုတ်ကိုထောက်၍ ဟနတိဝယ် ဟနဓာတ်၊ ဝိကရဏ အပစ္စည်းနောင် တိပစ္စည်းသက်၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ ဓာတုနိဒ္ဒေသအရာ၌ ဣပစ္စည်း၊ တိပစ္စည်းသက်နိုင်ပါသည်။

**ဥဏာဓိကျမ်း
အဓိပ္ပါယ်များ ပြီး၏**

ဓာတု + ပစ္စယ + ဝိဘတ္တိ ဝိဘဏ္ဍကဏ္ဍ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ်
အကရိ	ကရ		ဤ+သြ
အကာ	ကရ	သြ	အာ
အကာသိ	ကရ		ဤ+သြ
အက္ခောသတိ	အာ+ကုသ	အ	တိ
အက္ခောဇ္ဈိ	ကုသ		ဤ
အက္ခောသိ	ကုသ		ဤ
အဂစ္ဆာ	ဂမု	အ	အာ
အဂစ္ဆိဿ	ဂမု	အ	ဿာ
အဂစ္ဆိ	ဂမု	အ	ဤ
အဂစ္ဆိယတ္ထ	ဂမု	ယ	တ္ထ
အဂစ္ဆိယတ္ထိ	ဂမု	ယ	တ္ထိ
အဂ္ဂိ	ဂမု		ဤ
အဂ္ဂိယိတ္ထ	ဂမု	ယ	အာ
အဂ္ဂမာ	ဂမု		အာ
အဂမိ သု	ဂမု		ဥ
အဂမိတ္ထ	ဂမု		အာ
အဂမိသေ	ဂမု		သေ
အဂမိဿ	ဂမု		ဿာ
အဂမိယတ္ထ	ဂမု	ယ	အာ
အဂမိယတ္ထိ	ဂမု	ယ	တ္ထိ
အဂ္ဂဟေသိ	ဂဟ	အာ	ဤ

၈၆

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိ
အယဗ္ဗာ	ဂမု	အ	အာ
အယဗ္ဗု	ဂမု		ဥ
အစိန္တယိ	စိန္တ		ဤ
အစိန္တယိဿ	စိန္တ	ယ	ဿာ
အစိန္တိဿ	စိန္တ		ဿာ
အစိန္တေသိ	စိန္တ	ဧ	ဤ
အစောရယိ	စုရ	ဏယ	ဩ
အစောရိဿ	စုရ		ဿာ
အစောရေသိ	စုရ	ဧ	ဤ
အစ္ဆတိ	အာသ	အ	တိ
အစ္ဆာပေတိ	အာသ	ဇာပေ	တိ
အစ္ဆိ	အာသ		ဤ
အဟောသိ	ဟာ		ဤ
အဇီယိုဿ	ဇေ	ယ	ဿာ
အဇီရိဿ	ဇေ		ဿာ
အဇီရိ	ဇေ		ဤ
အဇ္ဈဂါ	အဓိ+ဂမု		အာ
အဇ္ဈဂီ	အဓိ+ဂမု		ဒိ
အဇ္ဈဂံ	အဓိ+ဂမု		ဥ
အဇ္ဈဂု	အဓိ+ဂမု		ဗ
အဇ္ဈဂတ္ထ	အဓိ+ဂမု		ဗ္ဗ
အဇ္ဈဂေါ	အဓိ+ဂမု		ဩ

ပယောဂ	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
အညာသိ	ဉ	နာ	ဤ
အတိတိက္ခိ	တိဇ	ခ	ဤ
အတိတိက္ခိဿ	တိဇ	ခ	ဿာ
အတိဟတ္ထယတိ	အတိ+ဟတ္ထ	ဏယ	တိ
အတုဒိ	တုဒ		ဤ+ဩ
အဒဒါ	ဒါ		အာ
အဒဒိ+အဒဒ္ဓိ	ဒါ		ဤ
အဒဒိဿ	ဒါ		ဿာ
အဒ္ဓသံသု	ဒိသ		ဉံ
အဒ္ဓသ	ဒိသ		အာ
အဒ္ဓဿာ	ဒိသ		အာ
အဒ္ဓသိ	ဒိသ		ဤ
အဒ္ဓသံသု	ဒါ		သံသု
အဒိသံသု	ဒိသ	ယ	ဉံ
အဒိယိတ္ထ	ဒါ	ယ	အာ
အဒိယျိ	ဒါ	ယ	အာ
အဿ	ဓာ		ဿာ
အနုဗဘူဝိရေ	အနု+ဘူ	ယ	အန္တေ
အနုဗဘူဝိယိတ္ထ	အနု+ဘူ	ယ	တ္ထ
အနုဗဘူဝိတ္ထ	အနု+ဘူ	ယ	တ္ထ
အနုဘဝိတ္ထ	အနု+ဘူ	ယ	တ္ထ
အနုဘဝိဿတေ	အနု+ဘူ	ယ	ဿတေ

၈၈

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
အနုဘူယတံ	အနု+ဘူ	ယ	တံ
အနုဘူယတ္ထံ	အနု+ဘူ	ယ	တ္ထံ
အနုဘူယထ	အနု+ဘူ	ယ	ထ
အနုဘူယဝံ	အနု+ဘူ	ယ	ဝံ
အနုဘူယဿ	အနု+ဘူ	ယ	ဿ
အနုဘူယာ	အနု+ဘူ	ယ	အာ
အနုဘူယေ	အနု+ဘူ	ယ	ဧယျံ
အနုဘူယုတိ	အနု+ဘူ	ယ	တေ
အနုဘောတိ	အနု+ဘူ	အ	တိ
အနုဘဝိဿထ	အနု+ဘူ	ယ	ဿထ
အနုဘူယတ္ထ	အနု+ဘူ	ယ	တ္ထ
အပဓာ	ပဓ		အာ
အပဓိ	ပဓ		ဤ
အပဓိဿ	ပဓ		ဿာ
အပဇ္ဇာ	ပဓ	ယ	အာ
အပဿီ	ဒိဿ		ဣ
အပဿိ	ဒိဿ		ဤ
အပါဓယံ	ပဓ	ဏယ	ဤ
အပါဓယိဿ	ပဓ	ဏယ	ဿာ
အပါဓပိဿ	ပဓ	ဏာပေ	ဿာ
အပါဓိဿ	ပဓ	ဧ	ဿာ
အဗြဝိ	ဗြ		ဤ

ပယောဂ	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
အညာသိ	ဉာ	နာ	ဤ
အတိတိက္ခိ	တိဇ	ခ	ဤ
အတိတိက္ခိဿ	တိဇ	ခ	ဿာ
အတိဟတ္ထယတိ	အတိ+ဟတ္ထ	ဏယ	တိ
အတုဒိ	တုဒ		ဤ+သြ
အဒဒါ	ဒါ		အာ
အဒဒိ+အဒဇ္ဇိ	ဒါ		ဤ
အဒဒိဿ	ဒါ		ဿာ
အဒ္ဓသံသု	ဒိသ		ဉံ
အဒ္ဓသ	ဒိသ		အာ
အဒ္ဓဿာ	ဒိသ		အာ
အဒ္ဓသိ	ဒိသ		ဤ
အဒ္ဓသံသု	ဒါ		သံသု
အဒ္ဓိသံသု	ဒိသ	ယ	ဉံ
အဒ္ဓိယိတ္ထ	ဒါ	ယ	အာ
အဒ္ဓိယျိ	ဒါ	ယ	အာ
အဓဿ	ဓာ		ဿာ
အနုဗဘူဝိရေ	အနု+ဘူ	ယ	အနွေ
အနုဗဘူဝိယိတ္ထ	အနု+ဘူ	ယ	တ္ထ
အနုဗဘူဝိတ္ထ	အနု+ဘူ	ယ	တ္ထ
အနုဘဝိတ္ထ	အနု+ဘူ	ယ	တ္ထ
အနုဘဝိဿတေ	အနု+ဘူ	ယ	ဿတေ

၈၈

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
အနုဘူယတံ	အနု+ဘူ	ယ	တံ
အနုဘူယတ္ထံ	အနု+ဘူ	ယ	တ္ထံ
အနုဘူယထ	အနု+ဘူ	ယ	ထ
အနုဘူယဝံ	အနု+ဘူ	ယ	ဝံ
အနုဘူယဿု	အနု+ဘူ	ယ	ဿု
အနုဘူယာ	အနု+ဘူ	ယ	အာ
အနုဘူယေ	အနု+ဘူ	ယ	ဧယျံ
အနုဘူယုတိ	အနု+ဘူ	ယ	တေ
အနုဘောတိ	အနု+ဘူ	အ	တိ
အနုဘဝိဿထ	အနု+ဘူ	ယ	ဿထ
အနုဘူယတ္ထ	အနု+ဘူ	ယ	တ္ထ
အပစာ	ပစ		အာ
အပစိ	ပစ		ဤ
အပစိဿ	ပစ		ဿာ
အပစ္စာ	ပစ	ယ	အာ
အပဿီ	ဒိဿ		ဣ
အပဿိ	ဒိဿ		ဤ
အပါစယိ	ပစ	ဇာယ	ဤ
အပါစယိဿ	ပစ	ဇာယ	ဿာ
အပါစာပိဿ	ပစ	ဇာပေ	ဿာ
အပါစိဿ	ပစ	ဇေ	ဿာ
အဗြဝိ	ဗြ		ဤ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
အဘဝါ	ဘူ		အာ
အဘာဝယိဿ	ဘူ	ဏယ	ဿာ
အဘာဝိဿ	ဘူ	ဏေ	ဿာ
အဘာဝိယိတ္ထ	ဘူ	ယ	အာ
အဘာဝေသိ	ဘူ	ဏေ	ဤ
အဘိသင်္ခရေတိ	အဘိ+သံ+ကရ	ဩ	တိ
အဘိသင်္ခါသိ	အဘိ+သံ+ကရ		ဤ
အမိဿယတိ	မိဿ	ဏယ	တိ
အမှ	အသ	အ	မ
အမှိ	အသ	အ	မိ
အလတ္တ	လဘ		ဤ
အဝဇာ	ဝဇ		အာ
အဝဒိ	ဝဒ		ဤ
အဝဒိဿ	ဝဒ		ဿာ
အဝသိ	ဝသ		ဤ
အဝဟိတ္ထ	ဝဟ		ဤ
အဝုယိတ္ထ	ဝဟ	ယ	ဤ
အဝေါစ	ဝစ		အာ
အသယိ	သိ		ဤ
အသုဏိ	သု	ဥဏာ	ဤ
အသ္မိ	အသ		မိ
အဿု	အသံ		ယျေ

၆၀

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
အဟနိ	ဟန		ဤ
အဟဝိဿ	ဟု	အ	ဿာ
အဟိ	အသ	အ	ဟိ
အဟုဝါ	ဟု	အ	အာ
အဟောသိ	ဟု	အ	ဤ
အဟောသုံ	ဟု	အ	ဥံ
အာဝုဏ္ဏာတိ	အာ+ဝု	ဥဏ္ဏာ	ဝိ
အာသယတိ	အာသ	ဏယ	ဝိ
အာသိ	အသ	အ	ဤ+ဩ
အာသေတိ	အာသ	ဧ	ဝိ
အာဟ	ဗြ+		ဝိ
ဣစ္ဆတိ	ဣသု	အ	ဝိ
ဣန္ဒတံ	ယဇ	ယ	တံ
ဣဿတေ	ဣသု	ယ	တေ
ဥစ္စတေ	ဝဝ+ဥဝ	ယ	တေ
ဥဒ္ဓိသတိ	ဥ+ဒိသ	အ	ဝိ
ဥပဝိဏယတိ	ဥပ+ဝိဏ	ဏယ	ဝိ
ဥပါသတိ	ဥပ+အာသ	အ	ဝိ
ဥပ္ပုဇ္ဈတိ	ဥ+ပဒ	ယ	ဝိ
ဥပ္ပါဒယတိ	ဥ+ပဒ	ဏယ	ဝိ
ဥပ္ပါဒေတိ	ဥ+ပဒ	ဧ	ဝိ
ဧသေယတိ	ဣသု	ဏယ	ဝိ

ပြယုဂ်	ဇာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
ဧသီယတိ	ဣသု	ယ	တေ
ဧသေတိ	ဣသု	ဧ	တိ
ကမတိ	ကမ	အ	တိ
ကယိရတိ	ကရ	ယိရ	တိ
ကယိရာ	ကရ	ယိရ	ဧယျ
ကယျတိ	ကရ	ယ	တေ
ကရိဿတိ	ကရ	အ	ဿတိ
ကရိယတု	ကရ	ယ	တု
ကရိယေယျ	ကရ	ယ	ဧယျ
ကရိယတေ	ကရ	ယ	တေ
ကရိယျတိ	ကရ	ယ	တေ
ကရေ	ကရ		ဧယျ
ကရောတိ	ကရ	ဩ	တိ
ကာရယတိ	ကရ	ဏယ	တိ
ကာဟတိ	ကရ		ဿတိ
ကုဇ္ဈတိ	ကရ	ယ	တိ
ကုပ္ပတိ	ကုပ	အ	တိ
ကုဗ္ဗန္တိ	ကရ	ဩ	အန္တိ
ကုဗ္ဗေ	ကရ		ဧယျ
ကုဿလယတိ	ကုဿလ	ဏယ	တိ
ကောလယတိ	ကုပ	ဏယ	တိ
ကြမ္မေထ	ကရ		ဧတ

၉၂

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
ဂစ္ဆ	ဂမု	အ	ဟိ
ဂစ္ဆတိ	ဂမု	အ	ဘိ
ဂစ္ဆာပယိယတိ	ဂမု	ဏာပယ+ယ	တေ
ဂစ္ဆိယျတိ	ဂမု	ယ	တေ
ဂစ္ဆိယိတ္ထ	ဂမု	ယ	အာ
ဂစ္ဆေ	ဂမု	အ	ဇယျ
ဂစ္ဆေ	ဂမု	အ	ဤ
ဂဇဏတိ	ဂဏ	ဇေ	တိ
ဂဏှာတိ+ဂဏှတိ	ဂဟ	ဏှာ	တိ
ဂမ္မတိ	ဂမု	ယ	တေ
ဂယုတိ	ဂဟ	ယ	တေ
ဂါဟာပေတိ	ဂဟ	ဏာပေ	တိ
ဂုဟယတိ	ဂုဟ	ဏယ	တိ
ဃဋ္ဌယတိ	ဃဋ္ဌ	ဏယ	တိ
ဃမ္မတိ	ဂမု	အ	တိ
ဃေပုတိ	ဂဟ	ပု	တိ
ဓင်္ကမတိ	ဏမု	အ	တိ
ဓဉ္ဇလတိ	ဓလ	အ	တိ
ဓိဓ္ဓိဋ္ဌာယတိ	ဓိဓ္ဓိဋ္ဌ	အာယ	တိ
ဓိနာတိ	ဓိ	နာ	တိ
ဓိန္ဒာပယတိ	ဓိန္ဒ	ဏာပယ	တိ
ဓိဝရိယတိ	ဓိဝရ	ဤယ	တိ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
စောရယတိ	စုရ	ဏယ	တိ
စောရိဿတိ	စုရ	အ	ဿတိ
စောရိယတိ	စုရ	ယ	တေ
စောရေယျ	စုရ	အ	ဇေယျ
ဆတ္တိယတိ	ဆတ္တ	ဤယ	တိ
ဆိဇ္ဇတု	ဆိဒ္ဓိ	ယ	တု
ဆိဇ္ဇိဿတေ	ဆိဒ္ဓိ	ယ	ဿတေ
ဆိန္ဒတိ	ဆိဒ္ဓိ	အ	တိ
ဆိန္ဒေ	ဆိဒ္ဓိ	အ	ဇေယျ
ဆေဇ္ဇတိ	ဆိဒ္ဓိ		ဿတိ
ဆေဉ္စိတိ	ဆိဒ္ဓိ		ဿတိ
ဆေဒယတိ	ဆိဒ္ဓိ	ဏယ	တိ
ဂေမံ	ဂမု	အ	အံ
ဂေမု	ဂမု	အ	အာ
နေယတိ	နေ	ဏယ	တိ
နေိယတိ	နေ	ယ	တေ
နေေတိ	နေ	အ	တိ
ယောပေတိ	ဇိ	ဏာပေ	တိ
ဟောပေတိ	ဟန	ဏာပေ	တိ
ဇာယတိ	နေ	ယ	တိ
ဇာယေယျ	နေ	ယ	ဇေယျ
ဇိဂီသတိ	ဟရ	သ	တိ

၉၄

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
ဇိဂုစ္ဆတိ	ဂူပ	ဆ	တိ
ဇိယုစ္ဆတိ	ဃသ	ဆ	တိ
ဇိနာတိ	ဇိ	နာ	တိ
ဇိယတိ	ဇိ	နာ	တိ
ဇိယျိယုတိ	ဇေ	ယ	တေ
ဇိရတိ	ဇေ	အ	တိ
ဇိရေတိ	ဇေ	ဏေ	တိ
ဇဟာဝယတိ	ဟု	ဏယ	တိ
ဇဟာဝေတိ	ဟု	ဏေ	တိ
ဇဟောတိ	ဟု	အ	တိ
ဇဟုတိ	ဟု	အ	တိ
ဇာယတိ	ဈေ	အ	တေ
ဉာပယတိ	ဉာ	ဏာပယ	တိ
ဉာပေတိ	ဉာ	ဏာပေ	တိ
ဉေယျတိ	ဉာ	ယ	တိ
ဌာတိ	ဌာ	အ	တိ
တနုတေ	တနု	[သ]	တေ
တနုဇ္ဇေ	တနု	[သ]	အဇ္ဇေ
တနောတိ	တနု	[သ]	တိ
တနွေ	တနု	[သ]	ဧ
တိကိစ္ဆတိ	ကိတ	ဆ	တိ
တိကိစ္ဆယတိ	ကိတ	ဆ+ဏယ	တိ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
တိဋ္ဌတိ	ဌာ	အ	တိ
တုဒတိ	တုဒ	အ	ဘိ
တုဿတိ	တုဿ	ယ	တိ
တေဇတိ	တိဇ	အ	တိ
တေဇေတိ	တိဇ	အ	တိ
တောဒယတိ	တုဒ	ဏယ	တိ
တောဿပယတိ	တုဿ	ဏာပယ	တိ
ဒက္ခတိ	ဒိဿ	အ	ဘိ
ဒက္ခိတိ	ဒိဿ	အ	ဿတိ
ဒဇ္ဇတိ	ဒါ	အ	တိ
ဒဇ္ဇာ	ဒါ	အ	ဇယျ
ဒဒါတိ	ဒါ	အ	တိ
ဒဒ္ဓလ္လတိ	ဒလ	အ	တိ
ဒဓာတိ	ဓာ	အ	တိ
ဒဓေ+ဒဓေယျ	ဓာ	အ	ဇယျ
ဒမ္မိ	ဒါ		မိ
ဒဿေတိ	ဒိဿ	ဏေ	တိ
ဒါပေတိ	ဒါ	ဏာပေ	တိ
ဒိဗ္ဗတိ	ဒိဝု	ယ	တိ
ဒိဿတိ	ဒိဿ	အ	တိ
ဒိယတု	ဒါ	ယ	တု
ဒိယျတေ	ဒါ	ယ	တေ

၉၆

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
ဒုဿတိ	ဒုဿ	ဏယ	တိ
ဒေတိ	ဒါ	အ	တိ
ဒေဝယတိ	ဒိဝ	ဏယ	တိ
ဒေဝေတိ	ဒိဝ	ဏေ	တိ
ဒေသေတု	ဒိသ	အ	တု
ဓဿတိ	ဓာ	အ	ဿတိ
ဓီယတိ	ဓာ	ယ	တေ
ဓုနာတိ	ဓု	နာ	တိ
ဓုမာယတိ	ဓုမ	အာယ	တိ
ဓုယတိ	ဓု	နာ	တိ
နယတု	နိ	အ	တု
နယာပေတိ	နိ	ဏာပေ	တိ
နိဓေ+နိဓေယျ	နိ+ဓာ		ဧယျ
နိယစ္ဆတိ	နိ+ယမု	အ	တိ
နိယာမေတိ	နိ+ယမု	ဏေ	တိ
နိရုဇ္ဈတိ	နိ+ရုဓ	ယ	တိ
နိသီဒတိ	နိ+သဒ	အ	တိ
နိယတံ	နိ	ယ	တံ
နေတိ	နိ	အ	တိ
ပစတိ	ပစ	အ	တိ
ပစိဿ	ပစ	အ	ဿာ
ပစ္စတိ	ပစ	ယ	တေ

ပြယုဂ်	ဇာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
ပဇဟိ	ပ+ဟာ	အ	ဤ
ပညာယိဟိတိ	ပ+ည	ယ	ဿတေ
ပဋိပဇ္ဇတေ	ပဋိ+ပဒ	ယ	တေ
ပဋိဟာနိမိ	ပဋိ+ဟန		ဿာမိ
ပဋိယတိ	ပဋ	ဤယ	တိ
ပတာယတေ	ပ+တန	ယ	တေ
ပတိဋ္ဌပေတိ	ပ+ဋ္ဌာ	ဏာပေ	တိ
ပတ္တိယတိ	ပတ္တ	ဤယ	တိ
ပပစ	ပစ	အ	အာ
ပပစိတ္တ	ပစ	အ	အာ+ဩ
ပပေါတိ	ပ+အပ	အ	တိ
ပဗ္ဗဇေယျ	ပ+ဝဇ		ဇေယျ
ပဗ္ဗတာယတိ	ပဗ္ဗတ	အာယ	တိ
ပဗ္ဗတာယယတိ	ပဗ္ဗတ	အာယ+ဏာယ	တိ
ပဝိသတိ	ပ+ဝိသ	အ	တိ
ပဝိသိယျတေ	ပ+ဝိသ	ယ	တေ
ပဿတိ	ဒိသ	အ	တိ
ပဟာဝေတိ	ပ+ဟူ	ဧတေ	တိ
ပဟိဏာတိ	ပ+ဟိ	ဧတေ	တိ
ပါဇာပယိယတံ	ပစ	ဏာပယ+ယ	တံ
ပါတိ	ပါ		တိ
ပါပိယတိ	ပ+အပ	ယ	တေ

၆၁

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
ပါပုဏ္ဏတိ	ပ+အပ	ဥဏာ	တိ
ပါလီယတိ	ပါလ	ယ	တိ
ပိဒဟတိ	အပိ+ဓာ	အ	တိ
ပိဓာပေတိ	အပိ+ဓာ	ဏာပေ	တိ
ပိဓတိ+ပိဏိ	ပါ	အ	တိ
ပိဝါသတိ	ပါ	သ	တိ
ပိဝိ	ပါ		ဤ
ပုစ္ဆတု	ပုစ္ဆ	အ	ဘု
ပုဇာပေတိ	ပုဇ	ဏာပေ	တိ
ပုသတိ	ပုသ	အ	တိ
ဗဘူဂ	ဘူ	အ	အ
ဗုဇ္ဈတိ	ဗုဓ	ယ	တိ
ဗုဇ္ဈာပေတိ	ဗုဓ	ဏာပေ	တိ
ဗုဘုက္ခတိ	ဘုဇ	ခ	တိ
ဗုဘုက္ခေတိ	ဘုဇ	ခ+ဏေ	တိ
ဗောဓေတိ	ဗုဓ	ဏေ	တိ
ဘဝတိ	ဘူ	အ	တိ
ဘဝိဿ	ဘူ	အ	ဿာ
ဘဝယတိ	ဘူ	ဏယ	တိ
ဘိန္ဒတိ	ဘိဒ်	အ	တိ
ဘုဉ္ဇတိ	ဘုဇ	အ	တိ
ဘုယတေ	ဘူ	ယ	တေ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ.	ဝိဘတ္တိ
ဘောက္ခတိ	ဘုဇ	ခ	ဿတိ
ဘောဇာပေတိ	ဘုဇ	ဇာပေ	ဂိ
မညတိ	မန	ယ	ဂိ
မန္တေတိ	မန္တ	ဇော	ဂိ
မရတိ	မရ	အ	ဂိ
မာရာပေတိ	မရ	ဇာပေ	ဂိ
မိနာတိ	မာ	နာ	ဂိ
မိယတိ	မာ	ယ	ဂိ
မိယျတိ	မာ	ယ	ဂိ
မုဉ္ဇတိ	မုစ	အ	ဂိ
မောစာပေတိ	မုစ	ဇာပေ	ဂိ
ယဇတိ	ယဇ	အ	ဂိ
ယုဉ္ဇတိ	ယုဇ	အ	ဂိ
ယုဇ္ဈတိ	ယုဇ	ယ	ဂိ
ယောဇေတိ	ယုဇ	ဇော	ဂိ
ရုဒ္ဓတိ	ရုဓ	အ	ဂိ
ရုဒ္ဓိ	ရုဓ	အ	ဤ
ရောဒတိ	ရုဒ	အ	ဂိ
လစ္ဆတိ	လဘ	အ	ဿတိ
လစ္ဆတေ	လဘ	ယ	တေ
လဘေ	လဘ		ဇ
လိခတိ	လိခ	အ	ဂိ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
လုနာတိ	လု	နာ	တိ
လုယတိ	လု	နာ	တိ
ဝက္ခတိ	ဝစ		သတိ
ဝစ္ဆတိ	ဝစ		သတိ
ဝဇ္ဇတိ	ဝဒ	အ	တိ
ဝဇ္ဇိယန္တိ	ဝဒ	အ	အန္တိ
ဝဇေတိ	ဟန	အ	တိ
ဝါဟေတိ	ဝဟ	ဇော	တိ
ဝိက္ခိဏာတိ	ဝိ+ကိ	နာ	တိ
ဝိစိကိစ္ဆတိ	ဝိ+ကိတ	ဆ	တိ
ဝိဇေညာ	ဝိ+ည	နာ	ဇယျ
ဝိဇာနာတိ	ဝိ+ည	နာ	တိ
ဝိဇာနိယာ.	ဝိ+ည	နာ	ဇယျ
ဝိဒီဂီသတိ	ဝိ+ဒီ	သ	တိ
ဝိဇ္ဇတိ	ဝိဇ	ယ	တိ
ဝိညာယတိ	ဝိ+ည	ယ	တိ
ဝိတာနေတိ	ဝိ+တန	ဇော	တိ
ဝိနာယတိ	ဝိ+ည	ယ	တိ
ဝိပဿီယတိ	ဝိ+ဒိသ	ယ	တိ
ဝိမံသတိ	မာန	သ	တိ
ဝုစ္စတေ	ဝစ	ယ	တေ
ဝုယတိ	ဝဟ	ယ	တိ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
ဝုယေယျ	ဝဟ	ယ	ဧယျ
ဝုလုတိ	ဝဟ	ယ	တိ
ဝုဿတိ	ဝသု	ယ	တေ
ဝေဒေတိ	ဝိဒ	ဧ	တိ
သက္ကတိ	သက	အ	တိ
သက္ကဏာတိ	သကံ	ဥဏာ	တိ
သက္ကောတိ	သက	ဩ	တိ
သညမတိ	သံ+ယမု	အ	တိ
သဏ္ဌဟတိ	သံ+ဌာ		တိ
သန္တု	အသ	အ	အန္တု
သန္တုယတိ	သံ+နဟ	ယ	တိ
သမဇာနိ	သံ+ဉာ	နာ	ဤ
သမာဒိယတိ	သံ+အာ+ဒါ	ယ	တိ
သမေတိ	သမု	ဧ	တိ
သယတိ	သိ	အ	တိ
သာယာပေတိ	သိ	ဏာပေ	တိ
သယေ+သယေယျ	သိ	အ	ဧယျ
သာဝေတိ	သု	ဧ	တိ
သိဗ္ဗတိ	သိဝု	ယ	တိ
သုသ္မသတိ	သု	သ	တိ
သုယတိ	သု	ယ	တိ
သေတိ	သိ	အ	တိ

၁၀၂

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ	ဝိဘတ္တိ
သေဿတိ	သိ		ဿတိ
ဟနတု	ကန	အ	တု
ဟန္တိ	ဟန	အ	တိ
ဟာပေတိ	ဟာ	ဏာပေ	တိ
ဟိယေထ	ဟာ	ယ	ထေ
ဟေတိ	ဟူ	အ	ဿတိ
ဟေယျ	ဟူ		ယျ
ဟေဟိတိ	ဟူ		ဿတိ
ဟောတု	ဟူ	အ	တု

အာချာတ်ကျမ်းလာ ရုပ်ထူးများစီရင်မှု

“ရူပဝိသေသကဏ္ဍ”

- (မှတ်ချက်) ရူပသိဒ္ဓိ-အာချာတ်ကျမ်းလာ ရုပ်ထူးများသည် များသောအားဖြင့် ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် စီရင်မှုက များသည်ဟု မှတ်သားရပါသည်။
- (၁) ဂစ္ဆရေ။ ။(ဂမု+အ+အန္တိ=အန္တေ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ဂရုရှေး ရှိသော ရဿနောင် ဝတ္တမာန်ဝိဘတ် ပထမပုရိသ် ဗဟုဝဇ္ဇ အန္တိ၊ အန္တေ ဝိဘတ်တို့ကို ရေပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၆၅-၂၆၇)
- (၂) ဘဝ စသည်။ ။(ဘူ+အ+ဇယျ-ဇယျာသိ-ဇယျာမိ-ဇယျံ) ကွစိ ဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ဇယျ၊ ဇယျာသိ၊ ဇယျာမိ၊ ဇယျံဝိဘတ်တို့ကို ဇ=ပြုရ ပါသည်။ (ရူ=၂၇၁)
- (၃) ဂစ္ဆံ စသည်။ ။(ဂမု+အ+ဇယျံ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ဇယျံ ဝိဘတ်ကို ည-ပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၇၂)
- (၄) အဘဝ စသည်။ ။(ဘူ+အ+သြ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ဟိယုတ္တနိ ပရဿပုဒ်၊ မဇ္ဈိမပုရိသ် သြ-ဝိဘတ်ကို အ-ပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၇၃)
- (၅) အနုဘူယထ+အနုဘူယထ။ ။(အနုပုဗ္ဗ ဘူ+ယ+တ္ထ) ကွစိ ဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ဟိယုတ္တနိ ဣဝိဘတ်ကို ထ-ပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၇၃)
- (၆) ဂေါမ။ ။(ဂမု+အ+အ-ဝိဘတ်) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ပရောက္ခာ ပထမပုရိသ် ဧကဝဇ္ဇဝိဘတ်ကြောင့် အဗ္ဘာသမဟုတ်သော အက္ခရာ၏ ရဿသရကို ဒီဃပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၇၇)
- (၇) အဘဝိ, အဘဝိမှ စသည်။ ။(ဘူ+အ+ဤ=မှာ ဝိဘတ်) ကွစိဓာတု သုတ်ကြီးဖြင့် အဇ္ဇတ္တနိ ဤ, မှာဝိဘတ်တို့ကို ရဿပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၇၈)
- (၈) အဘဝိ, အဘဝိတ္ထ, အဘဝံ။ (ဘူ+အ+သြ, အာ, အ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီး

၁၀၄

ဖြင့် အနန္တနိဗ္ဗာန်၊ အာ၊ အ ဝိဘတ်တို့ကို အစဉ်အတိုင်း လူ၊ ဣ၊ အံ ပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၇၈)

(၉) အဂ္ဂိဓသည်။ (ဂမု+အ+တ္တိ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် အနန္တနိဗ္ဗာန် ဝိဘတ်ကြောင့် ဂမုဓာတ်၏ ဣ-အပြုကို ဣ-ပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၇၉)

(၁၀) အဂမံသု။ (ဂမု+အ+သု) ကွစိဓာတုဖြင့် အနန္တနိဗ္ဗာန် ဥ-ဝိဘတ် ကို အံသု-ပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၈၀)

(၁၁) အဂမုတ္တ၊ အဂမုပ္ပ။ (ဂမု+အ+တ္တ-မှာ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် အနန္တနိဗ္ဗာန် ဣ-မှာ-ဝိဘတ်ကြောင့် ဥ-လာရပါသည်။ (ရူ=၂၈၀)

(၁၂) အဇ္ဈဂါ။ (အဓိပုဗ္ဗ ဂမု+တ္တိ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် အနန္တနိဗ္ဗာန် ဝိဘတ် ကြောင့် ဂမုဓာတ်ကို ဂါ-ပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၈၀)

(၁၃) အဘဝိဿ၊ အဘဝိဿမ္ပ။ (ဘူ+အ+ဿာ=ဿာမှာ) ကွစိဓာတုသုတ် ကြီးဖြင့် ကာလာတိပတ္တိ သာ၊ သာမှာ ဝိဘတ်တို့ကို ရဿပြုရ၏။ (ရူ=၂၈၃)

(၁၄) အဘဝိဿ။ (ဘူ+အ+ဿေ) ကွစိဓာတုဖြင့် ကာလာတိပတ္တိ သေ-ဝိဘတ်၏ ဧ-ကို အ-ပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၈၃)

(၁၅) လုပ္ပတေ။ (လဘ+ယ+တေ) ယပစ္စည်းကို ပုဗ္ဗရုပ် ဘ-ပြုပြီး၊ ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ရှေ့ဓာတ်နှင့် ဘ-ကို ဗ-ပြုရ၏။ (ရူ=၂၈၆)

(၁၆) ဇီယန္တိ။ (ဇေ+အ+အန္တိ) ဇေမရာနံ ဇီရ၊ ဇီယု၊ မီယျာ ဝါသုတ်ဖြင့် ဇီယုပြုပြီး၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဇီယုအပြု၏ ယ-တစ်လုံးကို ချေရ၏။ (ရူ=၂၈၉)

(၁၇) အဒ္ဓသဓသည်။ (ဒိသ+တိယုတ္တနိ အာ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ဒိသဓာတ်၏ ဒိ-၌ လူ-ကို အ-ပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၉၀)

(၁၈) ပါဝေက္ခိ။ (ပပုဗ္ဗ ဝိသ+တ္တိ) ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့် အနန္တနိဗ္ဗာန် ဝိဘတ်ကြောင့် ဝိသဓာတ်ကို ဝေက္ခပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၉၄)

- (၁၉) ဟောန္တိ။ (ဟု+အ+အန္တိ) ကွစိဓာတုဖြင့် အန္တိဝိဘတ်၏ အ-
ကို ချေရပါသည်။ (ရူ=၂၉၄)
- (၂၀) အဟုဝါစသည်။ (ဟု+ဟိယုတ္တနိ အာ) ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့်
ဟုဓာတ်၏ ဥ-ကို ဥဝ-ပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၉၅)
- (၂၁) အဟုစသည်။ (ဟု+ဤ) ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့် ဟုဓာတ်မှနောက်
ဖြစ်သော အဇ္ဇတ္တနိ ဤ-ဝိဘတ်ကိုချေ၍ ဟု-၌ ဥ-ကို
ရဿပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၉၅)
- (၂၂) အဟောသုံ။ (ဟု+အ+သုံ) ကရဿ ကာသတ္တမဇ္ဇတ္တနိမိသုတ်၌
သတ္တမဇ္ဇတ္တနိမိ-ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် သ-လာ၊ ညံ-သိုကပ်၊
အညေသုစဖြင့် ဟုဓာတ်၏ ဥ-ကို ဩပြု၊ ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့် ဩကို ဇ-ပြု
ကပ်၊ အစ၌ အ-လာ၊ ပြီး၏။ (ရူ=၂၉၅)
- (၂၃) အတိသီယတေ။ (အတိပုဗ္ဗ သိ+ယ+တေ) ကွစိဓာတုသုတ်
ဖြင့် ယပစ္စည်းကြောင့် သိ-၌ ဓာတုနိရဿသရ ဣ-ကို ဤ-
ဒီဃပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၉၇)
- (၂၄) သဏ္ဌဟတိ။ (သံပုဗ္ဗ ဌာ+အ+တိ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့်
ဌာဓာတ်နောင် ဟ-လာ၍၊ ဌာ၌ အာ-ကိုလည်း ရဿပြု၊ ဟ-ကို အ-
သိုကပ်၊ သံ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဝဂ္ဂန္တ အ-ပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၉၈)
- (၂၅) ပိဝတိ။ (ပါ+အ+တိ) ပါ ပိဗောသုတ်ဖြင့် ပိဗပြု၊ ဗ-ကို အ-
သိုကပ်၊ ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ဗ-ကို ဝ-ပြုရပါသည်။ (ရူ=၂၉၉)
- (၂၆) သီယာ၊ သီယုံ။ (အသ+ယျေ၊ ယျေ) သဗ္ဗတ္တာသဿာဒိလောပေါစ
ဖြင့် အသဓာတ်၏ အ-ကိုချေ၊ ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် အသဓာတ်မှ
နောက်ဖြစ်သော ယျေ၊ ယျေဝိဘတ်ကို ဣယာ၊ ဣယုံပြုရ၏။ (ရူ=၃၀၀)
- (၂၇) အဿ၊ အဿု၊ အဿ၊ အဿထ၊ အဿံ၊ အဿာမ။ (အသ+ယျေ၊
ယျေ၊ ယျောသိ၊ ယျောထ၊ ယျောမိ၊ ယျောမ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့်

အသဓာတ်မှနောက်ဖြစ်သော ယေျ၊ ယေျှ၊ ယေျာသိ၊ယေျာထ၊
ယေျာမိ၊ ယေျာမဝိဘတ်တို့ကို ဓာတွန် သ-နှင့်တကွ အစဉ်အတိုင်း သသ
၊သု၊ သသ၊ သသထ၊ သသံ၊ သသာမ- ပြုရပါသည်။ (ရ=၃၀၀)

(၂၈) အာဟ၊ အာဟု။ (ဗြူ+ တိ-အန္တိ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့်
ဗြူဓာတ်မှနောက်ဖြစ်သော တိဝိဘတ်ကို အ-ပြု၊ အန္တိဝိဘတ်ကို ဥ-ပြု၍၊
ဗြူဓာတ်ကိုလည်း အာဟပြု၊ကပ်၊ ပြီး၏။ (ရ=၃၀၁)
(မှတ်ချက်) ပရောက္ခာဝိဘတ်ဖြင့် အာဟ၊ အာဟု ကို ဗြူဘူနမာဟ ဘူဝါ
ပရောက္ခာယသုတ်ရင်းဖြင့် စီရင်ရပါသည်။

(၂၉) ဗြူဝန္တိ။ (ဗြူ+အ+အန္တိ) ဥ-ကို လမှည့်၊ စုလာနမိယုဝါ
သရေ ဝါသုတ်ဖြင့် သရကြောင့် ဥ-ကို ဥဝပြု၊ကပ်၊ အ၊ပစ္စည်းချေ၊ ဝ-ကို
အ-သို့ကပ်၊ ပြီး၏။ (ရ=၃၀၁)

(၃၀) ပဋိဟဒါမိ။(ပဋိပုဗ္ဗ ဟန+သာမိ) ကရဿ သပ္ပစ္စယဿ ကာဟော
သုတ်၌ သပ္ပစ္စယသဒ္ဓါပိုဖြင့် သ-ကို ခ-ပြု၊ ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့်
ဓာတွန် န-ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ ဝဂ္ဂန္တပြု၊ပြီး၏။ (ရ=၃၀၂)

(၃၁) ဟူယတေ။ (ဟု+ယ+တေ) ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့် ဟု၌ ဥ-ကို ဥ-
ဒိယပြုရပါသည်။(ကမ္မရုပ်) (ရ=၃၀၃)

(၃၂) ဒဇ္ဇာ။ (ဒါ+ယေျ) ဒါဓာတ်ကို ဒဇ္ဇပြုပြီး၊ ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့် ယေျ
ဝိဘတ်ကို အာ-ပြုရပါသည်။

ဒဇ္ဇံ။ (ဒါ+ယေျာမိ) ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့် ယေျာမိဝိဘတ်ကို အံပြု
ရပါသည်။ (ရ=၃၀၅)

(၃၃) ပိဒဟတိ။ (အပိပုဗ္ဗ ဓာ+တိ) ကုဓာဒိဝဇ္ဇာနသုတ်ဖြင့် ဓာဓာ
ဟုဒ္ဒေသော်ပြု၊ အဗ္ဘာသမှည့်၊ ရသောဖြင့် အဗ္ဘာသ၏အစိတ် အာကို
ရသပြု၊ ဒုတိယစတုတ္ထာနံ ပဌမ တတိယာဖြင့် အဗ္ဘာသ၌ဖြစ်သော ခ-ကို
ဒ-ပြု၊ တေသုဝုဒ္ဓိသုတ်ဖြင့် အပိ၌ အ-ကိုချေ၊ ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ဓာ

ဓာတ်၌ ခ-ကို ဟ-ပြု၍ အာ-ကိုလည်း ရသေ့ပြုပြီး၏။ (ရူ=၃၀၆)

(၃၄) ဘောက္ခတိ။ (ဘူ+အ+သတိ) ကရသေ့ သပ္ပန္နယသေ့ ကာဟော
သုတ်၌ သပ္ပန္နယသဒ္ဓါပိုဖြင့် သတိ၏ သ-ကို ခ-ပြု၊ ကောဓေဓသုတ်ဖြင့်
ဇ-ကို က-ပြု၊ အညေသုတ်ဖြင့် ဘု-၌ ဥ-ကို သြဝုဒ္ဓိပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။ (ရူ=၃၀၈)

(၃၅) သမာဒိယတိ။ (သံ-အာပုဗ္ဗ ဒါ+ယ+တိ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့်
ယပစ္စည်းကြောင့် ဒါ-၌ အာ-ကို ဣ-ပြု၊ မဒါသရေဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြု
ကပ်၊ ပြီး၏။ (ရူ=၃၁၀)

(၃၆) သုဏသိ။ (သု+ဏာ+သိ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ဏာ၌
ရသေ့ပြုရပါသည်။ (ရူ=၃၁၁)

(၃၇) သုယတေ။ (သု+ယ+တေ) ကွစိဓာတုဖြင့် ဒီဃပြု။ (ရူ=၃၁၁)

(၃၈) အသောသိ။ (သု+ဏာ+ဤ) ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့် ဏာပစ္စည်းကို
ချေ၍၊ ဤ-ကိုလည်း ဣ-ပြု၊ အစ၌ အ-လာ၊ အညေသုတ်ဖြင့် သု၌ ဥ-ကို
သြဝုဒ္ဓိပြု၊ သ၊ ဒွေဘော်လာ၊ ကပ်၊ သတ္တမဇ္ဇတ္တနိမိဟူသော ယောဂစိဘာဂ
ဖြင့် သ-လာ၊ ဣ-သို့ကပ်၊ ပြီး၏။ (ရူ=၃၁၂)

(၃၉) မိနောတိ။ (မိ+ဏှာ+တိ) ကွစိဓာတုဖြင့် ဏ-ကို န-ပြု၊ ဥ-ကို
သြဝုဒ္ဓိပြု။ (ရူ=၃၁၂)

(၄၀) ပါပုဏတိ။ (ပပုဗ္ဗ အပ+ဥဏာ+တိ) သရာ သရေ လောပံဖြင့်
ချေ၊ ဒီဃံဖြင့် ဒီဃပြု။ (ရူ=၃၁၃)

(၄၁) အသက္ခိ။ (သက+ဥဏာ+ဤ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် သက
၌ က-ကို ခ-ပြု၊ ဥဏာပစ္စည်းကိုလည်းချေ၊ ဤ-ကို ဣ-ပြု၊ အသဒိသ
ဒွေဘော်လာ၊ အကာရာဂမောဖြင့် အစ၌ အ-လာ၊ ကပ်ပြီး၏။ (ရူ=၃၁၃)

(၄၂) ဝိက္ခိကာတိ။ (ဝိပုဗ္ဗ ကိ+နာ+တိ) ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့် နာပစ္စည်း
ကြောင့် ကိ၌ ရသေ့ပြု၊ န-ကို ဏ-ပြု၊ သဒိသဒွေဘော်လာ။ (ရူ=၃၁၃)

(၄၃) ဥပယုတိ။ (ဉာ+ယ+တိ) ဣဝဏ္ဏာဂမောဝါဖြင့် ယပစ္စည်းကြောင့် ဣ-လာ၊ သရလောပေါ်ဖြင့် ဉာ၌ အာ-ကိုချေ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဣ-ကို ဧ-ဝုဒ္ဓိပြု၊ ယ၊ ဒွေဘော်လာ၊ ဉ၊ ကို ဧ-သို့ကပ်-ပြီး၏။ (ရူ=၃၁၄)

(၄၄) ပညာယိတိတိ။ (ပပုဗ္ဗ ဉာ+ယ+သုတေ) ဣကာရာဂမော အသမ္ပဓာတုမှီသုတ်ဖြင့် ဣ-လာ၊ ယ-ကို ဣ-သို့ကပ်၊ ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် သု-ကို ဟိပြု၊ ဉ-ဒွေဘော်လာ၊ ပြီး၏။ (ရူ=၃၁၅)

(၄၄) မိနာတိ။ (မာ+နာ+တိ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် မာ၌ အာ-ကို ဣ-ပြုရပါသည်။ (ရူ=၃၁၆)

(၄၅) အဂ္ဂဟေသိ။ (ဂဟ+အာ+ဟိ) အစ၌ အ-လာ၊ ဣကာရာဂမောဖြင့် ဣ-လာ၊ ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် အာပစ္စည်းကိုချေ၊ ဣ-ကိုလည်း ဧ-ပြု၊ ဟ-ကို ဧ-သို့ကပ်၊ ဂ၊ ဒွေဘော်လာ၊ သတ္တမဇ္ဇတ္တနိမိ-ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သ-လာ၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ဤ-ကို ရဿပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။ (ရူ=၃၁၇)

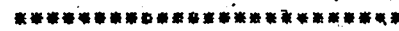
(၄၆) ပတာယတေ။ (ပပုဗ္ဗ တနု+ယ+တေ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ယပစ္စည်းကြောင့် ဓာတွန် နု-ကို အာ၊ ပြု၊ တ-ကို အာ၊ သို့ကပ်၊ ပြီး၏။ (၃၁၈)

ပတညာတိ။ (ပပုဗ္ဗ တနု+ယ+တေ) တဿစဝဂ္ဂဖြင့် နု-ကို ဉာပြုရပါသည်။ (ရူ=၃၁၈)

(၄၇) ကယိရတိ။ (ကရ+ယ+တိ) ဣဝဏ္ဏာဂမောဝါဖြင့် ဣ-လာ၊ ရ-ကို ဣ-သို့ကပ်၊ ကွစိ ဓာတုသုတ်ကြီး၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ရ-ယ ကို ယ=ရ သို့ပြန်၊ ပြီး၏။ (ရူ=၃၁၉)

(၄၈) သဟပေတိ။ (သိ+အာပေ+တိ) သိ၌ ဣ-ကို ဧ-ဝုဒ္ဓိပြု၊ တေအာဝါယာ ကာရိတေဖြင့် အာယပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် အာ-ကို ရဿပြု။ (ရူ=၃၂၄)

(မှတ်ချက်) အချို့ရုပ်ထူးများ အဓိပ္ပါယ်ခန့်၌ ပါပြီးဖြစ်သော်လည်း သီးသန့်ကြည်ရှုလိုသူများ ရှင်းလင်းလွယ်ကူစေရန် ထပ်မံထည့်သွင်းရပါသည်။

ယောဂဝိဘာဂများ၏ ရုပ်ထူးများ

- (၁) အဂမာသီ။ (ဂမ+တ္တိ) ကရဿ ကာသတ္တမဇ္ဇတ္တနိမိ၌ “ကာသတ္တ” ဟူသောဘာဝနိဒ္ဒေသဖြင့်ဖြစ်စေ၊ “သတ္တမဇ္ဇတ္တနိမိ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့်ဖြစ်စေ သ-လာ၊ ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် ဓာတွန် မ်၊ ဗျည်း နောင် အာ-လာ၊ ဤ၊ ကိုလည်း ရဿပြု။ (ဂူ=၂၈၀)
- (၂) အစ္ဆတိ။ (အာသ+အ+တိ) ဣသု ယမူန မန္တော စ္ဆော ဝါ၌ “အန္တော စ္ဆော ဝါ”ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် အာသဓာတ်၏ သ,ကို စ္ဆ,ပြု၊ အ,သို့ ကပ်၊ ကွစာဒိမဇ္ဈတ္တရာနံသုတ်ဖြင့် အာသ၏ အ,ကို ရဿပြု။ (ဂူ=၂၈၆)
- (၃) ဒက္ခိတိ။ (ဒိသ+ဿတိ) ဣကာရာဂမောသုတ်ဖြင့် ဣ,လာ၊ ဟောတိဿရေ ဟောဟေသုတ်၌ “ဘုဝိဿန္တိမိ သဿစ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သတိဝိဘတ်၏ သ,ကိုချေ၊ ဒိသဓာတ်ကို ဒက္ခပြု၍ ကပ် ပြီး၏။ (ဂူ=၂၉၀)
- (၄) ဈာယတိ။ (ဈေ+အ+တိ) တေ အာဝါယာ ကာရိတေသုတ်၌ “ဧတေ အာဝါယာ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကာရိတ်ပစ္စည်းမနောင်းရာ၌လည်း ဈေဓာတ်၏ ဧ,ကို အာယပြု၊ အ,ပစ္စည်းကိုချေ၊ပြီး၏။ (ဂူ=၂၉၃)
- (၅) သန္တယတိ။ (သံပုဗ္ဗ နဟ+ယ+တိ) ဟဝိပရိယာယော လော ဝါ၌ “ဟဝိပရိယာယော”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဟ-ယ,ကို ရှေ့+နောက် ပြန်၊ ကပ်၊ ဝံဂ္ဂန္တပြုပြီး၏။ (ဂူ=၃၁၀)
- (၆) ဓာယတိ။ (ဇေန+ယ+တိ) ဇောဒိနဓာတိမိသုတ်၌ “ဇောဒိနဓာ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ယပစ္စည်းကြောင့် ဓာတွန် န်,ကို အာ-ပြု၊ ကပ်၊ ပြီး၏။ (ဂူ=၃၁၀)
- (၇) အကာ။ (ကရ+ဟိယုတ္တနိ အ) အစ၌ အ,လာ၊ “ကရဿ ကာ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကရ,ကို ကာ-ပြု၊ သရလောပေါ်ဖြင့်ချေ။

5
A

၁၁၀

- (၈) အဘိသင်္ခရေတိ။ (အဘိ+သံပုဗ္ဗ ကရ+ဩ+တိ) “ပုရသမူပ ကရော
တိဿ ခ,ခရာ ဝါ”ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် တိဝိဘတ်ကြောင့် ကရ,ကို
ခရ,ပြု၊ ဝဂ္ဂန္တပြု ကပ်ပြီး၏။ (ရ=၃၂၀)
- (၉) ဝိဇီဓိသတိ။ (ဝိပုဗ္ဗ ဇိ+သ+တိ) ဣစာဒိဝဏ္ဏာနသုတ်ဖြင့် ဇိ+ဇိ ဟု
ဒွေဘော်ပြု၊ ဟရဿ ဂီ သေ ဌ “ဂီ သေ”ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဇိ
ဓာတ်ကို ဂီ-ပြု၊ ပြီး၏။ (ရ=၃၂၇)
- (၁၀) ဘာဝေသီ။ (ဘု+ဇော+ဤ) ဘူ၌ ဥူ,ကို ကာရိတ်ပစ္စည်းကြောင့် ဩ
ဝုဒ္ဓိပြု၊ တေ အာဝါယာ ကာရိတေဖြင့် အာဝ,ပြု၊ကပ်၊ “သတ္တမဇ္ဇတ္တနိမိ”
ဟူသောယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကာရိတ်ဆုံးသော ဒီဃသရနောင် သ-လာ၊
ဤ,ကို ဣ-ရဿပြု ကပ်, ပြီး၏။ (ရ=၃၃၁)

ကိတ်ကျမ်း စာတု+ပစ္စယဝိဘနေကဏ္ဍ

ပြယုဂ်	စာတု	ပစ္စယ
အကရာနိ	နပုဗ္ဗ ကရ	ဈာ
အကာဟုန	နပုဗ္ဗ ကရ	တုန
အကာရံ	အ-ပဒ	ကာရ
အဂတိ	နပုဗ္ဗ ဂမ	ကိ
အဂေါ	နပုဗ္ဗ ဂမ	ကိ
အဂ္ဂလံ	အဂ္ဂ	အလ
အဂ္ဂိ	အဂ္ဂ	ဣ
အစ္စ	အစ္စ	ဣ
အစ္စရံ	အာ+စရ	ကိ
အစ္စဇ္ဇ	ဆိဒ္ဓိ	တွာ
အဆိန္ဒ	ဆိဒ္ဓိ	တ
အဇ္ဈနိယံ	အဓိ+ဣ	အနိယ
အဇ္ဈာသိတော	အဓိ+အသ	တ
အဇ္ဈေယျံ	အဓိ+ဣ	ဈာ
အဇ္ဈောဂါဇ္ဇော	အဓိ+ဂါဟု	တ
အဇာ	အမ	ဇာ
အဏ္ဍဇံ	အဏ္ဍ+ဇေ	ကိ
အဏ္ဍော	အမ	ဇ
အတိသယံတွာ	အတိ+သိ	တွာ
အတိသေယျ	အတိ+သိ	တွာ
အတ္တဇော	အတ္တ+ဇေ	ကိ

ပြယုဂ်	စာတု	ပစ္စယ
အတ္တဇော	အတ္တ+ဇေ	ကိ
အတ္တာ	အဒ	မန်
အတ္ထော	အာ+ဒါ	တ
အတ္ထညါ	အတ္တ+ဉာ	ရ
အတ္ထော	အရ	ထ
အဗ္ဗ	အဒ	ဒ
အဗ္ဗဂ္ဂ	အဗ္ဗ+ဂမ	ရ
အဓိကရဏ	အဓိ+ကရ	ယု
အဓိကိစ္စ	အဓိ+ကရ	ရစ္စ
အဓိဋ္ဌိတွာ	အဓိ+ဌာ	တွာ
အဓိဋ္ဌိတော	အဓိ+ဌာ	တ
အဓိတော	အဓိ+ဣ	တ
အနုဇော	အနု+ဇေ	ကိ
အနုဘဝိတုံ	အနု+ဘူ	တုံ
အနုသယော	အနု+သိ	အ
အနုသာသိတ	အနု+သာသ	တ
အနုသိဋ္ဌိ	အနု+သာသ	တ
အနုသိဋ္ဌိ	အနု+သာသ	တိ
အနန္တကော	အနန္တ+ကရ	ရ
အနန္တကော	အမ	က
အနန္တော	အမ	က

၁၁၂

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
အနန္တဒါယကံ	အနန္တ+ဒါ	ဇ္ဈ
အနန္တဒေါ	အနန္တ+ဒါ	အ
အပဓိတော	အပ+ဓိ	တ
အပါဒါနံ	အပ+ဒါ	ယု
အဘိဇ္ဈာ	အဘိ+ဈေ	အ
အဘိဘဝနိယံ	အဘိ+ဘု	အနိယ
အဘိဘုယျ	အဘိ+ဘု	တွာ
အဘိဘူ	အဘိ+ဘု	ကွံ
အဘိဘူတာ	အဘိ+ဘု	တ
အဘိရတော	အဘိ+ရမု	တ
အဘိရမ္မ	အဘိ+ရမု	တုန
အဘိဝန္တိယ	အဘိ+ဝန္တ	တွာ
အဘိသင်္ခတော	အဘိ+သင်္ခရ	တ
အဘိသင်္ခရိတွာ	အဘိ+သင်္ခရ	တွာ
အဘိသမိတော	အဘိ+သင်္ခ	တ
အဘိဟဋ္ဌံ	အဘိ+ဟရ	တုံ
အရဏီ	အရဏပဒ	ဣ
အရိ	အရ	ဣ
အရိန္ဒမော	အရိ+ဒမု	အ
အလျံ	အလ	ယ
အလ္လံ	အလ	လ
အဝဇာရိတော	အပ+ဇရ	ဇေ+ဇ္ဈ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
အဝဗည	အဝ+ဗန	တွာ
အဝေစ္စ	အဝ+ဣ	ရစ္စ
အသနိ	အသန	ဣ
အသိ	အသု	ဣ
အသိတံ	အသ	တ
အသု	အသ	ဇာ
အဿဝါ	အာ+သု	အ
အာကာရော	အာ	ကာရ
အာကိဇ္ဈော	အာ+ကရ	တ
အာဂန္တုကော	အာ+ဂမု	တုက
အာဂါမီ	အာ+ဂမု	ဇီ
အာဟာတုကော	အာ+ဟန	ဇာက
အာဏာပကော	အာဏ	ဇ္ဈ
အာတုမာ	အဒ	မနံ
အာဒရော	အာ+ဒရ	အ
အာဒါယ	အာ+ဒါ	တွာ
အာဒိ	အာ+ဒါ	ဣ
အာဒိတ္တော	အာ+ဒိပ	တ
အာဒိယိတွာ	အာ+ဒါ	ယ+တွာ
အာဒိနဝဒဿာဝီ	အာဒိ+ဝဒံသ	ဒာဝီ
အာပဒါ	အာ+ပဒ	အ
အာမဋ္ဌော	အာ+မသ	တ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
အာယု	ဣ	ယု
အာယော	အယ	ဏ
အာရဒ္ဓံ	အာ+ရဘ	က
အာရဗ္ဗ	အာ+လဘ	တွာ
အာရုမော	အာ+ရမ	ဏ
အာရုယု	အာ+ရဟ	တွာ
အာရုလော	အာ+ရဟ	တ
အာရဟိတွာ	အာ+ရဟ	တွာ
အာရဇ္ဈော	အာ+ရဟ	တ
အာလယော	အာ+လီ	အ
အာဝုကော	အဝ	ဇာက
အာသတ္တိ	အာ+သဉ္စ	တိ
အာသနံ	အာသ	ယု
အာသဝါ	အာ+သု	အ
အာသိတာ	အာသ	တ
အာသိနော	အာသ	ဤဏ
အာဟစ္စ	အာ+ဟန	ရစ္စ
အာဟာရော	အာ+ဟရ	ဏ
ဣန္ဒြိယ	ဣသု	အ
ဣန္ဒြိယာနော	ဣသု	မာန
ဣန္ဒြိယော	ဣသု	တ
ဣန္ဒြိယ	ဣသိ	က

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဣသိ	ဣသ	ဣ
ဣန္ဒြိယ	ဣန္ဒြိယ	ဇာ
ဣန္ဒြိယာနော	ဣသု	မာန
ဣန္ဒြိယ	ဣသု	တ
ဣန္ဒြိယော	ဣမ+ဒိသ	ကိ
ဣန္ဒြိယာ	ဣမ+ဒိသ	ကိ
ဣန္ဒြိယ	ဣမ+ဒိသ	ကိ
ဣန္ဒြိယော	ဣမ+ဒိသ	ကိ
ဣန္ဒြိယော	ဣသံ+သိ	က
ဣန္ဒြိယော	ဣ+ဝိ	အ
ဣန္ဒြိယ	ဣသု	က
ဣန္ဒြိယော	ဣ+ဆိဒိ	တ
ဣန္ဒြိယ	ဣတု+န	ကိ
ဣန္ဒြိယ	ဣသု	ဗ
ဣန္ဒြိယော	ဣ+တရ	တ
ဣန္ဒြိယ	ဣဒက+ဓာ	ဣ
ဣန္ဒြိယော	ဣ+ဒိသ	တ
ဣန္ဒြိယိတု	ဣ+ဒိသ	တု
ဣန္ဒြိယိယ	ဣ+ဒိသ	တွာ
ဣန္ဒြိယာ	ဣ+ဒိသ	တွာ
ဣန္ဒြိယ	ဣဒိ	ဒ
ဣန္ဒြိယော	ဣ+ရေ	တ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဥဒါရော	ဥဒိ	ဥါရ
ဥပက္ခတော	ဥပ+ကရ	တ
ဥပက္ခဏော	ဥပ+ကရ	တ
ဥပဃာတော	ဥပ+ဟန	ဏ
ဥပဇ္ဈာ	ဥပ+ဈေ	အ
ဥပဇ္ဈာယော	ဥပ+ဈေ	အ
ဥပဋ္ဌဟံ	ဥပ+ဋ္ဌာ	အ
ဥပဋ္ဌဟန္တိ	ဥပ+ဋ္ဌာ	အန္တိ
ဥပဋ္ဌိတော	ဥပ+ဋ္ဌာ	တ
ဥပနိယ	ဥပ+နိ	တွာ
ဥပနေတွာ	ဥပ+နိ	တွာ
ဥပလဒ္ဓါ	ဥပ+လဘ	တ
ဥပလဗ္ဘ	ဥပ+လဘ	တွာ
ဥပဝုဇ္ဇော	ဥပ+ဝဟ	တ
ဥပသမ္ပန္တ	ဥပ+သံ+ပဒ	တွာ
ဥပသမ္ပန္တိတွာ	ဥပ+သံ+ပဒ	တွာ
ဥပဟစ္စ	ဥပ+ဟန	တွာ
ဥပဟတံ	ဥပ+ဟန	တ
ဥပဟတိ	ဥပ+ဟန	တိ
ဥပါဒါ	ဥပ+အာ+ဒါ	အ
ဥပါဒိ	ဥပ+အာ+ဒါ	ဣ
ဥပါသကော	ဥပ+အာသ	ဣ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဥပါသနိယော	ဥပ+အာသ	အနိယ
ဥပေက္ခာ	ဥပ+ဣက္ခ	အ
ဥပေစ္စ	ဥပ+ဣ	တွာ
ဥပေတွာ	ဥပ+ဣ	တွာ
ဥပ္ပဇ္ဇ	ဥပ+ပဒ	တွာ
ဥပ္ပဇ္ဇနိယံ	ဥပ+ပဒ	အနိယ
ဥပ္ပဇ္ဇော	ဥပ+ပဒ	တ
ဥပ္ပါဒေါ	ဥပ+ပဒ	ဏ
ဥရဂေါ	ဥရ+ဂမု	ကွံ
ဥဿာ	ဥဿ	မ
ဧဒိက္ခော	ဧတ+ဒိသ	ကွံ
ဧဒိသံ	ဧတ+ဒိသ	ကွံ
ဩကာရော	ဩ	ကာရ
ဩကော	ဥစ	ဏ
ဩက္ကမိတုံ	အဝ+ကမု	တုံ
ဩက္ကမ္မ	အဝ+ကမု	တွာ
ဩဂဟု	အဝ+ဂဟ	တွာ
ဩမုက္ကာ	အဝ+မုစ	ဟ
ဩဟာယ	အဝ+ဟာ	တွာ
ဩဟာဝိမံ	အဝ+ဟာ	ဏိမ
ဩဟိတွာ	အဝ+ဟာ	တွာ
ကဗ္ဗ	ကစ	ဆ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ကညာ	ကန	ယ
ကဋ္ဌဂ္ဂဟော	ကဋ္ဌ+ဂဟ	အ
ကဏ္ဍော	ကဋ္ဌိ	က
ကဏ္ဍော	ကဏ	ဌ
ကတာ	ကရ	တ
ကတ္တဗ္ဗာ	ကရ	တဗ္ဗ
ကတ္တိ	ကရ	တုံ
ကဒလံ	ကဒ	အလ
ကပိ	ကပိ	ဣ
ကပ္ပူရော	ကပ္ပ	ဥရ
ကမ္မနော	ကပိ	ယု
ကမ္မလံ	ကမ္မ	အလ
ကမ္မံ	ကရ	ရဗ္ဗ
ကမ္မဇံ	ကမ္မ+ဇန	ကိ
ကယော	ကိ	အ
ကရဏီယံ	ကရ	အနိယ
ကရဇ္ဈော	ကရဋ္ဌိ	က
ကရဏာ	ကိရ	ယု
ကလတ္တံ	ကလ	တ
ကလတြိ	ကလ	တြိဏံ
ကလလ	ကလ	အလ
ကလိ	ကလ	ဣ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ကလိလံ	ကလ	ဣရ
ကလျံ	ကလ	ယ
ကလ္လံ	ကလ	လ
ကလ္လာဏော	ကလ	လာဏ
ကသိ	ကသ	ဣ
ကာတဗ္ဗံ	ကရ	တဗ္ဗ
ကာတဝေ	ကရ	တဝေ
ကာယကော	ကိ	ဇ္ဈ
ကာရကော	ကရ	ဇ္ဈ
ကာရာယိတာ	ကရ	ကာပေ+တု
ကာရာပေတာ	ကရ	ကာပေ+တု
ကာရိတော	ကရ	တ
ကာရိယံ	ကရ	ဏယ
ကာရိယမာနော	ကရ	ဏယ+မာန
ကာရ	ကရ	ဇာ
ကာရကော	ကရ	ဇာက
ကာရေတဗ္ဗံ	ကရ	ဇော+တဗ္ဗံ
ကာရေတံ	ကရ	ဇော+တု
ကာရေန္တော	ကရ	ဇော+အန္တ
ကာလညူ	ကာလ	ဗူ
ကိစ္ဆံ	ကရ	ရိစ္ဆ
ကိဏံ	ကိ	နာ

၁၁၆

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ကိမိ	ကမ	ဣ
ကိရဏော	ကိရ	ယု
ကိရိယံ	ကရ	ရိရိယ
ကိဏမာနော	ကိ	နာမာ
ကိယမာနော	ကိ	ယာမာ
ကုစ္ဆာ	ကုစ	ဆ
ကုဉ္ဇရော	ကုဉ္ဇ+ရဗ	ကွိ
ကုဋ်	ကုဋ	ဣ
ကုဋိလော	ကုဋ	ဣရ
ကုဋ္ဌော	ကုဋ	ဌ
ကုဏ္ဍလံ	ကုဋိ	အလ
ကုတ္တိမံ	ကရ	တ္တိမ
ကုဒ္ဓေါ	ကုဇ	တ
ကုဗ္ဗံ	ကရ	ဩဘန္တ
ကုဗ္ဗတီ	ကရ	ဩဘန္တ
ကုဗ္ဗကာရော	ကုဗ္ဗ+ကာရ	ဏ
ကုရမာနော	ကရ	မာန
ကုရုရော	ကုရ	ဥရ
ကုသလံ	ကုသ	အလ
ကုရော	ကု	ဥရ
ကေတု	ကိ	တု
ကောကိလော	ကုက	ဣရ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ကောဋ္ဌော	ကုသ	ဌ
ကောဇနံ	ကုဇ	ယု
ခဂေါ	ခ+ဂဗု	ကွိ
ခဇ္ဇံ	ခဒ	ဣ
ခဇ္ဇုရော	ခဇ္ဇ	ဥရ
ခဏဏိယံ	ခနု	အနိယ
ခဏိတဗ္ဗံ	ခနု	တဗ္ဗ
ခဏ္ဍော	ခနု	က
ခတော	ခန	တ
ခနကော	ခနု	ဣ
ခန္တဗ္ဗံ	ခနု	တဗ္ဗ
ခန္တော	ခနု	တု
ခန္တိ	ခပု	တိ
ခန္တော	ခပု	တ
ခန္တကော	ခဒ	က
ခန္တော	ခဒ	က
ခယော	ခိ	အ
ခါဏု	ခနု	ဣ
ခါဒါနော	ခါဒ	အာန
ခိန္နော	ခိဒ	တ
ခိဏာ	ခိ	တ
ခုရော	ခုရ	က

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ခုဒ္ဒေါ	ခုဒ	ဒ
ခေမော	ခီ	မန်
ဂစ္ဆိ	ဂမု	အန္တ
ဂစ္ဆတိ	ဂမု	အနုဏီ
ဂစ္ဆိယမာနော	ဂမု	ယ+မာန
ဂစ္ဆံ	ဂဒ	ဇျ
ဂဏှော+ဂဏှော	ဂဋိ	က
ဂဏှံ	ဂဟ	ဏှာ
ဂဏှိတုံ	ဂဟ	တုံ
ဂတံ	ဂမု	တ
ဂတိ	ဂမု	တိ
ဂတော	ဂမု	တ
ဂတ္တံ	ဂုပ	တ
ဂန္တဗ္ဗော	ဂမု	တဗ္ဗ
ဂန္တံ	ဂမု	တု
ဂန္တု	ဂမု	တုံ
ဂန္တကော	ဂမု	က
ဂန္တော	ဂမု	က
ဂမိကော	ဂမု	ဣက
ဂမိတော	ဂမု	တ
ဂမ္ဘံ	ဂမု	ဇျ
ဂမိတဗ္ဗံ	ဂမု	တဗ္ဗ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဂရဟဏီယံ	ဂရဟ	အနိယ
ဂရု	ဂရ	ဇျ
ဂဟံ	ဂဟ	
ဂဟဏံ	ဂဟ	ယု
ဂဟေတဗ္ဗော	ဂဟ	တဗ္ဗ
ဂဟေတာ	ဂဟ	တု
ဂါမိ	ဂမု	ယိဏ်
ဂါမီ	ဂမု	ဏီ
ဂါရယံ	ဂရ	ဇျ
ဂါရယာ	ဂရ	ဇျ
ဂါဟေတာ	ဂဟ	ဧတ+တု
ဂါဟယိတာ	ဂဟ	အယ+တု
ဂဟော	ဂဟ	ဏ
ဂါဇ္ဇော	ဂါဟု	တ
ဂိရိ	ဂိရ	ဣ
ဂီတံ	ဂေ	တ
ဂီတိ	ဂေ	တိ
ဂုတ္တိ	ဂုပ	တိ
ဂုဋ္ဌံ	ဂုဟ	တ
ဂေဟံ	ဂဟ	
ဂေါယာတကော	ဂေါ+ဟန	ဇျ
ဂေါစရော	ဂေါ+စရ	အ

၁၁၈

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဂေါတ္တံ	ဂေါ	တ+အ
ဂေါတ္တံ	ဂုပ	တ
ဂေါတြိ	ဂုပ	တြဏ်
ဂေါတ္ထုလော	ဂေါတ္ထု	အလ
ဃဏော	ဃဋိ	က
ဃရံ	ဂဟ	ဏ
ဃာတကော	ဟန	ဇ္ဈ
ဃာနံ	ဃာ	ယု
ဃောသနော	ဃုသ	ယု
စက္ခု	စက္ခ	ဇာ
စက္ခုလော	စဉ္ဇိ	အလ
စန္ဒနံ	စဒိ	ယု
စန္ဒော	စဒိ	က
စရဏံ	စရ	ယု
စရတိ	စရ	အန+ဇီ
စရံ	စရ	အန+အ
စရာနော	စရ	အာန
စရိတော	စရ	တ
စရိတ္တံ	စရ	တ
စရတြိ	စရ	တြဏ်
စရိယမာနော	စရ	ယ+မာ
စရိယာ	စရ	ဇ္ဈ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
စရိသံ	စရ	သံ
စလနော	စလ	ယု
စာဂေါ	စဇ	ဏ
စာရိတ္တံ	စရ	ဏိတ္တ
စာရ	စရ	ဇာ
စိဏ္ဍော	စရံ	တ
စိတ္တံ	စိန္တ	တ
စိတ္တဇံ	စိတ္တ+ဇန	ကို
စိတြိ	စိန္တ	တြဏ်
စိနံ	စိ	န+အန
စိန္တာ	စိန္တ	အ
စိယမာနော	စိ	ယ+မာန
စိဝရံ	စိ	ဤဝရ
စေတနာ	စိတ	ယု+အ
စေယျံ	စိ	ဇ္ဈ
စောရယံ	စုရ	ဏယ
စောရေဇ္ဇော	စုရ	ဏ+အန
ဆတ္တံ	ဆဒ	တ
ဆတြိ	ဆဒ	တြဏ်
ဆန္ဒော	ဆိဒိ	တ
ဆိန္ဒ	ဆိဒိ	တွာ
ဆိန္ဒိတွာ	ဆိဒိ	တွာ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဆိန္ဒိတုံ	ဆိဒ္ဓိ	တုံ
ဆိန္ဒိယ	ဆိဒ္ဓိ	တွာ
ဆိန္ဒော	ဆိဒ္ဓိ	တ
ဆေတ္တာ	ဆိဒ္ဓိ	တ
ဆေတွာ	ဆိဒ္ဓိ	တွာ
ဧညမာနော	ဇနိ	ယ+မာန
ဇနကော	ဇန	ဣ
ဣ	ဇန	တု
ဇနိတုံ	ဇန	တုံ
ဇန္တု	ဇန	တု
ဇယော	ဇိ	အ
ဇရာ	ဇရ	အ+အာ
ဇလေခံ	ဇလ+ဇန	ကွံ
ဇလေဌံ	ဇလ+ဌာ	အ
ဇလေဝိ	ဇလ+ဓာ	ဣ
ဇဟံ	ဟာ	အန္တ
ဇဟိတွာ	ဟာ	တွာ
ဇာဏု	ဇန	ဏု
ဇာတိ	ဇန	တိ
ဇာတော	ဇန	တ
ဘုနံ	ဉာ	န+အန္တ
အနနကော	ဉာ	ဣ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဇနိတဗ္ဗံ	ဉာ	န+တဗ္ဗ
ဇာနိတုံ	ဉာ	န+တုံ
ဇာနု	ဇန	ဏု
ဇာယံ	ဇနိ	ယ+အန္တ
ဇာယာ	ဇန	ဏု
ဇာယိတုံ	ဇန	ယ+တုံ
ဇာရော	ဇရ	ဏ
ဇိယတ္တ	ဃသ	ဆ
ဇိယတ္တိတော	ဃသ	ဆ+တ
ဇိတော	ဇိ	တ
ဇိနဗုဒ္ဓိ	ဇိန+ဗုဒ္ဓ	တိ
ဇိနိတွာ	ဇိ	န+တွာ
ဇိနိတုံ	ဇိ	န+တုံ
ဇိနော	ဇိ	ဣန
ဇိနော	ဇိ	တ
ဇိယံ	ဇရ	အန္တ
ဇိယန္တိ	ဇရ	အန္တ+ဤ
ဇိယမာနော	ဇရ	မာန
ဇိယမာနော	ဇရ	မာန
ဇိရံ	ဇရ	အန္တ
ဇိရန္တိ	ဇရ	အန္တ+ဤ
ဇိဝကော	ဇိဝ	ဣ

၁၂၀

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ရဟံ	ဟု	အန+အ
ရဟန္တိ	ဟု	အန+ဤ
ရဟမာနော	ဟု	မာန
ရဟေတု	ဟု	တုံ
ဇေတွာ	ဇိ	တွာ
ဇေတာ	ဇိ	တု
ဇောတနော	ဇုတ	ယု
ဇောတိ	ဇုတ	ဣ
ဈာနံ	ဈေ	ယု
ဉာတ္တာ	ဉာ	တွာ
ဉာတဗ္ဗံ	ဉာ	တဗ္ဗ
ဉာတာ	ဉာ	တု
ဉာတေယျံ	ဉာ	တေယျ
ဉာတော	ဉာ	တ
ဉာပေတာ	ဉာ	ဏေ+တု
ဉေယျံ	ဉာ	ဏျ
ဌာနံ	ဌာ	ယု
ဌိတံ	ဌာ	တ
ဌိတဝါ	ဌာ	တဝံ
ဌိတာ	ဌာ	တ
ဌိတိ	ဌာ	တိ
ဌိတော	ဌာ	တ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဌိယမာနံ	ဌာ	ယ+မာန
တက္ကတ္တာ	တ+ကရ	တု
တက္ကလံ	တက္က	အလ
တက္ကိတော	တက္က	တ
တဏှကံရော	တဏှ+ကရ	အ
တတံ	တနု	တ
တတိ	တနု	တိ
တနု	တနု	ဏှ
တန္တံ	တနု	တ
တန္တိ	တနု	တြဏ်
တန္တဝါယော	တနု+ဝေ	ဏ
တန္တိ	တနု	တိ
တန္တု	တနု	တု
တရဏံ	တရဏ	ဣ
တရ	တရ	ဏှ
တရဏော	တရ	ဉဏ
တာတော	တာ	တ္တ
တာဒိက္ခော	တ+ဒိသ	က္ခိ
တာဒိသံ	တ+ဒိသ	က္ခိ
တာလု	တရ	ဏှ
တိဋ္ဌံ	ဌာ	အန
တိဋ္ဌမာနော	ဌာ	မာန

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
တိဏ္ဍံ	တရ	တ
တိဏ္ဍော	တရ	တ
တိတိက္ခာ	တိဇ	ခ
တိမိ	တမု	ဣ
တိမိရော	တိမု	ဣရ
တုဇ္ဈာ	တုဒ	ဆ
တုဋ္ဌိ	တုသ	တိ
တုဌော	တုသ	တ
သန္တုဿိတော	သံတုသ	တ
တုဏ္ဍံ	တုရ	တ
တုဒိတုံ	တုဒ	တုံ
တုန္ဒဝါယော	တုန္ဒ+ဝေ	ဏ
တုမှာဒိသီ	တုမှ+ဒိသ	ကိ+ဤ
တုရဂေါ	တုရ+ဂမု	ကိ
တုရိတံ	တုရ	တ
တုဿိတဗ္ဗံ	တုသ	တဗ္ဗ
တောဌဗ္ဗံ	တုသ	တဗ္ဗ
ထလဇော	ထလ+ဇ	ကိ
ထလဋ္ဌံ	ထလ+ဋ္ဌာ	အ
ထာမော	ဌာ	မ
ဒက္ခံ	ဒိသ	အန္တ
ဒဋ္ဌဗ္ဗံ	ဒိသ	တဗ္ဗ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဒဌာ	ဒိသ	တ
ဒဋ္ဌံ	ဒိသ	တုံ
ဒဌော	ဒံသ	တ
ဒဗ္ဗံ	ဒံသ	ကိ
ဒဏ္ဍော	ဒဋ္ဌိ	က
ဒဏ္ဍိမံ	ဒါ	ဏ္ဍိမ
ဒတွာ	ဒါ	တွာ
ဒဒံ	ဒါ	အန္တ
ဒဒန္တိ	ဒါ	အန္တ+ဤ
ဒဒ္ဓါ	ဒဒ	ဒု
ဒဓိ	ဓာ	ဣ
ဒန္တိ	ဒမု	တိ
ဒမကော	ဒမု	ဏ္ဍု
ဒမထော	ဒမု	ထ
ဒမ္မော	ဒမု	ဏ္ဍု
ဒရထော	ဒရ	ထ
ဒလိဒ္ဓေါ	ဒလ	ဣဒ္ဓ
ဒဝထု	ဒဝ	ထု
ဒဿိတံ	ဒိသ	တ
ဒဿေတုံ	ဒိသ	တုံ
ဒါတုံ	ဒါ	တုံ
ဒါတာ	ဒါ	တု

၁၂၂

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဒါတ္တံ	ဒါ	တ
ဒါတြိ	ဒါ	တြိ
ဒါနံ	ဒါ	ယု
ဒါနဒါယော	ဒါန+ဒါ	ဏ
ဒါနိယံ	ဒါ	အနိယ
ဒါပကော	ဒါ	ဏပေ
ဒါပေတာ	ဒါ	ဏပေ
ဒါမော	ဒါ	မ
ဒါယကော	ဒါ	ဏ္ဍ
ဒါယီ	ဒါ	ဏီ
ဒါယော	ဒါ	ဏ
ဒါရ	ဒရ	ဏ
ဒါရော	ဒရ	ဏ
ဒိဋ္ဌံ	ဒိသ	တ
ဒိဋ္ဌိ	ဒိသ	တိ
ဒိတ္တိ	ဒိပ	တ
ဒိနကရော	ဒိန+ကရ	အ
ဒိနော	ဒါ	တ
ဒိဗ္ဗံ	ဒိဝ	ယ+အန
ဒိဗ္ဗန္တိ	ဒိဝ	အန+ဤ
ဒိဝါကရော	ဒိဝ+ကရ	အ
ဒိသ္မာ	ဒိသ	တွာ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဒိသ္မာန	ဒိသ	တွာ
ဒိသံ	ဒိသ	အ+အန
ဒိသန္တော	ဒိသ	အန
ဒိနော	ဒိ	တ
ဒိပကရော	ဒိပ+ကရ	အ
ဒိပိ	ဒိပ	ဣ
ဒိယမာနော	ဒါ	ယ+မာန
ဒုက္ကဋ်	ဒု+ကရ	တ
ဒုဒ္ဓသော	ဒု+ဒိသ	ကွ
ဒုဗ္ဗရော	ဒု+ဘရ	ကွ
ဒုမော	ဒု	မ
ဒုရက္ခံ	ဒု+ရက္ခ	ကွ
ဒုရနုဗောဓော	ဒု+ရနု	ကွ
ဒုဿယော	ဒု+သိ	ခ
ဒုရော	ဒု	ဥရ
ဒေန္တိ	ဒါ	အန+ဤ
ဒေယျံ	ဒါ	ဏ္ဍ
ဒေဝေါ	ဒိဝ	အ
ဒေသနာ	ဒိသိ	ယ+အ
ဒေသိတော	ဒိသိ	ဏ+တ
ဒေါသော	ဒုသ	ဏ
ဒွိဇော	ဒွိ+ဇန	ကွ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဧညံ	ဧန	ဏျ
ဧညမာယာ	ဧည+မာ	ဏ
ဧညဝါပေါ	ဧည+ဝပ	ဏ
ဧနဒေါ	ဧန+ဒါ	ဘ
ဧနဘူတိ	ဧန+ဘူ	တိ
ဧနိ	ဧန	ဣ
ဧနါ	ဧန	ဇာ
ဧနဂ္ဂဟော	ဧန+ဂဟ	ဘ
ဧမဏိ	ဧမဏ	ဣ
ဧမ္မကာမော	ဧမ္မ+ကမ	ဏ
ဧမ္မညူ	ဧမ္မ+ည	ရ
ဧမ္မဓရော	ဧမ္မ+ဓရ	ဘ
ဧမ္မဝါဒိ	ဧမ္မ+ဝဒ	ဏိ
ဧမ္မဝိစယော	ဧမ္မ+ဝိ+စိ	ဘ
ဧမ္မော	ဧရ	ရမ္မ
ဧရဏိ	ဧရဏ	ဣ
ဓာတိ	ဓာ	တိ
ဓာတု	ဓာ	တု
ဓာရယိတဗ္ဗံ	ဓရ	ဏယ+တဗ္ဗ
ဓာရီ	ဓရ	ဏိ
ဓာရေတဗ္ဗံ	ဓရ	ဏယ+တဗ္ဗ
ဓိတာ	ဓရ	ရိတု

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဇူမော	ဇူ	မန်
ဇေနါ	ဇေ	နါ
နဂေါ	န+ဂမု	ကွံ
နစွံ	နတ	ဏျ
နဌော	နသ	တ
နန္ဒကော	နန္ဒ	ဏ္ဍါ
နန္ဒနံ	နန္ဒ	ယု
နန္ဒိ	နန္ဒ	ဣ
နမိတော	နမု	တ
နယနံ	နိ	ယု
နယော	နိ	ဘ
နဟာနိယံ	နဟ	ဘနိယ
နာယကော	နိ	ဏ္ဍါ
နာယိကာ	နိ	ဏ္ဍါ+ဘ
နာယကံ	နိ	ဏ္ဍါ
နိက္ခန္တော	နိ+ကမု	တ
နိက္ခမ္မ	နိ+ကမု	တွာ
နိဂ္ဂဟော	နိ+ဂဟ	ဘ
နိစွံ	နိတိ	ဏျ
နိဒ္ဒါ	နိဒ္ဒိ	ဒ
နိမိ	နိ+မာ	ဣ
နိန္ဒိတံ	နိန္ဒ	တံ

၁၂၄

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
နိပဇ္ဇာ	နိ+ပဒ	ဈာ
နိပဉ္စ	နိ+ပဒ	တ
နိယတိ	နိ+ယမု	တိ
နိယတော	နိ+ယမု	တ
နိယောဇ္ဇော	နိ+ယုဇ	ဈာ
နိယျာနိကော	နိ+ယာ	အနိယ
နိရောဓေတာ	နိ+ရုဓ	ဇော+တု
နိရောဓယိတာ	နိ+ရုဓ	ဇော+တု
နိလိနော	နိ+လိ	တ
နိဝတ္ထံ	နိ+ဝသ	တ
နိဝတ္ထဗ္ဗံ	နိ+ဝသ	တ
နိသဇ္ဇာ	နိ+သဒ	ဈာ
နိသာကရော	နိသာ+ကရ	အ
နိသိန္နာ	နိ+သဒ	တ
နိသိန္နော	နိ+သဒ	တ
နိဿယော	နိ+သိ	အ
နိဿာယ	နိ+သိ	တွာ
နိဿိတွာ	နိ+သိ	တွာ
နိဟိတော	နိ+တ	တ
နိတိ	နိ	တိ
နိဟဇော	နိ+ဟရ	တ
နေတဗ္ဗံ	နိ	တဗ္ဗံ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
နေတုံ	နိ	တုံ
နေတ္ထံ	နိ	တ
နေတြိ	နိ	တြိ
နေမိ	နိ	မိ
နေယျာ	နိ	ဈာ
ပကတိ	ပ+ကရ	တိ
ပကတော	ပ+ကရ	တ
ပက္ကံ	ပစ	တ
ပက္ကန္တော	ပ+ကမု	တ
ပက္ကမော	ပ+ကမု	အ
ပဂ္ဂဟော	ပ+ဂဟ	အ
ပင်္ကဓံ	ပင်္က+ဓန	က္ခိ
ပစံ	ပစ	အန္တိ
ပစန္တိ	ပစ	အန္တိ
ပစလော	ပစိ	အလ
ပစိတာ	ပစ	တု
ပစိတုံ	ပစ	တုံ
ပစိတော	ပစ	တ္ထိ
ပစ္စ	ပစ	တွာ
ပစ္စိတွာ	ပစ	တွာ
ပစ္စိယ	ပစ	တွာ
ပစ္စမာနော	ပစ	ယ+မာန

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ပစ္စယော	ပတိ+ဣ	အ
ပဇဟိတုံ	ပ+ဟာ	တုံ
ပဇ္ဇ	ပဒ	ဣ
ပဉ္စာလော	ပစိ	အလ
ပညာ	ပ+ည	အ+အ
ပဋိလံ	ပဋ	အလ
ပဋိဂ္ဂဟေတု	ပဋိ+ဂဟ	တုံ
ပဋိဃော	ပဋိ+ဟန	ရ
ပဋိစ္စ	ပဋိ+ဣ	ရစ္စ
ပဋိစ္စော	ပဋိ+ဣ	ရိစ္စ
ပဋိစ္ဆန္တံ	ပဋိ+ဆဒ	တ
ပဋိပဇ္ဇနိယော	ပဋိ+ပဒ	အ+အ
ပဋိပဒါ	ပဋိ+ပဒ	အ+အ
ပဋိလဘိတ္တာ	ပဋိ+လဘ	တ္တာ
ပဏုဇ္ဇော	ပ+နုဒ	တ
ပဏ္ဍော	ပဋိ	က
ပဏ္ဍကော	ပဋိ	ဣ
ပတိ	ပတ	ဣ
ပတိဌာ	ပတိ+ဌာ	အ
ပတိဌာပကော	ပတိ+ဌာ	အလ+ဣ
ပဟောဒေါ	ပ+တုဒ	ဣ
ပတ္တဂ္ဂဟော	ပတ္တ+ဂဟ	ဣ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ပတ္တဗ္ဗော	ပ+အပ	တဗ္ဗ
ပတ္တိ	ပဒ	တ္တိ
ပတ္တိ	ပဒ	တုံ
ပတ္တော	အပ	တ
ပတ္တော+ပတ္တိ	ပတ	တ
ပတြိ	ပတ	တြိ
ပတွာ	ပဒ	တွာ
ပထမော	ပထ	အမ
ပထဝီ	ပထ	အိ+ဣ
ပဓဝီ	ပထ	အိ+ဣ
ပနုဒကော	ပ+နုဒ	ဣ
ပနုဒိတော	ပ+နုဒ	တ
ပနုဒနော	ပ+နုဒ	ယု
ပပါတော	ပ+ပတ	အ
ပဗ္ဗဇ္ဇော	ပ+ဝဇ	ဣ
ပဘဝေါ	ပ+ဘု	အ
ပဘာ	ပ+ဘာ	ကိ
ပမဇ္ဇ	ပ+မဒ	တွာ
ပမတ္တော	ပ+မဒ	တ
ပမာနံ	ပ+မာ	ယု
ပရိက္ခတော	ပရိ+ကရ	တ
ပရိက္ခာရာ	ပရိ+ကရ	ဣ

၁၂၆

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ပရိခါ	ပရိ+ခနု	ရ
ပရိဇိဇ္ဈော	ပရိ+ဇေ	တ
ပရိစတ္တံ	ပရိ+စေ	တ
ပရိဝုဋ္ဌော	ပရိ+ဝသ	တ
ပရိဟိနော	ပရိ+ဟာ	ဘ
ပရိဋ္ဌာဟော	ပရိ+ဒဟ	ဏ
ပရိဒါဟော	ပရိ+ဒဟ	ဏ
ပလ္လလံ	ပလ္လ	အလ
ပဝနော	ပု	ယု
ပဝိဋ္ဌော	ပ+ဝိသ	တ
ပဝိတ္တံ	ပု	တ
ပဝိတြိ	ပု	တြဏ်
ပဝိသံ	ပ+ဝိသ	အန္တ
ပဝိသန္တိ	ပ+ဝိသ	အန္တံ
ပဝိသမာနော	ပ+ဝိသ	မာန
ပဝိသိယံ	ပ+ဝိသ	တွာ
ပဝေသော	ပ+ဝိသ	ဏ
ပဝိဿ	ပ+ဝိသ	တွာ
ပသတ္ထော	ပ+သံသ	တ
ပသန္နော	ပ+သဒ	တ
ပသယုပဝတ္ထော	ပသယု+ပ+ဝ တ	တု
ပဿံ	ဒိသ	အန္တ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ပဿန္တိ	ဒိသ	အန္တ+ဤ
ပဿာဝိ	ပ+သု	ဏီ
ပဿိတုန	ဒိသ	တုန
ပဿိယ	ဒိသ	တွာ
ပဟာတုံ	ပ+ဟာ	တုံ
ပဟိနော	ပ+ဟာ	တ
ပဟယမာနံ	ပ+ဟု	ယ+မာန
ပဟောန္တိ	ပ+ဟု	အန္တ+ဤ
ပဟောန္တော	ပ+ဟု	အန္တ
ပါကော	ပစ	ဏ
ပါစကော	ပစ	ဇ္ဈ
ပါစနံ	ပစ	ယု
ပါစာပနံ	ပစ	ဏယ+ယု
ပါစယိတော	ပစ	ဏယ+တ
ပါမိတော	ပစ	ဏေ+တ
ပါဠိဟာရိယံ	ပဋိ+ဟာရ	ဇျ
ပါဠိဟိရံ	ပဋိ+ဟိ	က္ခိ
ပါဠိဟေရံ	ပဋိ+ဟိ	က္ခိ
ပါတဗ္ဗံ	ပါ	တဗ္ဗ
ပါတီ	ပါ	တီ
ပါဒပေါ	ပါဒ+ပါ	အ
ပါဒေါ	ပဒ	ဏ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ပါနီယံ	ပါ	အနီယ
ပါပကာရီ	ပါပ+ကရ	ဏီ
ပါပဏီယော	ပ+အပ	အနီယ
ပါပီယမာနော	ပ+အပ	ယ+မာန
ပါပုဏ်	ပ+အပ	ဥဏ+အန
ပါပုဏနီယော	ပ+အပ	ဥဏ+အန
ပါပုဏနံ	ပ+အပ	ဥဏာ+ယု
ပါပနံ	ပ+အပ	ယု
ပါပုဏမာနော	ပ+အပ	ဥဏာ+မာန
ပါပုဏီတုံ	ပ+အပ	ဥဏာ+တုံ
ပါလကော	ပါလ	ဣ
ပါလနံ	ပါလ	ယု
ပါလယံ	ပါလ	ဏာ+အန
ပါလေတာ	ပါလ	ဏေ+တု
ပါဝကော	ပု	ဣ
ပိတာ	ပါ	ရိတု
ပိဒဟိတ္တာ	ပ+ဓာ	တွာ
ပိဓာယ	ပ+ဓာ	တွာ
ပိပါသာ	ပါ	သ+အာ
ပိဗံ	ပါ	အနိ
ပိဗန္တံ	ပါ	အနိ
ပိယပသံသီ	ပိယ+ပသံသ	ဏီ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ပိဝံ	ပါ	အနိ
ပိဝန္တံ	ပါ	အနိ
ပိဝမာနော	ပါ	မာန
ပိတံ	ပါ	တ
ပိတဝါ	ပါ	တဝန္တ
ပိတိ	ပါ	တိ
ပိတွာ	ပါ	တွာ
ပိနော	ပါ	တ
ပိယမာနော	ပါ	ယ+မာန
ပုစ္ဆ	ပုစ္ဆ	အ
ပုစ္ဆိဘော	ပုစ္ဆ	တ
ပုညံ	ပု	ယ
ပုဋ္ဌော	ပုစ္ဆ	တ
ပုဏ္ဏော	ပုရ	တ
ပုတ္တော	ပု	တ
ပုတြော	ပု	တြဏ်
ပုထဝီ	ပုထ	ကွံ+ဤ
ပုထုလော	ပုထု	အလ
ပုရက္ခတော	ပုရ+ကရ	တ
ပုရိန္ဒဒေါ	ပုရ+ဒေ	အ
ပုရေက္ခာရာ	ပုရ+ကရ	ဏ
ပုရိသော	ပုရ	ဣသ

၁၂၇

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ပူဇေကာ	ပူဇ	ကျ
ပူဇနိယော	ပူဇ	အနိယ
ပူဇယိတဗ္ဗော	ပူဇ	ဏယ+တဗ္ဗ
ပူဇိတော	ပူဇ	တ္တ
ပူဇေတဗ္ဗော	ပူဇ	ဏေ+တဗ္ဗ
ပူဇေတွာ	ပူဇ	ဏေ+တွာ
ပူရဏံ	ပူရ	ယု
ပူရိတော	ပူရ	တ
ပေမော	ပီ	မန်
ပေယျံ	ပါ	ကျ
ဖန္ဒနော	ဖဒိ	ယု
ဖဿော	ဖုသ	ဏ
ဖုဋ္ဌော	ဖုသ	တ
ဖုဿိတော	ဖုသ	တ
ဗဒ္ဓေါ	ဗဓ	တ
ဗဓိရော	ဗဓ	ဣရ
ဗန္ဓု	ဗန္ဓ	ဏု
ဗလီ	ဗလ	ဣ
ဗဟလံ	ဗဟ	အလ
ဗာဠော	ဗဟ	တ
ဗိလာလံ	ဗိလ	အလ
ဗုဇ္ဈံ	ဗုဓ	ယ+အန္တ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဗုဇ္ဈိနံ	ဗုဓ	ယ+ယု
ဗုဇ္ဈိနိယော	ဗုဓ	ယ+အနိယ
ဗုဇ္ဈိန္ဒြော	ဗုဓ	ယ+အန္တ
ဗုဇ္ဈိတာ	ဗုဓ	ယ+တု
ဗုဇ္ဈိယ	ဗုဓ	ယ+တွာ
ဗုဇ္ဈော	ဗုဓ	တ
ဗုဒ္ဓိ	ဗုဓ	တိ
ဗုဒ္ဓေါ	ဗုဓ	တ
ဗုဘုဏ္ဍော	ဘုဇ	ခ
ဗောဓိ	ဗုဓ	ဣ
ဗောဓေတာ	ဗုဓ	ဏေ+တု
ဗောဓ္မဗ္ဗံ	ဗုဓ	တဗ္ဗ
ဗောဓ္မံ	ဗုဓ	တုံ
ဗျာကရဏံ	ဝိအာ+ကရ	ယု
ဗျာပဇ္ဇာ	ဝိအာ+ယ	ကျ
ဗြဟ္မဇာရိ	ဗြဟ္မ+ဇာရ	ဏိ
ဗြဟ္မာ	ဗဟ	မ
ဘဂန္ဓလံ	ဘဂန္ဓ	အလ
ဘဂ္ဂေါ	ဘန္တ	တ
ဘဂီ	ဘန္တ	ဏ
ဘဇ္ဇော	ဘရ	ရိစ္ဆ
ဘဒ္ဒံ	ဘသ	တ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဘဿိတော	ဘဿ	တ
ဘဏ္ဍိ	ဘဒ္ဒိ	ဏ
ဘတိ	ဘရ	တိ
ဘတော	ဘရ	တ
ဘတ္တာ	ဘရ	တု
ဘဒ္ဒါလိ	ဘဒ္ဒါလ	ဣ
ဘန္တော	ဘမု	တ
ဘဗ္ဗော	ဘူ	ဧျ
ဘယဒဿာဝီ	ဘယ+ဒိသ	အာဝီ
ဘရဏိယော	ဘရ	အနိယ
ဘဝံ	ဘူ	အ+အန္တ
ဘဝနံ	ဘူ	ယု
ဘဝပါရဂူ	ဘဝပါရ	ဂူ
ဘဝိတာ	ဘူ	တု
ဘဝေါ	ဘူ	အ
ဘဩ္ဓာ	ဘာသ	တြဏ်
ဘဿာ	ဘဿ	မ
ဘာဂေါ	ဘာ+ဘန	ဏ
ဘာဂျံ	ဘဇ	ဧျ
ဘာဇီ	ဘဇ	ဏီ
ဘာဏု	ဘ	ဏု
ဘာတာ	ဘာသ	တု

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဘာနု	ဘ	နု
ဘာရိယံ	ဘရ	ဧျ
ဘာရော	ဘရ	ဏ
ဘာဂေကာ	ဘူ	ဧျ
ဘာဂနာ	ဘူ	ယု
ဘာဇယံ	ဘူ	ဏယ
ဘာဝယိတော	ဘူ	ဏယ+တ
ဘာဝိတော	ဘူ	တ
ဘာဝေတဗ္ဗော	ဘူ	ဧေ+တဗ္ဗ
ဘာဝေတာ	ဘူ	ဧေ+တု
ဘာဝေန္တော	ဘူ	ဧေ+အန္တ
ဘာဝေါ	ဘူ	ဏ
ဘာသနော	ဘာသ	ယု
ဘာသိတော	ဘာသ	
ဘိက္ခာနော	ဘိက္ခ	အာန
ဘိက္ခာ	ဘိက္ခ	အ
ဘိက္ခိဿံ	ဘိက္ခ	ဿံ
ဘိက္ခု	ဘိက္ခ	ဂူ
ဘိက္ခု	ဘိက္ခ	ဂူ
ဘိဇ္ဇိတ္တာ	ဘိဇိ	တ္တာ
ဘိဇ္ဇော	ဘိဇိ	တ
ဘိတံ	ဘိ	ဣ

၁၃၁

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဘီမော	ဘီ	မန်
ဘီရုကော	ဘီ	ဇာကော
ဘုရကော	ဘုရ	ကွံ
ဘုဇ္ဇမာနော	ဘုဇ	မာန
ဘုဉ္ဇ	ဘုဇ	အန္တ
ဘုဉ္ဇကော	ဘုဉ္ဇ	ဇ္ဇာ
ဘုဉ္ဇနံ	ဘုဇ	ယု
ဘုဉ္ဇန္တော	ဘုဇ	အန္တ
ဘုဉ္ဇာနော	ဘုဇ	အာန
ဘုဉ္ဇိယ	ဘုဇ	တွာ
ဘုဉ္ဇိသံ	ဘုဇ	သံ
ဘုတ္တဝါ	ဘုဇ	တဇ္ဇါ
ဘုတ္တော	ဘုဇ	တ
ဘုတ္တော	ဘုဇ	တ္တ
ဘုတ္တိ	ဘုဇ	တိ
ဘုဝနံ	ဘု	ယု
ဘုတံ	ဘု	တ္တ
ဘုတော	ဘု	တ
ဘုမိ	ဘု	မိ
ဘုယမာနံ	ဘု	ယ+မာန
ဘုသနာ	ဘုသ	ယု
ဘောတ္တာ	ဘိဒိ	တု

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဘေဒိတာ	ဘိဒိ	တု
ဘောဂေါ	ဘုဇ	ဏ
ဘောဂ္ဂံ	ဘုဇ	ဇ္ဈ
ဘောဇနံ	ဘုဇ	ယု
ဘောဇနိယံ	ဘုဇ	အနိယ
ဘောဇ္ဇံ	ဘုဇ	ဇ္ဈ
ဘောတိ	ဘု	အန္တ+ဤ
ဘောတ္တာ	ဘုဉ္ဇ	တု
ဘောတ္တာ	ဘုဇ	တု
ဘောတ္တိမံ	ဘု	တ္တိမ
ဘောတွာ	ဘုဇ	တွာ
မင်္ဂလံ	မင်္ဂ	အလ
မစလော	မစ	အလ
မဇ္ဈ	မရ	ဇ္ဈ
မဇ္ဈော	မရ	ဇ္ဈ
မဇ္ဈရော	မသု	ကွံ
မဇ္ဇံ	မဒ	ဇ္ဈ
မဇ္ဇပေါ	မဇ္ဇ+ပါ	အ
မညနိယံ	မန	ယ+အနိယ
မဏိ	မဏ	ဣ
မဏ္ဍနော	မဒိ	ယု
မဏ္ဍလံ	မဒိ	အလ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
မဏ္ဍော	မဒ္ဒိ	က
မတိ	မန	တိ
မတော	မန	တ
မတ္တည	မတ္တ+ည	ရ
မဒိရာ	မဒ	ဣရ
မဒါ	မဒ	ဒ
မနိတုံ	မန	တုံ
မနု	မန	ဏု
မနုဿော	မနု	ဥဿ
မန္တာ	မန	တု
မန္တိ	မန	တုံ
မနာ	မန	တွာ
မန္တိရံ	မဒိ	ဣရ
မနော	မဒိ	က
မယူရော	မယ	ဥရ
မယူရော	မဟိ+ရ	အ
မရံ	မရ	အန္တ
မရ	မရ	ဏု
မလ္လကော	မလ	လ+ကံ
မလ္လာ	မလ	လ
မသုရော	မသု	ဥရ
မဟံ	မဟ	အန္တ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
မဟတီ	မဟ	အန္တ+ဤ
မဟမာနော	မဟ	မာန
မဟာလိ	မဟာ+လိ	ဣ
မဟိန္ဒော	မဟိ+ဣ	အ
မဟိသော	မဟိ+သိ	ဣသ
မဟိသော	မဟ	ဣသ
မာတဗ္ဗံ	မာ	တဗ္ဗ
မာတာ	မာန	ရာတု
မာဒိက္ခော	မ+ဒိသ	က္ခိ
မာဒိသော	မ+ဒိသ	က္ခိ
မာဒိ	မ+ဒိသ	က္ခိ
မာနိတော	မာန	ဣ
မာနုဿော	မနု	ဥဿ
မာယာ	မာ	ယ+အာ
မာရိသော	မ+ဒိသ	က္ခိ
မိတ္တံ	မိဒ	တ
မိနိတဗ္ဗံ	မာ	နာ+တဗ္ဗ
မိယံ	မရ	အန္တ
မိယုမာနော	မရ	မာန
မုတ္တံ	မုဟ	ဆ
မုတ္တံ	မုစ	တ
မုတ္တော	မုစ	တ

၁၃၂

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
မုဒ္ဒါ	မုဒ	ဒ
မုနိ	မုန	ဣ
မုလ္လာ	မုလ	အလ
မုသလော	မုသ	အလ
မုဇ္ဈော	မုဟ	တ
မေခလံ	မေခ	အလ
မေဇ္ဈော	မေဋ္ဌိ	က
မေတ္တိ	မိဒ	တိ
မေယျံ	မာ	ဈာ
မောဟော	မုဟ	ဇာ
ယတိ	ယတ	ဣ
ယတ္တံ	ယတ	တ
ယတြာ	ယာ	တြဏ်
ယန္တံ	ယမု	တ
ယာဂေါ	ယဇ	ဇာ
ယာဇကော	ယဇ	ဈာ
ယာတော	ယာ	တ
ယာဒိက္ခော	ယ+ဒိသ	က္ခိ
ယာဒိသော	ယ+ဒိသ	က္ခိ
ယာမော	ယာ	မနံ
ယာရိသော	ယ+ဒိသ	က္ခိ
ယိဋ္ဌော	ယဇ	တ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ယုတ္တော	ယုဇ	တ
ယုဒ္ဓေါ	ယုဓ	တ
ယုနော	ယုဝ	သိ
ယုဝါ	ယုဝ	သိ
ယုထော	ယု	ထ
ယုနော	ယုဝ	သိ
ယောဂေါ	ယုဇ	ဇာ
ယောဂ္ဂံ	ယုဇ	ဈာ
ယောတ္တံ	ယုဇ	တ
ရက္ခိတော	ရက္ခ	တ
ရဂေါ	ရန္တ	ဇာ
ရစ္ဆာ	ရဒ	ဆ
ရဇောဟရဏ	ရ+ဟာ	ယု
ရဇ္ဈဂါဟော	ရဇ္ဈ+ဂဟ	ဇာ
ရဋ္ဌံ	ရန္တ	ဋ္ဌ
ရဇ္ဈော	ရဋ္ဌိ	က
ရတိ	ရမု	တိ
ရတော	ရမု	တ
ရတ္တော	ရန္တ	တ
ရဏော	ရဟ	ထ
ရန္တံ	ရန္တ	ဇ
ရမိတဗ္ဗံ	ရမု	တဗ္ဗ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ရမိတော	ရမု	တ
ရဝိ	ရ	ဣ
ရဝေါ	ရ	အ
ရာဂေါ	ရန္တ	ဏ
ရာဇိ	ရာဇေ	ဣ
ရာဟု	ရဟ	ဏှ
ရဝိ	ရဝ	ဣ
ရဝိရံ	ရဝ	ဣရ
ရစ္ဆ	ရဇေ	ဆ
ရဇာ	ရဇေ	အ
ရဏ္ဍံ	ရဒ	တ
ရဒ္ဒေါ	ရဒိ	ဒ
ရဝိရံ	ရဝ	ဣရ
ရဒံ	ရဝိ	အန္တ
ရဒ္ဒကော	ရဝ	ဇ္ဈ
ရဒ္ဒနံ	ရဝ	ယု
ရဒ္ဒိတုံ	ရဝ	တုံ
ရဒ္ဒိယ	ရဝ	တွာ
ရဟိရံ	ရဟ	ဣရ
ရဇိ	ရဟ	တ+ဤ
ရေဏှ	ရိ	ဏှ
ရောဂေါ	ရဇေ	ဏ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ရောစနော	ရစ	ယု
ရောဒိတံ	ရဒ	တ
ရောဓနံ	ရစ	ယု
ရောဒ္ဓါ	ရဓ	တုံ
ရောမော	ရ	မန်
ရောသနော	ရသ	ယု
လစ္ဆာ	လဘ	ဆ
လဏ္ဍံ	လဒ္ဓိ	က
လဒ္ဓါ	လဘ	တုံ
လဗ္ဗံ	လဘ	ဏှ
လဘံ	လဘ	ဘန္တ
လဝဏံ	လူ	ယု
လဝေါ	လူ	အ
လာဘော	လဘ	ဏ
လာဝကော	လု	ဇ္ဈ
လိတ္တော	လိပ	တ
လီနော	လိ	တ
လုဒ္ဓေါ	ရဒိ	ဒ
လုနော	လူ	ယု
လောကဝိဒူ	လောက+ဒိ ,	ဂူ
လောဏံ	လူ	ယု
လောဘော	လုဘ	ဏ

၁၃၄

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
လောမော	လု	မန်
ဝက္ကံ	ဝေ/ဝက	က
ဝတ္ထလံ	ဝက္က	အလ
ဝစနံ	ဝစ	ယု
ဝတ္ထ	ဝသ	ဆ
ဝဇီရံ	ဝဇ	ဣရ
ဝဇ္ဇ	ဝဒ	ဣ
ဝဇ္ဇော	ဟန	ဣ
ဝမုနော	ဝမု	ယု
ဝတ္တံ	ဝတု	တ
ဝတ္တာ	ဝစ	တု
ဝတ္ထု	ဝသ	တု
ဝဓကော	ဟန	ဣ
ဝန္တံ	ဝမု	တ
ဝန္တိယ	ဝန္တ	တွာ
ဝဇိတံ	ဝမု	တ
ဝဗ္ဗံ	ဝရ	ရဗ္ဗ
ဝရတ္တံ	ဝရ	တ
ဝလ္လုရော	ဝလ/ဝလ္လ	ဥရ
ဝသတိ	ဝသ	တိ
ဝသလော	ဝသ	အလ
ဝသု	ဝသ	ဣ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဝဟံ	ဝဟ	အန္တ
ဝဟိတ္တံ	ဝဟ	တ
ဝါကျံ	ဝစ	ဣ
ဝါဒိတ္တံ	ဝဒ	ဣတ္တ
ဝါမော	ဝါ	မန်
ဝါယု	ဝါ	ယု
ဝါရိဇော	ဝါရိ+ဇန	ကွံ
ဝါရိတ္တံ	ဝရ	ဣတ္တ
ဝါလံ	ဝါ	အလ
ဝါလခိ	ဝါလ+ခ	ဣ
ဝိက္ကမော	ဝိ+ကမု	အ
ဝိက္ကယော	ဝိ+ကီ	အ
ဝိဃာတော	ဝိ+ဟန	ဣ
ဝိစက္ခဏော	ဝိ+စက္ခ	ယု
ဝိစေယျ	ဝိ+စိ	တွာ
ဝိတ္တံ	ဝိ+ဣသု	အ
ဝိဇယော	ဝိ+ဇိ	အ
ဝိဇာတာ	ဝိ+ဇန	တ
ဝိဇာနိတွာ	ဝိ+ဉာ	နာ+တွာ
ဝိဇ္ဇာ	ဝိဒ	ဣ
ဝိဇ္ဇုရော	ဝိဒ	ဥရ
ဝိညာဏံ	ဝိ+ဉာ	ယု

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဝိညာယ	ဝိ+ည	တွာ
ဝိညူ	ဝိ+ည	ရ
ဝိတဏှော	ဝိ+တဉ်	က
ဝိတတံ	ဝိ+တန	တ
ဝိဒါလံ	ဝိဒ	အလ
ဝိဒိတော	ဝိဒ	ဣ
ဝိဒူရော	ဝိဒ	ဥရ
ဝိမိ	ဝိ+မ	ဣ
ဝိနယမရော	ဝိ+နယ	အ
ဝိနယော	ဝိ+နိ	အ
ဝိနာယကော	ဝိ+နိ	ဣ
ဝိနိစ္ဆယော	ဝိ+နိ+ဝိ	အ
ဝိနိစ္ဆိနံ	ဝိ+နိ+ဝိ	နာ
ဝိပတ္တိ	ဝိ+ပဒ	တိ
ဝိပဿိယမာနော	ဝိ+ပဿ	ယ+မာန
ဝိပ္ပန္နိ	ဝိ+ပဏ	တိ
ဝိဘဓိယ	ဝိ+ဘဓ	တွာ
ဝိဘန္တိ	ဝိ+ဘဓ	တွာ
ဝိဘာ	ဝိ+ဘာ	ကိ
ဝိဘူ	ဝိ+ဘူ	ကိ
ဝိမုဗ္ဗ	ဝိ+မုဗ	တွာ
ဝိမုတ္တိ	ဝိ+မုဗ	တိ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဝိရုဇ္ဈိယ	ဝိ-ရုဇ	တွာ
ဝိဝိဇ္ဇ	ဝိ-ဝိဇ	တွာ
ဝိဝိတ္တော	ဝိ-ဝိဇ	တ
ဝိသဇ္ဇော	ဝိ-သဇ	တ
ဝိသုဇ္ဇာ	ဝိ-သဇ	ဣ
ဝိသုဋ္ဌိ	ဝိ-သဇ	တိ
ဝိဟဂေါ	ဝိဟ-ဂပု	ကိ
ဝိဟာရော	ဝိ-ဟာရ	ဣ
ဝိဟိတော	ဝိ-ဟ	တ
ဝုဋ္ဌိ	ဝပု	တိ
ဝုနော	ဝပု	တ
ဝုတ္တာ	ဝသ	တ
ဝုယုဓာနော	ဝဟ	ယ+မာန
ဝုသိတံ	ဝသ	တ
ဝေဒဂူ	ဝေဒ-ဂပု	ရ
ဝေဒနာ	ဝိဒ	ယ+အ
ဝေပထု	ဝေပု	ထု
ဝေဿန္တရော	ဝေဿ-တရ	အ
ဝေါဟာရော	ဝေါ-ဟာ	ဣ
သံ	အသ	အန္တ
သံယော	သံ-ဟာ	ရ
သံပုဏ္ဏော	သံ-ပုရ	တ

၁၃၆

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
သံဝရော	သံ-ဝရ	အ
သံသဋ္ဌော	သံ-သဇ	တ
သက္ကစ္စ	သံ-ကရ	တွာ
သက္ကတော	သံ-ကရ	က္က
သက္ကာရိတော	သက္ကာရ	က္က
သက္ကော	သက	အ/က
သင်္ကန္တော	သံ-ကမု	တ
သင်္ကပ္ပိတော	သံ-ကပ္ပ	က္က
သင်္ကတော	သင်္က	ဗာ
သင်္ခတော	သံ-ကရ	တ
သင်္ခါရော	သံ-ကရ	ဇာ
သင်္ခါ	သံ-ခနု	က္ခိ
သင်္ချာတဗ္ဗံ	သံ-ချာ	တဒ္ဒ
သင်္ချေယျံ	သံ-ချာ	ဇာ
သင်္ဂဟော	သံ-ဂဟ	အ
သင်္ဂါ	သန္တ	ဇာ
သင်္ဃာတော	သံ-ဟန	ဇာ
သဝ္ဗံ	သတ	ယ
သစ္စသန္တော	သစ္စ-သ-ဇာ	အ
သဇ္ဈာ	သံ-ဇေ	အ+အာ
သဇ္ဈယော	သံ-စိ	အ
သဗ္ဗာနနကော	သံ-ဉာ	ဇာ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
သညာ	သံ-ဉာ	အ+အာ
သညာပကော	သံ-ဉာ	ဇာပ+ဇာ
သဏ္ဍော	သင်္ခ	က
သတိ	သရ	တိ
သတော	သရ	တ
သတ္တု	သသု	တု
သတ္တော	သန္တ	တ
သတ္တံ	သု	ထ
သတ္တာ	သာသ	ရတ္တု
သဒ္ဓိက္ခော	သဏ္ဍ-ဒိဓ	က္ခိ
သဒ္ဓလံ	သဒ္ဓ	အလ
သဒ္ဓါ	သံ-ဇာ	အ
သန္တက္ကော	သံ-တပ	တ
သန္တိ	သမု	တိ
သန္တော	သမု	တ
သန္တာတာ	သံ-ဇရ	တု
သန္တိ	သံ-ဇာ	ဉာ
သန္တု	သံ-ဇု	က္ခိ
သန္တဒ္ဓေါ	သံ-နဟ	တ
သပထော	သပ	ထ
သပ္ပိ	သပ္ပ	ဉာ
သပ္ပေါ	သပ္ပ	အ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
သဗ္ဗညူ	သဗ္ဗ-ဉာ	ရ
သဗ္ဗဒဒေါ	သဗ္ဗ-ဒါ	အ
သဘာ	သုဟ-ဘာ	ကို
သမကော	သမု	ဇ္ဈ
သမဇ္ဇာ	သံ-အဇ္ဇ	ဇ္ဈ
သမဏော	သမု	ယု
သမထော	သမ	ထ
သမာဓိ	သံ,အာ+တ	ဣ
သမာနော	အသ	မာန
သမာပဋိတ္တာ	သံ,အာ-ပဒ	တ္တာ
သမာပတ္တိ	သံ,အာ-ပဒ	တိ
သမုဒ္ဓေါ	သံ-ဉဒိ	ဒ
သမ္ပတ္တိ	သံ-ပဒ	တိ
သမ္ပဒါ	သံ-ပဒ	အ
သမ္ပဒါနံ	သံ,ပ-ဒါ	ယု
သမ္ပလံ	သမိ	အလ
သမ္မောဓော	သံ-ဗုဓ	ဏ
သမ္ဘူ	သံ-ဘူ	ကို
သမ္ဘူတိ	သံ-ဘူ	တိ
သမ္ပတော	သံ-မန	ဣ
သမ္ပယု	သံ-မုဟ	တ္တာ
သယံ	သိ	အန္တ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
သယထု	သိ	ထု
သယနံ/သေနံ	သိ	ယု
သယမ္ဘူ	သယံ-ဘူ	ကို
သယာနော	သိ	မာန
သယိတံ	သိ	ဣ
သယိတုံ	သိ	တုံ
သရဏကီရော	သရဏ-ကရ	အ
သရဏကီတော	သရဏ-ကရ	အ
သရဏီ	သရဏ	ဣ
သရိက္ခော	သရ-ဒိ	ကို
သရိတာ	သရ	တု
သရိရံ	သရ	ဣရ
သရိသော	သရ-ဒိ	ကို
သလိလံ	သလ	ဣရ
သလ္လံ	သလ	လ
သလျံ	သလ	ယ
သဝဏံ	သု	ယု
သာ	သုန	သိ
သာကတ္ထ	သံ-ကထ	ဇ္ဈ
သာဒိက္ခော	သရ-ဒိ	ကို
သာဒိ	သရ-ဒိ	ကို
သာဓု	သာဓ	ဇ္ဈ

၁၃၈

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
သာနု	သနု	ဏ
သာမော	သာ	မ
သာရိက္ခော	သာရ-ဒိသ	က္ခိ
သာရိယော	သာရ-ဒိသ	က္ခိ
သာရေတာ	သာရ	ဧက+တ
သာလိလာဝေါ	သာလိ-လ	ဧက
သာဝကော	သု	ဧက
သိက္ခာ	သိက္ခ	အ+အာ
သိဒ္ဓိ	သိဝ	တိ
သိန္ဓုရော	သိဒ	ဥ+ရ
သိန္ဓုပါယော	သိန္ဓု-ပါ	ဧက
သိမ္ဗိတုံ	သိဝ	တုံ
သိရဇံ	သိရ-ဇ	က္ခိ
သိရော	သိ	ဥရ
သိရောရဟော	သိရ-ရဟ	အ
သိဿော	သာသ	ဧက
သိဃယာယံ	သိဃ-ယာ	ဧက
သိမာ	သိ	မာ
သိသံ	သိ	ဥသ
သုကဋ်	သု-ကရ	တ
သုကရံ	သု-ကရ	က္ခိ
သုက္ကံ	သုသ	က

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
သုက္ခော	သုသ	တ
သုဂုတ္တော	သု-ဂုပ	တ
သုဗ္ဗိ	သုဗ	ဥ
သုဏံ	သု	ဧက
သုဏိသာ	သုဏ	ဥသ
သုဏော	သုန	သိ
သုတိ	သု	တိ
သုတ္တံ	သုပ	ဥ
သုဒဿံ	သု-ဒိသ	က္ခိ
သုနခေါ	သုန	သိ
သုပိနော	သုပ	ဥန
သုဗုဒ္ဓါ	သု-ဗုဓ	တုံ
သုဘောဓံ	သု-ဗုဓ	က္ခိ
သုဘရော	သု-ဘရ	က္ခိ
သုရိယော	သု	ဥသ
သုဝါနော	သုန	သိ
သုသု	တရဏ	သိ
သုဒကော	သုဒ	ဧက
သုဒနော	သုဒ	ဧက
သုရော	သု	ဥရ
သေကော	သိဝ	ဧက
သေတု	သိ	တု

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
သေန္တော	သိ	အန္တ
သေမာနော	သိ	မာန
သောဏော	သူန	သိ
သောတံ	သူ	တ
သောမော	သူ	မန်
သ္မာနော	သူန	သိ
ဟဋ္ဌော	ဟံသ	တ
ဟဏှ	ဟန	ဏှ
ဟတ္ထာ	ဟရ	တ
ဟနု	ဟန	ဏှ
ဟန္တာ	ဟန	တု
ဟရိ	ဟရ	ဏှ
ဟဝနံ	ဟု	ယု
ဟသိတံ	ဟသ	တ

ပြယုဂ်	ဓာတု	ပစ္စယ
ဟာတဗ္ဗံ	ဟာ	တဗ္ဗ
ဟာနိ/ဇာနိ	ဟာ	တိ
ဟာပေတာ	ဟာ	ဏာပေတ
ဟာရိယံ	ဟရ	ဏှ
ဟာရိ	ဟရ	ဏှ
ဟိတကရော	ဟိတ-ကရ	အ
ဟိမော	ဟိ	မ
ဟုံကာရော	ဟုံ	ကာရ
ဟုတော	ဟု	တ
ဟုယမာနော	ဟု	ယ-မာန
ဟေတု	ဟိ	တု
ဟေမော	ဟိ	မန်
ဟောမော	ဟု	မန်

ပထမကြီးတန်းဆိုင်ရာ ရူပသိဒ္ဓိနိတိ

ပြီး၏

အရှင်ကောဝိဒ

ကန်ဦးစေတဝန်စာသင်တိုက်

ရွှေနှင်းဆီလမ်း၊ ရှစ်မိုင်ခွဲ

မရမ်းကုန်း

❧ ၆၃၀၉၈

